

THE WORKS
OF

Sri Sankaracharya

SRI - - -
VANI VILAS
- - EDITION.

THE WORKS OF

SRI SANKARACHARYA

VOLUME

20

SRI VANI VILAS PRESS

— SRIRANGAM —

परिमहण सं०... 10382
प्रस्तावना, के. उ. पि. दि. संस्कार
सानाथ, बाराणसी

	PAGE
PRAPANCHASARA	305-511
PATALA 20	305
,, 21	321
,, 22	334
,, 23	347
,, 24	362
,, 25	375
,, 26	392
,, 27	405
,, 28	416
,, 29	428
,, 30	448
,, 31	476
,, 32	482
,, 33	501

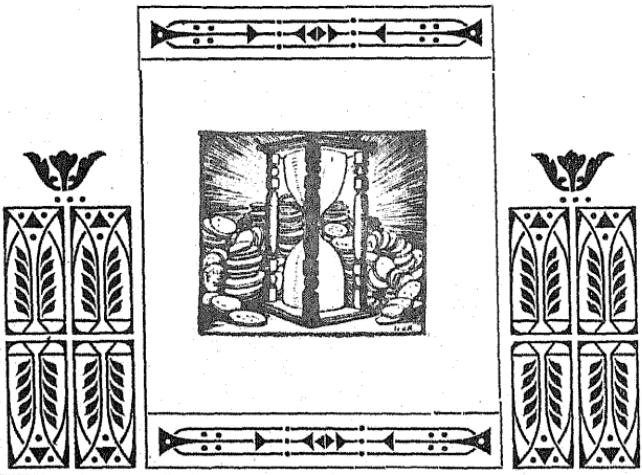
पृष्ठम्

प्रपञ्चसारः	...	३०६—५११
विंशः पटलः	....	३०५
एकविंशः पटलः	....	३२१
द्वाविंशः पटलः	...	३३४
त्रयोविंशः पटलः	...	३४७
चतुर्विंशः पटलः	...	३६२
पञ्चविंशः पटलः	...	३७५
षष्ठिविंशः पटलः	....	३९२
सप्तविंशः पटलः	....	४०५
अष्टाविंशः पटलः	....	४१६
एकोनंत्रिंशः पटलः	...	४२८
त्रिंशः पटलः	...	४४८
एकात्रिंशः पटलः	...	४७६
द्वात्रिंशः पटलः	...	४८२
त्रयस्त्रिंशः पटलः	...	५०१

Prapanchasara

VOL. II.

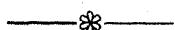
॥ प्रपञ्चसारः ॥

द्वितीयो भागः ॥

॥ श्रीः ॥

॥ प्रपञ्चसारविषयविवेकः ॥

पृष्ठम्

२०. मासयन्त्रम्, चरस्थिरोभयात्मकराशीन्, त्रि-
गुणितष्टुगुणितद्वादशगुणिततत्पद्मविशेषा-
न्, केशवादिवर्णद्वादशादित्यमूर्तितद्योजना-
नि, मेषयन्त्रावरणविशेषपूजाफलानि, वृषभ-
मिथुनकटकसिंहकन्यातुलावृश्चिकधनुर्मकरकु-
म्भमीनयन्त्रावरणपूजाफलानि, मासयन्त्रा-
भिषेकविधिस्तोत्राणि चोपदिशति विशपट-
लेन
... ३०५ — ३२०

२१. द्वादशाक्षरतदङ्गत्रिविधाक्षरन्याससध्यानोपासित-
फलानि, सुदर्शनतदङ्गध्यानानि, अग्निप्रा-
कारवर्णन्याससध्यानानि, तद्रायत्रीमालाचक्र-
म्, षोडशाक्षराष्ट्रशक्तिनीराजनबलिमन्त्रान्,
रोगापस्मारशान्तिम्, पञ्चगव्यम्, भस्म-
विधिम्, समस्तरक्षाविधिम्, गुण्युलुहोम-
म्, अपस्मारशान्तिहोमम्, काम्यहोमम्,

*P II 0

स्तोभकमारणध्यानानि, उच्चाटनरक्षायन्त्र-
सत्सकोष्ठयन्त्राणि चोपदिशत्येकविंशपटलेन ३२१—३३३

२२. श्रीकराष्ट्राक्षराङ्गार्णन्यासम्, विप्रादिवर्णन्या-
सम्, आयुधन्यासतद्ध्यानपूजाहोमान्, गु-
रुपूजारूपयोगायुष्यप्राप्तीः, अन्नसिद्धिजपम्,
वराहानुष्टुब्दिविधाङ्गपञ्चभूतात्मकध्यानानि,
मण्डलपूजाम्, भोगाङ्गपूजाम्, सर्वदेवता-
त्मभूतसिद्धितन्मण्डलध्यानफलानि, क्षेत्रवि-
वादशान्तिम्, भूलाभहोमम्, व्रीहिसिद्धि-
होमम्, वाराहैकाक्षरयन्त्रस्वर्णपट्टेखनफ-
लविनियोगफलान्युपदिशति द्वाविंशपटलेन ३३४—३४६

२३. नृसिंहानुष्टुप्सदग्नार्णन्यासद्विविधध्यानपूजापुर-
श्रणतत्साधनयन्त्रविधानानि, नृसिंहैकाक्ष-
रम्, गुरुदक्षिणाम्, दूर्वाहोमदुःस्वप्रशा-
न्तिम्, सलिलविधिनादिरक्षाम्, सर्वविष-
हरणम्, क्षुद्रविषहरणम्, क्षुद्रादिशान्त्यु-
चाटनध्यानमारणप्रायश्चित्तानि, भस्मन्यास-
रक्षाम्, समरविजयहोमम्, नानासिद्धि-
होमम्, मेघासिद्धिम्, नृसिंहषडक्षराङ्ग-
ध्यानयन्त्रसाधनानि, ग्रान्तिशिरोरोगशा-
न्तिम्, ऐश्वर्यसिद्धिहोमम्, कन्यावरलाभ-

होमम्, अभिचाराभिरक्षां चोपदिशति
त्रयोविंशपटलेन ... ३४७—३६९

२४. विष्णुपञ्चरम्, विश्वरूपघोडशाक्षरम्, खड्गा-
दिसिंहगारुत्मतमन्त्रम्, विश्वरूपध्यानचक्र-
गदाशाङ्गखड्गहलमुसलशूलदण्डशक्तिपाशा-
कुशकुलिशपरशुमूर्तिध्यानानि, शतमुखवहि-
मूर्तिध्यानम्, वराहनृसिंहतार्थ्यमूर्तिध्याना-
नि, प्रपञ्चभेदयन्त्रस्थापनम्, गुरुपूजाम्,
अश्मपातरक्षाम्, उपासनाफलानि चोप-
दिशति चतुर्विंशपटलेन ... ३६२—३७४
२५. प्रासादाङ्गध्यानानि, ईशानादिनवशक्तीः,
पीठमन्त्रम्, अनन्ताद्यष्टमूर्तिध्यानानि, उ-
माद्यष्टदेवताध्यानम्, अष्टत्रिंशत्कलान्यासम्,
पञ्चब्रह्मषडङ्केशानस्त्रणदपञ्चतत्पुरुषखण्डचतु-
रघोरखण्डाष्टवामदेवखण्डत्रयोदशस्योजात-
खण्डान्, अष्टत्रिंशत्कलाष्ट्रिंशन्न्यासस्थाना-
नि, श्रीपञ्चाक्षरम्, पञ्चभूतात्मत्वध्यानम्,
तत्पुरुषादिध्यानम्, देहपीठन्यासगोलका-
न्यासप्रपञ्चब्रह्मन्यासान्, अनुष्टुप्यन्त्रावरण-
पूजामन्त्रान्, महेशपञ्चावरणपूजाम्, शूलि-
मन्त्रतद्धयाने चोपदिशति पञ्चाविंशपटलेन ३७५—३९९

२६. दक्षिणामूर्त्यज्ञध्यानसाधनफलविशेषान्, अ-
घोरास्त्रमन्त्राङ्गाक्षरन्यासान्, सामान्यध्या-
नफलानुरूपध्यानदीक्षाचक्राणि, भूतद्रोहा-
दिशान्तिम्, ग्रहमोक्षहोमयन्त्रवरफलानि, मृ-
त्युजयमन्त्राङ्गध्यानयोगयन्त्राभिषेकसंपुटस-
सद्रव्यहोमान्, अपमृत्युशान्तिहोमम्, त्रि-
जन्महोमम्, तत्फलानि चोपदिशति षड्भि-
शपटलेन ... ३९२—४०४.
२७. चिन्तामणितदङ्गध्यानानि, स्वस्थवेशप्रका-
रम्, ग्रहमोचनस्तोभकविधिमन्त्रवैविध्यफ-
लविशेषान्, रोगोत्पादनध्यानरोगशान्ति-
भावनाकर्षणवश्यध्यानद्रावणवशीकरणध्या-
नानि, पुरुषवश्यम्, वश्यप्रतिकृतिहोमम्,
शिरोरोगशान्तिम्, साध्यक्रीडनरक्षायन्त्रम्,
लक्ष्म्यादिसिद्धियन्त्रम्, देशरक्षायन्त्रम्, च-
ण्डव्यक्षराङ्गध्यानसाधनगायव्यर्चनानि, व-
हुवर्णवासःसिद्धिहोमम्, वश्यलवणपुत्तलि-
काहोमं चोपदिशति सप्तविंशपटलेन ... ४०५—४१५
२८. गायत्रीव्याहृतिप्रणवव्याहृतिगायत्र्यक्यगाय-
त्रीनिर्वचनानि, गायत्रीशिरोनिर्वचनम्, सं-
ध्यावन्दनक्रमम्, व्याहृत्युषिच्छन्दोदेवताज-

पस्वाध्यायन्यासान्, गायत्रीषड्ङ्गध्यानवर्ण-
शक्तिसावरणपूजासाधनविधीन्, आयुष्यहो-
मम्, इष्टसिद्धिम्, इतरहोमांशोपदिशत्य-
ष्टाविशेषपटलेन ... ४१६—४२७

२९. त्रैषुभाङ्गध्यानानि, नव शक्तीः, निवृत्त्यादि-
पूजाम्, चतुश्चत्वारिंशद्वर्णशक्तिप्रायश्चि-
त्तानि, गायत्रीजपविधानम्, चतुश्चत्वारिं-
शद्वर्णस्त्रपदविधिमन्त्रस्वैक्यवासनाप्रतिलोम-
भेदवर्णशक्तिबृन्दविसरक्रममूर्तिसंग्रहम्, प्र-
योगदिनतिथिवारविशेषान्, कृत्यास्त्रस्तम्भ-
नहोमम्, वृष्टिकरराजवश्याकर्षणविद्वेषणो-
चाटनमारणप्रतिहोमान्, भूतलिपिप्रयोगवि-
धिम्, महीहोमम्, प्रतिकृतिक्राथनिग्रह-
मारणसवितृध्याननज्वरवशीकरणहोमान्, उ-
चाटनध्यानदुःखशान्तिबलीन्, कृत्यानाश-
नभूविवादशान्तिसिकतादिस्थापनसिकताह-
रणालक्ष्मीकरहोमान्, भूतलाभहोमं चो-
पदिशत्येकोनविशपटलेन   ... ४२८—४४७

३०. अयम्बैकाङ्गार्णन्यासध्यानाष्टावरणपूजार्णश-
क्तीः, एकादशहोमद्रव्याणि, काम्यहोम-
विशेषान्, दशाक्षयज्ञध्यानानि, दशावरण-

पूजाम्, काम्यहोमम्, नित्यानुष्टानध्यान-
तारव्याहृतिपूठनविधीन्, मन्त्रपौर्वपर्यफल-
संवादसूक्ताङ्गध्यानमातृकाः, त्रिषुब्योगवृक्ष-
णमोचनाङ्गमन्त्रार्णन्यासध्यानानि, श्रीकरेक्षु-
होमवृष्टिकरहोमक्रत्णमोचनादिसिद्धिहोमा-
भिचारहोमसेनास्तम्भहोमान्, लवणमन्त्रा-
ङ्गध्यानसाधनपुत्तलीचतुष्टयविधानलवणप्र-
तिकृतिहोमन्यासस्थानोपस्थानमन्त्रान्, प्र-
कृतिच्छेदप्रकारमारणप्रतिकृतिहोमाभिचार-
प्रायश्चित्तावश्यलवणहोमांश्रोपदिशति त्रिं-
शपटलेन ..... ४४८—४७५

३१. प्राणप्रतिष्ठामन्त्रतदङ्गतद्व्यानान्युपदिशत्येक-
त्रिंशपटलेन ..... ४७६—४८१

३२. रक्षायन्त्रवश्याकर्षणवश्ययन्त्रगर्भरक्षाग्रहरक्षा-
देशादिरक्षाकर्षणवाङ्छितप्राप्तियन्त्रतद्रक्षा -
विधानानि, युद्धविजयविधिगजमदविधिय-
न्त्रलेखनद्रव्याणि, वश्यताम्बूलतापनाकर्ष-
णवश्यापूपस्त्रीपुरुषवश्ययन्त्रवश्यप्रतिकृति -
योगहरिद्राकर्षणविधीन्, वश्यकरणादिम-
न्त्रवश्यहोमभुवनत्रयवशीकरणवश्यकरदेवी -
मन्त्रसाध्यक्षेत्रक्षप्रतिकृतिवश्यविधानानि, अ-

नप्रदानमन्ताङ्गध्यानान्वपूर्णङ्गध्यानफलानि ,
 शुक्रतद्वजनफलव्यासध्यानफलाश्वारुढाध्या -
 नाकषणकमठन्यासांशोपदिशति द्वात्रिंशपट-
 लेन ... ४८२—५००

३३. संतानसिद्धिम्, अपुतताकारणम्, पञ्चगव्य-
 प्राशनम्, प्रतिकृतिप्राशनम्, गुरुदक्षिणाम्,
 सत्पुत्रलाभम्, सद्गुरुलक्षणम्, सच्छब्द्यल-
 क्षणम्, दीक्षोपदेशफलानि, साधकाचारोप-
 क्रान्तपूर्णनिर्वाहकधनपरिपूर्णफलानि चोप-
 दिशति त्रयस्त्रिशपटलेन ... ५०१—५११

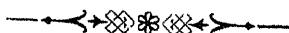

Gourishunker Ganeriwala.

॥ प्रपञ्चसारः ॥

विशः पटलः ॥

अथ प्रबद्ध्यामि च मासभेद-
भिन्नानि यत्राण्यपि संग्रहेण ।
रेखाक्रमद्युनित विचित्रवर्ण-
लसनित विष्णोश्च विधानभाञ्जि ॥ १ ॥

यैः कुर्युरिष्टामिनिविष्टुचेष्टा .
धरण्यनन्तादिकसंज्ञकानि ।
ब्रतान्यभीष्टार्थदक्लपवृक्षैः-
रनारतेनैव च साधकेशाः ॥ २ ॥

मेषादिकं यच्च चतुष्कमादौ
 मासेषु तद्वायुग्रहावृतं स्यात् ।
 सिंहादिकं भूगृहसंवृतं च
 चापादिकं पार्थिवयुगमवीतम् ॥ ३ ॥

मेषादिकेषु त्रिगुणात्मकानि
 चराणि भास्वद्गुणितात्मकानि ।
 स्थिराण्यतो षड्गुणितानि तज्ज्ञै-
 रक्तानि यन्त्राण्युभयात्मकानि ॥ ४ ॥

तानि त्रिघड्द्वादशकात्मकोक्तैः
 स्युर्लक्षणैरर्यभिलक्षितानि ।
 स्वैः स्वैश्च नामप्रविभक्तरूप-
 भद्रैर्बहिर्वेष्टितविस्वकानि ॥ ५ ॥

त्रिगुणितमपि यन्त्रमप्रपत्वा-
 वृतमथ १षड्गुणितं हि षड्दलाभ्याम् ।
 स्थिरगतमपि चाष्टयुगमपत्रं
 तदपि च षड्चुगपत्रशोभितं वा ॥ ६ ॥

1. षड्गुणितद्विषद्दलाभ्याम्.

पद्मं चरोभस्थिरसंज्ञकेषु
 रक्तप्रपीताच्छदलादिवर्णम् ।
 मासेषु यन्त्रोदरकल्पतत्त-
 न्मासाभिधामूर्त्यभिधाक्षराढ्यम् ॥ ७ ॥

केशवमेषादीनां
 ये दीर्घा मुक्तिराशिवर्णनाम् ।
 ते वृत्तानि भवन्ति च
 निगदितमिति यन्त्रकल्पिसामान्यम् ॥ ८ ॥

सुवर्णगोक्षीरजपाशिलाल-
 पीतेन्द्रनीलारुणकैरवाभाः ।
 काइमीरमेघाञ्जनरोचिषश्च
 क्रमेण वर्णैरपि केशवाद्याः ॥ ९ ॥

इतीरिताश्चारुकिरीटहार-
 केयूरपीतास्बरकादितुल्याः ।
 सचक्रशङ्खाः सगदास्तुजाश्च
 संपूजनीयास्तपनैः क्रमेण ॥ १० ॥

धात्र्यममित्राख्या
 वरुणांशभगा विवस्वदिन्दुयुताः ।
 पूषाह्यपर्जन्यौ
 त्वष्टा विष्णुश्च भानवः प्रोक्ताः ॥ ११ ॥

प्रथमं केशवधातृक-
 मितरन्नारायणार्थमाख्यं च ।
 अन्या माधवमैत्रं
 परमपि गोविन्दवारुणं प्रोक्तम् ॥ १२ ॥

पञ्चममपि विष्णवशं
 मधुसूदनभगवपञ्च षष्ठमपि ।
 त्रिविक्रमविवस्वदाख्यं
 सप्तममन्यञ्च वामनैन्द्रमपि ॥ १३ ॥

श्रीधरपौष्णं नवमं
 दशमं च हृषीकनाथपर्जन्यम् ।
 अस्तुजनाभं त्वाष्ट्
 दामोदरवैष्णवं विघानमिति ॥ १४ ॥

आदौ विधानेषु समेतमूर्ति-
शक्तीश्चतस्रोऽभियजेयथावत् ।
राशिष्वथो भानुयुताश्च मूर्तीः
प्रवक्ष्यमाणं च निरूप्य मन्त्री ॥ १५ ॥

वृषहरिवृश्चिककलशा-
स्तकेष्वथो केतुकेशवादैश्च ।
मतस्यादिकशेषाद्ये
समभियजेदन्तरा समावरणे ॥ १६ ॥

प्रानुप्रोद्यत्स्वराष्ट्रद्वितयृतमहाबीजं शक्तिलक्ष्मी-
कामैरात्ताम्भिकोणं बहिरभिवृतसिंहान्वितक्रोडमन्त्रम् ।
बिन्दूनामन्तरालेष्वपि च विलिखितैः कादिवगैश्च युक्तं
षड्भिर्वार्यव्यग्रेहावृतमभिमतकामप्रदं मेषयन्त्रम् ॥

गौरीन्दिरा रतिधृती
वसुधा पुष्टिक्षमासरस्वत्यः ।
मूर्खोश्च मध्यमावृति-
राशेशात्प्राग्धवजादिरपि कथिता ॥ १८ ॥

हयरथगजभृत्यादी-
 नरिभवशौर्यादिसिद्धिं च ।
 तेजो यशश्च विपुलं
 पूजयितुर्वितनुते विधानमिदम् ॥ १९ ॥

बण्णेराद्यैरमन्तैः समभिवृतमहावीजमञ्चमध्यराज-
 त्पान्तक्षाद्यक्षराढ्यं गुहनयनहुताश्रिराजन्मथार्णम् ।
 अश्रेगण्डद्वयोद्यत्पचलिपिपरिवीतं च नाद्यैः सकान्तैः
 काद्यनान्तैश्च यज्ञं बहुविधफलदं पूजितं खाद्युषोत्थम् ॥

नित्यानन्दा व्यापिनी व्योमरूपा
 शान्तिर्विद्यारूपिणी च प्रतिष्ठा ।
 कल्यामोघा चण्डका दीपजिह्वे-
 येवं प्रोक्ताथावृतिः स्यान्तर्तीया ॥ २१ ॥

सुरभिहयमहिषदासी-
 दासाभरणांशुकादिसिद्धिकरम् ।
 यृषजं विधानमेत-
 इहान्ते सिद्धिदं परस्य सतः ॥ २२ ॥

प्रागच्छन्मात्रभिख्यालिपिपरिवृत्तबीजं स्वरावीतवृत्तं
 शादैः क्षान्तैस्तदादैरपि परिवृतगण्डं तदश्रात्तजुंसम् ।
 भादैः कान्तैः प्रवीतं मयरलवहयुमिवन्दुकं वायुगेहा-
 वीतं वाऽङ्गाप्रदानप्रसवगुणयुतं युग्मजं यन्त्रमेतत् ॥

इन्द्राणी कौमारिका ब्रह्मजाता
 वाराह्याख्या वैष्णवी चाथ लक्ष्मीः ।
 चामुण्डा माहेश्वरी स्यात्तृतीया
 रक्षाप्रज्ञाश्रीप्रदं स्याद्विधानम् ॥ २४ ॥

पाशाद्यष्टाक्षराण्ठप्रतिपुटितमहाष्टाक्षरावेष्टितान्त-
 वीजं शाख्यान्तरुदे गगननृहरियजात्तकोणं वहिश्च ।
 कामिन्यष्टाक्षराद्यन्तगहरिहरवीजावृतं प्रत्यनूद्य
 द्वृणाढ्यं वायुगेहस्थितमिति गदितं कर्कटोत्थं च यन्त्रम् ॥

रक्ता रमा कराली
 कमला चण्डेन्द्रिरा महोच्छुष्मा ।
 श्रीरिति मूर्तियुगलयो-
 मध्यगता चावृतीरियं चापि ॥ २६ ॥

भूतिर्विभूतिरुच्चति-

न तिधृतिरतयश्च संयतिद्युतयः ।

आवृतिरेका प्रोक्ता

श्रीवश्यकरं विधानमिति कथितम् ॥ २७ ॥

ऊष्मार्णाष्टाक्षरावेष्टितहृदयमथ द्वादशार्णात्तकोणं

सान्तःस्थात्माष्टवर्णैः क्रमगतविगतैरुल्लसत्तत्त्वगण्डम् ।

सिंहानुष्टुब्द्वयार्णान्तरितवृतकलालंकृतं चाथ वहि-

प्राणेशानक्षपाटाश्रितकचटतपत्वच्छलं¹ सिंहयन्त्रम् ॥

पुष्टिस्तुष्टिर्धृतिरपि कृतिः शान्तिकान्तिप्रमोदा

मेधा हर्षा स्मृतिरभिमता कान्तिका स्यान्तृतीया ।

कृष्णः सत्यो नृहरिवरदौ विश्वमूर्तिरेण्यः

शौरिः शूरो नरमुरजितौ विष्णुजिष्णू चतुर्थी ॥ २९ ॥

विपक्षनिग्रहं तेजो यशश्च धनसंगमम् ।

करोत्यर्चयितृणां च विधानमिति सिंहजम् ॥ ३० ॥

सर्गाद्यान्ताद्यमन्तैरभिवृतहृदयं दण्डभिश्चापि हाही-

हृहैहैहोभिरात्ताश्रिकमथ तु शिखाद्योतिवर्गान्त्यवर्णम् ।

1. यशलं.

वर्णैः प्रत्यन्वितैः प्रावृतमवनिपुराश्रोङ्गसत्कामबीजं

कुञ्जे स्वाहार्णयुक्तं महितरफलं कन्यकोत्थं च यन्त्रम् ॥

अब्राच्यौ मधुसूदनस्त्वथ हृषीकेशाह्न्यो मोहिनी

वैकुण्ठो विरजा हरिः सरसिजा शार्ङ्गी तमोहारिणी ।

ब्रघ्नाख्यः कमलावती च समुकुन्दाख्यो रमेति क्रमा-

नमत्स्यादैश्च सुताश्च गोमहिषसौभाग्यप्रदं पावनम् ॥

आदैरावीतबीजं प्रहवलययुतं हुंकडायुक्तकोणं

बाद्यं पाशाङ्गुशार्णवृतमथ युगषण्मूर्तिनामार्णमणैः¹ ।

प्रत्यन्वेष्यद्विरुद्धरियुतहरवर्णैश्च वीतं धरायाः

कोणेषुद्यन्तसिंहाक्षरमिति कथितं स्यात्तुलायन्त्रमेतत् ॥

प्राक् प्रोक्तैश्च क्राद्य-

रुक्तास्य समावृतिस्तृतीया स्यात् ।

प्रोतोपलब्धिमेत-

त्करोति वाणिज्यलाभं च ॥ ३४ ॥

अङ्गीवद्वादशाज्ज्वादशलिपिवृतहृलेखमश्रिद्विषट्-क-

प्रोङ्गास्यष्टाक्षरोषमार्णकमपि लिपिभिः कादिभिश्चाभिवीतम् ॥.

---

1. °मच्छैः.

तद्वाह्ये चन्द्रविम्बप्रपुटितवसुधामण्डलाश्रिप्रराज-
स्तुषीबार्णी वृश्चिकोत्थं प्रवरतरफलप्राप्निदं यन्त्रमेतत् ॥ ३५ ॥

चिद्रूपा चिन्मया चिन्ता-
मणिः श्रीः क्षोणिसंज्ञिता ।
रतिश्च पावनी धारा
धरणी तारणी तथा ॥ ३६ ॥

द्राविणी मोहिनी चेति तृतीयेयं समावृतिः ।
अन्वयामिं धर्मरतिं प्राप्नुयादस्य चार्चनात् ॥ ३७ ॥

षट्कोणाबद्धबाणासनविवरलसन्नारसिंहं तदन्तः
शक्तेर्बाह्ये परानुप्ररचितलघुसंध्यर्णयुक्तपञ्चकाढ्यम् ।
अश्रिष्वाबद्धशिष्टस्वरमुपरिलसच्छूलकं चात्तवर्गं
भूम्योरष्टाश्रकोद्यदुजुहुलवकं चापयन्त्रं तदेतत् ॥ ३८ ॥

इर्षाह्या सुनदारुणा सगगना घोरा रमा द्राविणी
वीरा वीरिणिहारिणी सहरिणी मन्दारिका द्वादश ।
प्रोक्तेयं च समावृतिः पुनरिदं संपूजयन्प्राप्नुया-
लक्ष्मीसंततिबुद्धिवश्यपदुताकान्तीश्च भक्तिं शुभाम् ॥

मध्यस्थायाः परीतौ विलसदनुपरात्तस्वरप्राक्पराधी
सिंहार्णन्तात्रि गण्डस्फुरितहरिहरार्ण प्रहार्णवृतं च ।
तद्वाद्ये षोडशार्णक्षरवृतमुभकुद्योतितं कोणराज-
त्सोऽहं हंसाक्षराद्यं मकरभवमिदं यच्चमिष्टार्थदायि ॥

मेघा हर्षा श्रद्धा
कृपा रतिर्वा सरस्वती प्रीतिः ।
वाणी चेति तृतीया
वृतिरुक्ता मकरजे विधानेऽस्मिन् ॥ ४१ ॥

स्वक्षेत्रवर्तिनः स्यु-
ग्रहाः क्रमात्केशवादिमूर्तियुताः ।
अर्चयितणमेत-
द्धनधान्यसमृद्धिदं विधानं स्थात् ॥ ४२ ॥

शक्तिश्रीकामबीजैः पुटितहरिहरब्रह्माभिश्वावृतान्त-
र्बीजं कोणद्विषट्कस्फुरितनृहरिबीजप्रतिद्योतितं च ।
आदिक्षान्तैश्च वर्णवृतमवनिपुरद्वन्द्वकोणान्तकाम-
श्रीशक्तिद्वार्णचिन्तामणिमनु तदिदं श्रीकरं कुम्भयन्त्रम् ॥

^१अच्युतकामिनिभानुमनोङ्गा
 विश्वतनुर्विमला हरिभद्रे ।
 सूक्ष्मसरस्वतिनन्दनसंध्या
 स्यादिति मध्यगता वृत्तिरेषा ॥ ४४ ॥

अवनिपशुपुत्रसंपद-
 मपि पितृसौख्यं च हृत्प्रबोधं च ।
 कुरुते विधानमेत-
 त्रयोक्तुरन्ते च निर्वृतिं परमाम् ॥ ४५ ॥

व्यन्वेष्यद्रुखदीर्घाच्चसमभिवृतमहाबीजमश्रेष्ठ षट्सु
^२द्योतत्सौर्मारलक्ष्मीगिरिदुहित्प्रधराबीजकप्रोसमेतम् ।
 वीतं काद्यैः कषान्तैर्बहिरपि च कुकोणाष्टकोङ्गासिहंसं
 सर्वार्थान्साधकेभ्यो वितरति विधिवत्कल्पितं मीनयन्त्रम् ॥

हृषिर्वृष्टिस्तुष्टिरिष्टा सुपुष्टिः
 कान्तिर्मेधा मङ्गला वामसंज्ञा ।
 दुर्गा प्रज्ञा भारती मध्यसंस्था
 वाक्सामर्थ्यं श्रीकरं स्याद्विधानम् ॥ ४७ ॥

1. अच्युतभामिनि. 2. द्योतद्वाङ्मार.

एभिर्विधानैर्धरणीत्रतादि-
दीक्षाविधिन्ये विधिना प्रकुर्युः ।
ते पुण्यभाजो नितरां समृद्धाः
सपुत्रदाराः सुखिनो भवन्ति ॥ ४८ ॥

दीर्घायुषो मुख्यतरेन्दिराश्च
महाप्रभावाः स्वसमानवीर्याः ।
कलेबरान्ते विगताधयस्ते
विष्णोरनन्यं पदमाप्नुवन्ति ॥ ४९ ॥

एभिर्विधेयाः कलशाश्च तत्त-
न्मासोक्तयन्त्रेषु नरैर्यथावत् ।
निजेष्वितं प्राप्य मनोरथान्ते
भुक्तेश्च भुक्तेरनुभावकाः स्युः ॥ ५० ॥

कर्षोन्मिते च हाटक-
पट्टे पत्रं विलिख्य चतुरश्रे ।
तद्वित्त्यंशकृते वा
कलशेषु विनिक्षिपेच्च दीक्षासु ॥ ५१ ॥

अभिषिञ्च यन्त्रकनकं

गुरवे प्रददातु संयतः सुमतिः ।

दुरितापनोदविधये द्युतये

यशसे श्रिये च मतिसंयतये ॥ ५२ ॥

एषां यागविधीना-

मेकेन तु पूजयस्तदवसाने ।

तत्त्वन्मूर्तिश्रीदै

संस्तोतव्योऽनया हरिः स्तुत्या ॥ ५३ ॥

प्रसीद भगवन्महामङ्गानात्कुण्ठितात्मने ।

तवाङ्गुपक्षजरजोरागिणीं भक्तिमुक्तमाम् ॥ ५४ ॥

अज प्रसीद भगवन्नमितद्युतिपञ्चर ।

अप्रमेय प्रसीदास्महुःखहन्पुरुषोत्तम ॥ ५५ ॥

स्वसंवेद्यस्वरूपास्मदानन्दासन्ननामय ।

अचिन्त्यसार विश्वात्मप्रसीदेश निरञ्जन ॥ ५६ ॥

प्रसीद तुङ्ग तुङ्गानां प्रसीद शिव शोभन ।

प्रसीद स्पष्ट गम्भीर गम्भीराणां महाद्युते ॥ ५७ ॥

प्रसीद व्यक्त विस्तीर्ण विस्तीर्णानाभणोरणो ।
प्रसीदाद्र्द्रिजातीनां प्रसीदान्तान्तदायिनाम् ॥ ५८ ॥

गुरोर्गरीयः सर्वेश प्रसीदानन्य देहिनाम् ।
जय माधव मायात्मज्जय केशव केशिहन् ॥ ५९ ॥

जय सुन्दर सौम्यात्मज्जय शाश्वत शङ्खभृत् ।
जय शार्ङ्गधर श्रीमज्जय नन्दकनन्दन ॥ ६० ॥

जय चक्रगदापाणे जयाजय्य जनार्दन ।
जय रत्नाकरावन्ध किरीटाकान्तमस्तक ॥ ६१ ॥

जय पक्षिपतिच्छायानिरुद्धार्ककराकर ।
नमस्ते नरकाराते नमस्ते मधुसूदन ॥ ६२ ॥

नमस्ते नलिनापाङ्ग नमस्ते नयनाज्जन ।
नमः पापहरेशान नमः सर्वभयापह ॥ ६३ ॥

नमः संभृतसर्वात्मन्नमः संभृतकौस्तुभ ।
नमस्ते नयनातीत नमो विक्रान्तवाक्पथ ॥ ६४ ॥

नमो विभिन्नज्ञेयांश नमः स्मृतिपथातिग ।
नमखिमूर्तिभेदेन सर्गस्थित्यन्तहेतवे ॥ ६५ ॥

विष्णवे त्रिदशारातिजिष्णवे परमात्मने ।
चक्रभिन्नारिचक्राय चक्रिणे चक्रबन्धवे ॥ ६६ ॥

विश्वाय विश्ववन्द्याय विश्वभूतात्मने नमः ।
नमोऽस्तु योगिध्येयाय नमोऽस्त्वध्यात्मरूपिणे ॥ ६७ ॥

मुक्तिप्रदाय भक्तानां नमस्ते मुक्तिदायिने ।
मनोवाक्यायचेष्टाः स्युर्ध्यानस्तुतिनमस्त्रियाः ॥ ६८ ॥

देवेश कर्म सर्वं मे भवेदाराधनं तव ।
विषयेष्वपि सङ्गो मे हुतं विष्णो तवाच्युत ॥ ६९ ॥

इति हृवनजपार्चाभेदतो विष्णुपूजा-
निरतहृदयकर्मा यस्तु मन्त्री चिराय ।
स खलु सकलकामान्प्राप्य हृष्टान्तरात्मा
जननमृतिवियुक्तामुक्तमां मुक्तिमेति ॥ ७० ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य
श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य
श्रीमन्छंकरभगवतः कृतौ
प्रपञ्चसारे विंशः पटलः ॥

एकविंशः पटलः ॥

—*—

अथोच्यते द्वादशवर्णसंज्ञो
 मन्त्रस्तु साङ्गः सजपः सहोमः ।
 विधानतो यं प्रतिजप्य भक्ता
 मुक्तेश्च मुक्तेश्च पदं भवेयुः ॥ १ ॥

तारं सहृदयं मध्ये गवते स्युर्भवार्णयोः ।
 सुयोश्च तथा देवा मन्त्रोऽयं द्वादशाक्षरः ॥ २ ॥

ऋषिः प्रजापतिश्छन्दो^१ गायत्रं विष्णुरुच्यते ।
 देवता हृद्भुवेण स्यान्नमसा शिर उच्यते ॥ ३ ॥

चतुर्भिश्च शिखावर्णैः पञ्चभिः कवचं भवेत् ।
 प्रोक्तमन्त्रं समस्तेन पञ्चाङ्गविधिरीदृशः ॥ ४ ॥

सपादजानुयुगलिङ्गनाभ्युदरेषु च ।
 हृदोर्गलास्यद्वज्ञास्तशिखास्वक्षरतो^२ न्यसेत् ॥ ५ ॥

1. गायत्री ; 2. ऋक्षरशो.

शिखाललाटनेत्रास्यगलदोर्हदयेषु च ।
सकुश्मिनाभिलिङ्गाख्यजानुपादेषु विन्यसेत् ॥ ६ ॥

हत्कुश्मिनाभिषु तथा गुह्यजानुपदेष्वधः ।
करकण्ठास्यद्व्यस्तशिखासूर्ध्वं च विन्यसेत् ॥ ७ ॥

संहृतेदोषसंहारः सृष्टेश्च शुभपुष्टयः ।
स्थितेश्च शान्तिविन्यासस्तस्मात्कार्यस्त्रिधा मतः ॥ ८ ॥

हरिमुज्ज्वलचक्रदराब्जगदा-
कुलदोः परिषं सितपद्मागतम् ।
वलयाङ्गदहारकिरीटधरं
नवकुन्दरुचं प्रणमामि सदा ॥ ९ ॥

विधिवदथ विहितदीक्षो
जपेन्मनुं वर्णलक्ष्मानमसुम् ।
शुद्धैश्च तिलैर्जुहुया-
द्वादशसाहस्रं तथा मन्त्री ॥ १० ॥

पीठे हरेरथाङ्गैः
सशक्तिभिर्मूर्तिभिस्तदनु यजेत् ।

केशवसुरनाथादै-
रपि देवं भक्तिपूर्वतो विद्वान् ॥ ११ ॥

समिधामथ दुग्धवृक्षजानां
जुहुयादर्कसहस्रकं सदुग्धम् ।
मनसः परिशुद्धये मनस्वी
सघृतेनापि पयोन्धसा सितेन ॥ १२ ॥

द्वादशाक्षरजपं तु सार्चनं
यो भजेत्सुनियतो दिने दिने ।
ऐहिकं समुपलभ्य वाञ्छितं
प्रेत्य याति ^१पदमक्षयं हरेः ॥ १३ ॥

अथ प्रवक्ष्यामि सुदर्शनस्य
विधिं मनोऽन्नं ग्रहतेजपादैः ।
यत्सिद्धितः सिद्धिमवाप्य रम्यां
सिद्धा मुनीन्द्रा अपि सद्य एव ॥ १४ ॥

अन्त्यतुरीयतदादिक-
भृगुदहनानन्तवहिवर्माणैः ।

तारादिर्मनुरुक्तः

स्यादभिमतसिद्धिदो रथाङ्गाख्यः ॥ १५ ॥

ऋषिरस्याहिर्बुद्ध्य-

अङ्गन्दोऽनुष्टुप्च देवता विष्णुः ।

चक्रपदैराविसुधी

सज्जवालाद्यैः शिरोन्वितैरङ्गम् ॥ १६ ॥

ऐन्द्रीं समारभ्य दिशं त्वधस्ता-

दन्तं समुक्त्वा क्रमशो दशानाम् ।

चक्रेण बध्नामि नमस्तथोक्त्वा

चक्राय शीर्षं च दिशां प्रबन्धः ॥ १७ ॥

त्रैलोक्यं रक्ष रक्षेति हुंफटस्वाहेति चोदितः ।

तारादिकोऽयं मन्त्रः स्यादग्रिप्राकारसंज्ञकः ॥ १८ ॥

तारं तु मूर्ध्न्यथ सितारुणकृष्णवर्णं

मध्ये भ्रुवोश्च समथो वदने हकारम् ।

हृदुद्याजानुपदसंधिषु चावशिष्टा-

न्वर्णाङ्ग्यसेदिति तनौ पुनरग्निवर्णान् ॥ १९ ॥

अव्याह्नास्करसप्रभाभिरखिला भाभिर्दिशो भासय-
न्भीमाक्षः ऋरददृहासविकसहंष्ठाप्रदीप्ताननः ।
दोर्भिश्वकदरौ गदाङ्गमुसलाङ्गासीश्च पाशाङ्कूशौ
विभ्रतिपङ्गशिरोरुद्धोऽथ भवतश्वकाभिघानो हरिः ॥२०॥

प्रोक्त्वा सुदर्शनायेति विद्यहेऽन्ते महापदम् ।
ज्वालाय धीमहे चोक्त्वा तत्रश्वकः प्रचोदयात् ॥ २१ ॥

सौदर्शनीयं गायत्री जप्तव्या जमुमिच्छता ।
सांनिध्यकारिणीं सुद्रां दर्शयेदनया सुधीः ॥ २२ ॥

नमो भगवते प्रोक्त्वा महासुदर्शनाय च ।
महाचक्राय च तथा महाज्वालाय चेत्यथ ॥ २३ ॥

दीप्तिरूपाय चेत्युक्त्वा सर्वतो रक्ष रक्ष माम् ।
महाबलाय स्वाहेति प्रोक्तस्तारादिको मनुः ।
रक्षाकरः प्रसिद्धोऽयं क्रियमाणेषु कर्मसु ॥ २४ ॥

षट्कोणान्तःस्थारां विवरलिखितमन्त्राक्षरं ^१सिद्धिराज-
त्वाङ्गं बाह्ये कलोकेसरमुदरगताष्टाक्षरं चाष्टपत्रम् ।

1. संविराजत्

पद्मं वर्णैर्विराजद्विकृतिदललसत्पोडशार्णं त्रिवीतं
व्योमान्त्यार्णं स्वनाम्ना विरचितगुणपाशाङ्कुशं चक्रयन्त्रम् ॥

प्रणवहृद्गगवद्युतङ्गे महा-
दिकरथाङ्गचतुर्थिहुमखकैः ।
निगदितस्त्वह षोडशवर्णको
मनुवरो मुनिभिर्विहितादरः ॥ २६ ॥

काथैः पयोभूरुहर्चर्मसिद्धै-
दुर्गधेन गव्यैरपि पञ्चभिर्वा ।
मूत्रैः पशोर्वा प्रतिपूर्य कुम्भं
समर्चयेच्चकहरिं यथावत् ॥ २७ ॥

अङ्गैः प्रथमावृतिरपि
पूज्या चक्रादिभिर्द्वितीया च ।
लक्ष्म्यादिभिस्तृतीया
क्रमात्थेन्द्रादिभिश्चतुर्थी स्यात् ॥ २८ ॥

चक्रशङ्गदापद्ममुसला धनुरेव च ।
पाशाङ्कुशौ पीतरक्तसितश्यामा द्विजस्त्वमाः ॥ २९ ॥

लक्ष्मीः सरस्वती चाथ रातिः प्रीत्याह्वया तथा ।
कीर्तिः कान्तिस्तुष्टिपृष्ठी क्रमेणैव तु शक्तयः ॥ ३० ॥

संपूज्य चैवं विधिना हरिं तु
शिष्यं गुरुः प्रीततमोऽभिषिञ्चेत् ।
भक्त्या स्वशक्त्या विभवैर्द्विजाती-
न्संतर्प्य भूयो गुरुणानुशिष्टः ॥ ३१ ॥

एकाग्राचित्तो रविलक्ष्मसंख्यं
जपेन्मनुं नित्यकृताभिपूजः ।
तावत्सहस्रं ^१किल सर्वपाश्च
विलवाज्यदौधधानि जुहोतु सम्यक् ॥ ३२ ॥

समुद्रतीरेऽप्यथ वाद्रिशृङ्गे
समुद्रगानां सरितां च तीरे ।
जपेद्विकिञ्चे निज एव गेहे
विष्णोर्गृहे वा पुरुषो मनस्ती ॥ ३३ ॥

यथोक्तसंख्यं विधिवत्प्रजमे
मन्त्रे यथोक्तैश्च हुते हुताशे ।

1. अतिलसर्वपाश्च.

द्रव्यैरथ स्वार्थपरार्थहेतोः
कुर्यात्प्रयोगान्विधिना यथावत् ॥ ३४ ॥

पीताभा कर्णिका स्यादरुणतरमरं इयामलं चान्तरालं
नेमि श्वेतं च बाह्ये^१ विरचितशितिरेखाकुलं पार्थिवान्तम् ।
चक्रद्वन्द्वं लिखित्वा विशदमतिरथो सौम्ययास्यं च मन्त्री
कुम्भं संपूर्य सौम्ये प्ररचयतु तथा दक्षिणे होमकर्म ॥

षड्विंशच्छतसंभितैरथ घृतापामार्गजेधमाक्षतैः
सद्राजीतिलपायसैश्च सकलैर्द्रव्यैर्घृतान्तैः क्रमात् ।
हुत्वा तद्दुतशिष्टमत्र विधिवत्क्षिप्त्वा प्रतिद्रव्यकं
प्रस्थार्धान्नकृतं च पिण्डममलं कुम्भोदके मन्त्रवित् ॥

संस्थाप्य दक्षिणस्यां
साध्यं कुम्भेन तेन नीराज्य ।
तमथ घटं सद्रव्यं
बहिरारादष्टमे क्षिपेद्राशौ ॥ ३७ ॥

अगन्यादिकमपि सर्वं
क्षिपेदथ घटस्य दक्षिणे भागे ।

1. ० शिखिरेखाकुलं.

हुतशिष्ठानेन वलिं
मन्त्रेणानेन मन्त्रवित्कुर्यात् ॥ ३८ ॥

हृदयान्ते विष्णुपदं
प्रोक्त्वाथ गणेभ्य उच्चरेत्सर्वम् ।
शान्तिकरेभ्यश्च वलिं
गृह्णन्त्वति शान्तये नमोन्तं स्यात् ॥ ३९ ॥

ज्वरादिकां रोगपरम्परां वा
विस्मृत्यपस्मारभवां रुजं वा ।
रक्षःपिशाचग्रहवैकृतं वा
विधिस्त्वयं मङ्ग्लश्च हरेद्विकारम् ॥ ४० ॥

पालाशैर्वा स्तनज-
दुमजैर्वा पञ्चरे कुते फलकैः ।
संपूर्यं पञ्चगन्धै-
स्तत्र तु संस्थाप्य शुद्धमपि गदिनम् ॥ ४१ ॥

पूर्वोद्दिष्टैर्दिक्ष्वपि
सजपं जुहुयः पृथग्द्वजा वशिनः ।

द्रव्यैः स दक्षिणान्ता-
नभ्यच्य विमुच्यते रुजो जन्तुः ॥ ४२ ॥

विप्रक्षीरहुमत्वङ्गलयजपुरकाशमीरकुष्ठत्रियामा¹
बिल्वापामार्गराजीतिलतुलसियुगक्रान्तिदूर्वायवाँकेः ।
लक्ष्मीदेवीकुशागोमयकमलवचारोचनापञ्चगन्धैः
सिद्धेऽग्नौ कुम्भसिद्धं मनुजपमहितं भस्म सर्वार्थदायि ॥

लक्ष्म्यायुष्करमतुलं पिशाचभूता-
पस्मारादिकमचिरेण नाशयेष्व ।
क्षुद्रादीनपि विविधांस्तथोपसर्गा-
नेतस्मात्र परतरा समस्ति रक्षा ॥ ४४ ॥

जुहुयाद्गुणुलगुलिका-
सहस्रं साष्टकं च मन्त्रितमः ।
त्रिदिनं चतुर्दिनं वा
सर्वोपद्रवनिवारणं भवति ॥ ४५ ॥

खरमञ्जर्याः समिधा-
मयुतं वा मन्त्रवित्तमो जुहुयात् ।

---

1. ०त्रिधामा.

ज्वरभूतामयविस्मृ-

त्यपस्मृतीः शमयितुं नियतचित्तः ॥ ४६ ॥

आज्याकैर्जुहुयाच्छ्रुये सरसिर्जैर्दूर्वाभिरप्यायुषे
मेधायै द्विजभूरुहैश्च कुमुदैः श्वेतैस्तथा वाससे ।
शुद्धाञ्जैः पश्वेऽप्युदुम्बरभैः पुत्राय चाश्वत्थजै-
रेकाढं विविवत्सहस्रसमितैरष्टोत्तरं मुक्तये ॥ ४७ ॥

चक्रस्य नाभिसंस्थं

¹कृत्वात्मानं मनुं जपेन्मन्त्री ।
ख्यमेकोऽपि न युद्धे
मर्यो बहुभिः पराजितो भवति ॥ ४८ ॥

मन्त्री सुनियतचित्त-

शक्रस्यं भ्रामयेद्विया प्रस्तम् ।
आविश्य सकलमुक्त्वा
मुच्चति दग्धोऽग्निना शुनाभिभुवा ॥ ४९ ॥

दीपं करालदद्वनप्रतिमं च चक्रं
यस्य सरेच्छिरसि कस्यचिदप्रियत्वं ।

1. स्मृत्वात्मानम्.

सप्ताहतोऽस्य दहनप्रतिमो ज्वरः स्या-
शिंशाहिनैश्च स परेतपुरं प्रयाति ॥ ५० ॥

कलावृतं चाहिपदाभिवेष्टितं
समक्षरं यच्छ्रुरसि स्मरेत्सदा ।
दशाहतोऽसौ प्रति चाल्यते रिपु-
र्मुतिं तथा मण्डलतः प्रयाति ॥ ५१ ॥

सान्तं वायसवर्णं
शत्रोः शिरसि स्मरेत् सप्ताहम् ।
उच्चाटयति क्षिप्रं
१मारयतोवाधिवोऽस्य नैशित्यात् ॥ ५२ ॥

म्ब्रवत्सुधावर्षिणमिन्दुसप्रभं
समुज्ज्वलं यच्छ्रुरसि प्रचिन्तयेत् ।
क्षणात्समाप्यायितसर्वविग्रहो
भवेत्स मर्त्यः सुचिरं च जीवति ॥ ५३ ॥

मध्ये तारं तदनु च मनुं वर्णशः कोणषट्के
बाह्ये चाङ्गं लिखतु करके रूप्यके वापि ताम्रे ।

1. मारयतोवाधियो.

पाषाणे वा विधिवदथ जप्याथ संस्थापितं त-
चक्रं चोरग्रहिरपुभयध्वंसि रक्षाकरं च ॥ ५४ ॥

स्थाने हृषीकेशविदर्भितं च
स्पष्टाक्षरं चाप्यभिजप्तमेतत् ।
रक्षां प्रहादेः सततं विधत्ते
यन्त्रं सुकल्पं च मनुत्रयेण ॥ ५५ ॥

अष्टाक्षरान्तरितपादचतुष्ककोष्ठं
कोष्ठत्रयालिखितसाध्यसुदर्शनं च ।
रेखाभिरप्युभयतः श्रुतिशः प्रबद्धं
तत्सप्तकोष्ठमिति यन्त्रमिदं प्रशस्तम् ॥ ५६ ॥

भूर्जे वा श्लौमपट्टे तनुमसृणतरे कर्पठे वास्य यन्त्रं
मन्त्री सम्यग्लिखित्वा पुनरपि गुलिकीकृत्य लाक्षाभिवीतम् ।
कृत्वा भस्मादिहोमप्रविहितघृतसंपातपाताच्चशक्तिं
जप्तं सम्यङ्गनिदध्यात्प्रतिशमसुपयान्त्येव सर्वे विकाराः ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरित्रिजकाचार्यस्य
श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य
श्रीमन्छंकरभगवतः कृतौ
प्रपञ्चसारे एकविंशः पटलः ॥

द्वार्चिशः पटलः ॥

—४—

अथोच्यते श्रीकरनामधेय-
मष्टाक्षरं लोकहिताय तावत् ।
येन प्रजपेन समर्चितेन
हुतेन सिद्धिं समुपैति मन्त्री ॥ १ ॥

सर्गादर्कः क्षतो विंशतियुगमयुतं शान्तगं चन्द्रविस्वं
श्रीबाहुः शुक्रमेदोहरिशयनहकारा मनुः श्रीकराख्यः ।
ऋष्याद्या वामपङ्कीरहिरपि पुनरङ्गानि यान्तैर्हुमन्तै-
भीष्मनासप्रमर्दप्रसहितगदितध्वंसरक्षैर्द्विरक्तैः ॥ २ ॥

मूर्धाक्षिकण्ठहृदयोदरसोरुजानु-
पादद्वयेषु लिपिशो न्यसतु स्वदेहे ।
विप्रादिकान्मुखकरोरुपदेषु वर्णी-
शक्रादिकानपि करेषु ततस्तदखान् ॥ ३ ॥

दुर्गधाबिधद्वीपवर्यप्रविलसितसुरोद्यानकल्पद्रुमाधो
भद्राम्भोजन्मपीठोपरिगतविनतानन्दनस्कन्धसंस्थः ।
दोर्भिर्विभ्रदथाङ्गं सदरमथ गदापङ्कजे स्वर्णवर्णो
भास्त्रन्मौलिर्विचित्राभरणपरिगतः स्याच्छ्रूये वो मुकुन्दः ॥

दिक्पत्रेषु श्रीरति-

धृतिकान्तीः कोणकेषु मूर्तीश्च ।
इष्ट्वाभितो निधीशौ
विष्वकसेनं च दिक्पतीन्प्रयजेत् ॥ ५ ॥

आराध्य चैवं विधिना च विष्णुं
मन्त्री पुनर्होमविधि करोतु ।
१श्रीदुर्गधृक्षोत्थसमिद्विरच्जैः
साव्येन दौर्घेन च सर्पिषा च ॥ ६ ॥

पृथगष्टशतं क्रमेण हुत्वा
कनकादैरपि तर्पिते गुरौ च ।
अभिषिञ्चय तथाभिपूज्य विप्रा-
न्मनुमेनं प्रजपेदथाष्टलक्ष्म् ॥ ७ ॥

1. श्रीवृक्षदुर्गधोत्थ ।

द्रव्यैस्तैः प्रतिजुहुयादशांशमानै-
राचार्यं पुनरपि पूजयेज्जपान्ते ।
संप्राप्नोत्यपरिमितां श्रियं च कीर्ति-
कान्तिं वा चिरमनुरज्यते च लोकैः ॥ ८ ॥

दूर्वी धृतप्रसिक्तां
जुहुयादयुतं नरस्तु हुतशिष्टैः ।
आज्यैश्चरुमुपयुज्या-
द्याद्गुरवे च दक्षिणां शक्या ॥ ९ ॥

परिपूजयेच्च विप्रां-
स्तेषु दिनेषु स्वशक्तिं भक्त्या ।
अपमृत्युरोगपापा-
न्विजिय स तु दीर्घमायुराप्नोति ॥ १० ॥

अनुदिनमादित्यमुखः
प्रजपेदूर्धवीकृतस्वबाहुयुगः ।
तस्य गृहेऽन्नसमृद्धि-
श्विराय संजायते मुपुष्टतरा ॥ ११ ॥

यवं प्रोक्तैः प्रतिजपहुतार्चादिभिर्मन्त्रमेनं
भक्त्या यो वा भजति मनुजो नित्यशः सोऽचिरेण ।
इष्टैः पुत्रैर्धरणिधनधान्यादिभिर्हृष्टचेताः
स्यादप्यन्ते परमपरिशुद्धं परं धाम विष्णोः ॥ १२ ॥

अथ कथयामि विधानं
महावराहाभिधानमन्त्रस्य ।
साङ्गं सजपं सहुता-
राधनमपि मन्त्रिणामभीष्टाप्त्यै ॥ १३ ॥

वाक्यं प्रोक्त्वा हृदाख्यं तदनु भगवतेयुग्वराहं च रूपा-
येत्युक्त्वा व्याहृतीनामुपरि च पतये भूपतित्वं च मेऽन्ते ।
देहीत्याभाष्य दान्तः सुमतिरथ पुनर्दापयस्वेति हान्तं
प्रोक्त्वा तारादिकं प्रोद्धरतु मनुवरं तत्र यस्मिंशदर्णम् ॥

ऋषिस्तु भार्गवः प्रोक्तोऽथानुष्टुप्छब्दं ईरितम् ।
वराहो देवता चास्य कथ्यन्तेऽङ्गान्यतः परम् ॥ १५ ॥

अस्यैकशृङ्गो हृदयं शिरश्च
व्योमोल्कतेजोऽधिपतिः शिखा च ।

स्याद्विश्वरूपं कवचं महाद्यो
दंष्ट्रोत्तमुक्तं स्वयमेव चाङ्गम् ॥ १६ ॥

सप्तभिश्च पुनः षड्भिः सप्तभिश्चाथ पञ्चभिः ।
अष्टभिर्मूलमन्त्राणीर्विदध्यादङ्गकल्पनाम् ॥ १७ ॥

जान्वोरापादमुद्यतकनकमिव हिमप्रख्यमाजानु नाभेः
कण्ठादानाभि वह्निप्रभमथ शिरसश्चार्गलं नीलवर्णम् ।
मौलेव्योमाभमाकं करलसदरिशङ्खासिखेटं गदा श-
क्त्याख्येष्टाभीतियुक्तं प्रणमत वसुधोलासिदंष्ट्रं वराहम् ॥

सजलाम्बुवाहनिभमुद्धतदोः-
परिघं धराधरसमानतनुम् ।
सितदंष्ट्रिकाधृतभुवं त्वथ वा
प्रविचिन्तयेत्सपदि कोलमुखम् ॥ १९ ॥

हेमप्रख्यं पार्थिवे मण्डले वा
नीहाराभं नीरजेऽग्नेस्तदाभम् ।
वायोः कृष्णं द्युप्रभं वा दिविस्थं
कोङ्कं व्यामं सत्यसंस्थं यजेद्वा ॥ २० ॥

अष्टपत्रमथ पद्ममुलस-
 त्कणिकं विधिवदारचयय च ।
 मण्डले रविसहस्रसंनिभं
 सूकरं यजतु तत्र सिद्धये ॥ २१ ॥

प्रागदक्षिणप्रत्यगुदगिदशासु
 चत्वारि चाङ्गानि यजेत्क्रमेण ।
 अस्मं विदिक्षुर्ध्वमध्यश्च चक्रा-
 द्याणि पूज्यानि वराहमूर्तेः ॥ २२ ॥

अरिशङ्खकृपाणखेटसंज्ञा-
 न्सगदाशक्तिवराभयाह्यांश्च ।
 अभिपूज्य दिशाधिपान्यथाव-
 द्वरगन्धाक्षतपुष्पधूपदीपैः ॥ २३ ॥

दंष्ट्रायां वसुधां सशैलनगरारण्यापगां हुंक्रतौ
 वागीशी श्रसितेऽनिलं रविशशी बाह्योश्च दक्षान्ययोः ।
 कुञ्जौ स्युर्वसवो दिशः श्रुतिपथे दस्त्रौ दशोः पादयोः
 पद्मोत्थो हृदये हरिः पृथगमी पूज्या मुखे शंकरः ॥

एवं काले कोलमभ्यर्चयित्वा
 जप्यो मन्त्रोऽसौ पुनर्लक्षसंख्यम् ।
 होमं कृत्वा तदशांशैश्च पच्छै-
 खिस्वाद्वक्तैः प्राप्नुयाद्गूसमृद्धिम् ॥ २५ ॥

ध्यानादपि धनसिद्धि-
 मन्त्रजपाचाधरो भवेत्सधरः ।
 जपपूजाहुतविधिभि-
 र्मङ्कु नरो धनधरेन्द्रावान्स्यात् ॥ २६ ॥

अ्यातः सन्भूगृहेऽसौ भुवमतुलतरां वारुणे शान्तिमुच्चै-
 रामेये वश्यकीर्त्यादिकमनिलपुरस्थोऽयमुच्चाटनादीन् ।
 रक्षां व्योम्नोऽरिभूतप्रहविषदुरितेभ्योऽनिलागन्योश्च पीडां
 युद्धे वह्नीरयोर्वैं जयमपि नितरां संनिधत्ते वराहः ॥

हरिस्थेऽर्केऽष्टम्यामथ सितरुचौ कोलवपुषा
 सितां गठ्यैः सर्वैर्युतमयुतजप्तामपि शिलाम् ।
 उदगवक्त्रो मन्त्री मनुजपरतः स्थापयतु ता-
 मयन्नं श्वेतेषु द्रुतमरिनिरोधं शमयति ॥ २८ ॥

भौमे वारेऽथ भानूदयमनु जपवान्संगृहीत्वा मृदंशं
 कोलात्मा वैरिकद्वादपि च कुतलतस्तं च कृत्वा गुणांशम् ।
 एकं जातौ विलिप्यात्पुनरपरतरं पाकपाके तथान्यं
 तोये तस्मिन्सदुग्धे प्रतिपचतु हविः संस्कृते हव्यवाहे ॥

आराध्य चाष्टोर्ध्वशतप्रमाणं
 साज्येन मन्त्री हविषाथ तेन ।
 सप्तारवारं जुहुयाद्यथाव-
 त्क्षेत्रोत्थितापत्प्रशमं प्रयाति ॥ ३० ॥

भृगुवारे च मुखेऽहः
 संगृह्ण मृदं हविः समापाद्य ।
 जुहुयादीरितविधिना
 बलिमपि दद्यान्महाविरोधेषु ॥ ३१ ॥

हुतक्रियैवं दिवसैश्च सप्तभि-
 विनाशयेद्द्वूमिविवादसंकटम् ।
 परेतवेतालपिशाचडाकिनी-
 समुत्थितां वा विकृतिं विधिस्त्वयम् ॥ ३२ ॥

विलोङ्घ्य तामेव मृदं च दुर्घे
 हुनेद्वृते वाष्टयुतं सहस्रकम् ।
 द्विमण्डलादेव मही महाधर्या
 स्यान्मन्त्रिणोऽस्यैव तु निःसप्ना ॥ ३३ ॥

नृपतरसमिधामयुतं
 मन्त्रेणानेन यो हुनेन्मन्त्री ।
 गृहयात्रास्य न सीदे-
 त्थेत्रादिकमपि च वर्धते क्रमशः ॥ ३४ ॥

अष्टोर्धवशतं मन्त्री
 दिनशो यो वा जुहोति शालीभिः ।
 स तु वत्सरेण मन्त्री
 विराजते ब्रीहिपुञ्जपूर्णगृहः ॥ ३५ ॥

मन्त्रेणानेन सार्पिर्जुहुत दशशतं मण्डलात्स्वर्णसिद्धिः
 स्वाद्वक्तेनाञ्जिलिन्या अपि कुसुमसहस्रेण वा वाससां च ।
 ढाजानां कन्यकाया अपि च मधुमतां होमतो वाक्षिष्ठतायाः
 सिद्धी रक्तोत्पलानामपि मधुरयुजां स्याद्वताच्छ्रीः समग्रा ॥

दण्डयर्धीशो व्योमा-
सनस्तु वाराहमुच्यते बीजम् ।
अमुना तु साधितेन
प्राप्स्यन्ति नराः समृद्धिमतुलतराम् ॥ ३७ ॥

^१तारेऽमुमपि लिखित्वा
तद्वाह्येऽनलपुरं समापुटितम् ।
तद्वाह्ये च चतुर्दल-
मठं स्यात्तद्वहिस्तथाष्टवलम् ॥ ३८ ॥

बाह्य षोडशपत्रं
मण्डलमाखण्डलीयमपि बाह्ये ।
मध्ये सूकरबीजे
साध्यक्षेत्राख्यमन्त्रमञ्चिषु च ॥ ३९ ॥

रन्ध्रेष्वज्ज्ञमनूपि
दलमूलेऽष्टार्णकेसराणि लिखेत् ।
अष्टावष्टौ दलमनु
सूकरमन्त्रस्य चाक्षरान्कमशः ॥ ४० ॥

1. तार इमं विलिखित्वा

अन्त्येऽवशिष्टमक्षर-

मथाष्टपत्रे स्वराख्यकिञ्जलके ।
वर्णीश्वतुश्वतुरपि
तथाष्टमे पञ्च चालिखेत्पत्रे ॥ ४१ ॥

व्यञ्जनकिञ्जलकेऽन्त्ये

द्वौ द्वौ त्रयमन्त्यके दले विलिखेत् ।
तारमहीकोलार्णः

प्रवेष्टयेत्साध्यवर्णपरिपुटितैः ॥ ४२ ॥

तद्वाहे मनुवर्णे-

र्विदर्भिताभिश्च साध्यपदलिपिभिः ।
क्षमाबिम्बचतुष्कोणे
गर्भगसाध्याक्षरं ^१चतुर्वर्जिम् ॥ ४३ ॥

अष्टसु शूलेषु तथा

वाराहं ^२वासुसेनसंवृत्तम् ।

लाक्षाकुङ्गमचन्दन-

लघुकर्पूरैः सरोचनैर्विलिखेत् ॥

1. च भूर्वर्जिम् 2. वासुधेनसंपृक्तम्

गोशकृदस्भोयुक्ते-

लेखिन्या हैमया दिने प्रवरे ॥ ४४ ॥

सौवर्णे राज्यसिद्धि रजतकफलके ग्रामसिद्धि च ताम्रे

साहस्रखण्डसिद्धि भुजदललिखितं चाशु संसारयात्राम् ।

झौमे लाभं धरायाः पिचुतरुक्षलके कार्यसिद्धि निजेष्टां

यन्नवं संजप्तकलम् घृतहुतकृतसंपातपातं करोति ॥ ४५ ॥

मन्त्री समाख्याय वराहरूपं

साध्यप्रदेशे निखनेष्ट यन्त्रम् ।

थिराख्यराशावभिवाद्य कोल-

मङ्गानि दिक्षु श्विपतां यथावत् ॥ ४६ ॥

यन्त्रमिदं रक्षायै

रोगग्रहैकृतेषु जन्तूनाम् ।

संजप्य शिरसि बन्ध्या-

तस तु नीरोगस्त्वयन्नतो भवति ॥ ४७ ॥

इत्येवं प्रणिगदितो वराहमन्त्रो

यस्त्वेनं प्रभजति निलयशो जपाद्यैः ।

स प्रांगोत्यखिलमहीसमृद्धिमस्मि-
न्देहान्ते ब्रजति हरेः परं पदं तत् ॥ ४८ ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य
श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य
श्रीमन्छंकरभगवतः कृतौ
प्रपञ्चसारे द्वार्चिशः पटलः ॥

त्रयोर्विंशः पटलः ॥

—❀—

अथ प्रवक्ष्यामि नृसिंहमन्त्र-
स्थानुष्टुभः संग्रहतो विधानम् ।
साङ्गं सजापं सहुतक्रमं च
सार्चाविधानं निजवाच्छिताप्त्यै ॥ १ ॥

उग्रं वीरयुतं महान्तिकमथो विष्णुं ज्वलन्तान्वितं
संप्रोक्तवाथ च सर्वतोमुखनृसिंहार्ण तथा भीषणम् ।
भद्रं मृत्युयुतं च मृत्युमपि च प्रोक्त्वा नमास्या युतं
भूयोऽहं पदमुद्धरेन्मनुमिमं मन्त्री समस्तार्थकम् ॥ २ ॥

ब्रह्मा प्रजापतिर्वा
प्रोक्त ऋषिर्नारदश्च विद्वद्विः ।
छन्दोऽनुष्टुपुदाहृत-
मथ विष्णुदेवता नृसिंहार्थः ॥ ३ ॥

वर्णैश्चतुर्भिरुदितं हृदयं शिरश्च
 तावद्विरक्षभिरथास्य शिखा प्रदिष्टा ।
 षड्भिरुच वर्म नयनं च चतुर्भिरुचं
 प्रोक्तं क्रमेण मनुनाक्षरशः षड्ङ्गम् ॥ ४ ॥

सशिरोललाटहृग्युग-
 मुखकरपदसंधिकेषु साम्रेषु ।
 उदरहृदोर्गलपाश्चे-
 ष्वपरे ककुदि क्रमान्न्यसेद्वर्णान् ॥ ५ ॥

प्रतिपत्तिरस्य चोक्ता
 प्रसन्नता क्रूरता विशेषण ।
 द्विविधा प्रसन्नया स्या-
 त्साधनपूजान्यया प्रयोगविधिः ॥ ६ ॥

जान्वोरासक्ततीक्षणस्वनस्वरुचिलसद्वाहुसंस्पृष्टकेश-
 शक्रं शङ्खं च दोभ्या दधदनलसमज्योतिषा भग्नदैत्यः ।
 च्चालामालापरीतं रविशशिदहनत्रीक्षणं दीप्तजिह्वं
 दंष्ट्रोमं धूतकेशं वदनमपि वहन्पातु वो नारसिंहः ॥ ७ ॥

उद्यद्वारस्तसहस्रप्रभमशनिनिभवीक्षणैर्विक्षरन्तं

वहीनहाय विद्युत्तिविततसटाभीषणं भूषणैश्च ।
दिव्यैरादीप्तदेहं निशितनखलसद्वाहुदण्डैरनेकैः

संभिन्नं भिन्नदैत्येश्वरतनुमतनुं नारसिंहं नमामि ॥ ८ ॥

नरसिंहमसुं धियैव पूर्वे

प्रणिपत्यार्थ्यकपाद्यसाच्चमादैः ।

प्रयजेत्सहगन्धपुष्पधूपा-

दिभिरेवं प्रवरैश्च नृत्तगीतैः ॥ ९ ॥

सुविशद्मतिरथ बहिरपि

सम्यक्कसंपूज्य वैष्णवं पीठम् ।

तत्रावाहा च नरहरि-

मुपचारैः सम्यगच्चयेत्प्रवरैः ॥ १० ॥

अङ्गैः प्रथमावृतिरपि

पश्चीन्द्रानन्तशर्वकमलभवैः ।

सश्रीहीन्दृतिपुष्टिभि-

रपरोक्ता लोकपालैरन्या ॥ ११ ॥

प्राक्प्रत्यग्यमशशिनां
 दिगाश्रया मूर्तयोऽनलादिषु च ।
 स्युः शक्तय इत्येवं
 भक्त्या परया युतोऽर्चयेदेवम् ॥ १२ ॥

द्वात्रिंशके सहस्रै-
 रधिकृतिरयुतैर्भवेत्पुरश्चरणम् ।
 तावद्विस्तावद्वि-
 र्लक्ष्मैः सिद्धिः समीरितास्य मनोः ॥ १३ ॥

विकृतिद्विगुणसहस्रै-
 ऊहुयादाज्यान्वितैश्च दुर्घान्नैः ।
 जपसंपूर्तौ मन्त्री
 दिनशः संपूजयेच नरसिंहम् ॥ १४ ॥

विधाय तद्वीजविशिष्टकर्णिकं
 चतुश्रुतुर्वर्णलसदलाष्टकम् ।
 सुलक्षितं मण्डलमन्यलक्षणै-
 निधाय तस्मिन्कलशं प्रपूर्य च ॥ १५ ॥

यथोक्तमार्गेण समर्च्य साष्टकं
सहस्रसंख्यं प्रजपेन्मनुं ततः ।
त्रिरुच्चरन्मन्त्रमथाभिषेचये-
द्यमेष मृत्योर्विनिवर्तते मुखात् ॥ १६ ॥

वर्णन्तानलभुवना-
धेन्दुभिरुक्तं नृसिंहबीजमिदम् ।
तत्रास्ति सम्यग्मुना
मन्त्रविदा साधितेन यदसाध्यम् ॥ १७ ॥

विभवानुरूपतोऽस्मै
दातव्या दक्षिणा च निजगुरवे ।
प्राणप्रदानकर्त्रे
न तु कार्यं वित्तशाळ्यममलघिया ॥ १८ ॥

संप्रीणयित्वा गुरुमात्मशक्त्या
संभोजयेद्विप्रवरान्यथावत् ।
स त्वैहिकीं सिद्धिमवाप्य शुद्धं
परं परत्रापि पदं समेति ॥ १९ ॥

दूर्वात्रिकैरष्टसहस्रसंख्यै-
 राराध्य मन्त्री जुहुयादथाप्सु ।
 शान्ति प्रयान्त्येव तदोपसर्गा
 आपो हि शान्ता इति च श्रुतिः स्यात् ॥ २० ॥

चत्पाते महति सति ब्रुपद्रवाणां
 होमोऽयं भवति च शान्तिदो नरणाम् ।
 यद्वान्त्यत्रिजमनसेप्सितं च कामं
 तच्चाप्नोत्यखिलनृणां प्रियश्च भूयात् ॥ २१ ॥

दुःस्वप्रेष्वपि दृष्टे-
 ष्ववशिष्टा जाप्रता निशा नेया ।
 जपमानमन्त्रशक्त्या
 सुस्वप्नो भवति तत्क्षणादेव ॥ २२ ॥

चरन्वने दुष्टमृगाहिचोर-
 व्यालाकुले मन्त्रमसुं जपेद्यः ।
 असाधितं साधितमेव तस्य
 न विद्यते भीर्बहुरूपजाता ॥ २३ ॥

जपेनाष्टसहस्रं

कलशेनाप्यहिविषार्तमभिषिञ्चेत् ।

अतिविषमेण विषेणा-

प्यसौ विमुक्तः सुखी भवति ॥ २४ ॥

¹मूषिकलूतावृश्चिक-

बहुपादाद्युत्थितं विषं शमयेत् ।

अष्टोत्तरशतजापा-

न्मनुरयमभिमन्त्रितं च भस्माद्यम् ॥ २५ ॥

²सशिरोक्षिकण्ठदद्रल-

कुक्षिरुजाज्वरविसर्पवमिहिकाः ।

मन्त्रौषधाभिचारक-

कृतान्विकारानयं मनुः शमयेत् ॥ २६ ॥

नरहरिवपुषात्मना गृहीतं

हरिणशिशुं निजबैरिणं विचिन्त्य ।

क्षिपतु गगनतः क्षितौ सुदूरं

यमनुदिनं प्रतिचाट्यते समासात् ॥ २७ ॥

1. मूर्तिक० 2. ०कर्णदद्रल

*P. II. 4

यां च दिशं प्रति मनुना
 क्षिप्तोऽसौ तां दिशं प्रयात्यचिरात् ।
 पुत्रकलत्रधनादी-
 स्त्यक्त्वा त्वपुनर्निवृत्तये सहसा ॥ २८ ॥

नरहरिवपुषात्मना निजारिं
 नखरखराग्रसमग्रभिन्नदेहम् ।
 क्षणमिव निहतं विचिन्त्य खाद-
 न्निव जपतां मनुमेष नाशमोर्ति ॥ २९ ॥

पूर्वते मृत्युपदे
 विधाय निजसाध्यनाम मन्त्रितमः ।
 क्रूरेण चक्षुषा तं
 दहनिवालोक्य जपतु सप्तदिनम् ॥ ३० ॥

दिनशोऽष्टोर्ध्वंसहस्रं
 मिथते रिपुरस्य नात्र संदेहः ।
 मारणकर्म न शस्तं
 क्रियते यद्युतमथ जपेच्छान्त्यै ॥ ३१ ॥

वद्याकृष्टिद्वेषण-

मोहोच्चाटादिकानि यदि वाङ्छेत् ।
तदर्हया प्रतिपत्त्या
तत्त्वत्कर्म प्रसाधयेन्मन्त्री ॥ ३२ ॥

दिनमनु दिनताथं पूजयित्वा दिनादौ
नरहरिमपि सम्यक्प्रोक्तमार्गेण मन्त्री ।
तदनु तदनुमत्या भस्मना मन्त्रितेन
प्रतिरचयतु राज्ञे वाप्यभीष्टाय रक्षाम् ॥ ३३ ॥

न्यासोक्तेषु स्थाने-

ज्वपि न्यसेद्भस्मना समन्त्रार्णम् ।
अखिलोपद्रवशान्त्यै
संपत्त्यै वाङ्छितार्थसंसिद्धच्यै ॥ ३४ ॥

अथ परराष्ट्रजयेच्छो

राज्ञः कुर्यात्प्रयोगविधिमेवम् ।
नरहरिमपि विधिना तं
हिरण्यकशिपुद्विषं समभ्यर्थं ॥ ३५ ॥

तस्य पुरस्ताद्विधिव-
 निधाय वह्नि विभीततरुकाष्ठैः ।
 उज्जवलिते च ज्वलने
 समूलतूलैः शरेधमदशशतकैः ॥
 खादनिवोचरन्मनु-
 मरींश्च भिन्दनिव श्लिपेत्समिधः ॥ ३६ ॥

हुत्वा परराष्ट्रेभ्यः
 पृतनां संनाश्च पुरस्तस्याः ।
 निघन्तं रिपुसेनां
 स्मरन्त्रसिंहं पुरेव दितितनयात् ॥ ३७ ॥

यावज्जितारिरेष्यति
 नृपतिस्तावज्जपेत्स्तमरभेवम् ।
 सेन्द्रसुरासुररक्षो-
 यक्षानपि जयति का कथा मनुजे ॥ ३८ ॥

श्रीकामः श्रीप्रसूनैर्दर्शकमथ शतानां हुनेद्विल्वकाष्ठै-
 स्तप्तक्षैर्वा प्रसूनैः सुमतिरथ समिद्धिः फलैर्वा तदीयैः ।

पुत्रेषुः पुत्रजीवेन्धनचितदहने तत्फलैर्वा सहस्रं
दूर्वाभिस्त्वायुषेऽब्दादभिमतमखिलं प्राप्नुयान्मध्यजापां ॥

ब्राह्मीं वचां वाष्टशताभिजपां
ग्रातः समद्यान्तृहरिं विचिन्त्य ।
संप्राप्य मेधां स तु वेदशास्त्र-
निष्णातधीः स्यादपि वासरेण ॥ ४० ॥

उक्तैः किमत्र बहुभिर्मनुनामुनैव
संप्रार्थितं सकलमेव लभेद्विधिङ्गः ।
तस्माद्मुं भजत तत्प्रतिपन्नचित्ताः
संसारसागरसमुत्तरणार्थिनो ये ॥ ४१ ॥

पाशाङ्कुशान्तरितशक्तिनृसिंहबीजैः-
वर्माण्ड्युञ्जानुरयं कथितः षडर्णः ।
ऋग्यादिकाः स्वभवपङ्किकनारसिंहा
वर्णेश्च मन्त्रनिहितैः कथितं षडङ्गम् ॥ ४२ ॥

अव्यान्त्रिव्याजरौद्राकृतिरभिवृतास्योल्लसत्तीक्षणदंष्ट्र-
श्रक्कं शङ्खं च पाशाङ्कुशकुलिशगदादारणाख्यान्दघानः ।

1. ०बीजौ

रक्ताकारश्च नाभेरध उपरि सितो दिव्यभूषाविशेषो
देवोऽकामीन्दुनेत्रो निखिलमुखकरो नारसिंहश्चिरं वः ॥

हृष्णेखान्तःस्थसाध्यं दहनपुरयुगाश्रिस्थमन्त्रार्णमन्तः-
सिंहानुष्टुप्चतुर्वर्णकलसितदलाढ्यं कलाकेसरं च ।
वृत्तोद्यद्यज्ञनवेष्टितमवनिपुराश्रस्थचिन्तोपलं त-
द्यन्त्रं रक्षःपिशाचामयविषयरिपुध्वंसनं¹ नारसिंहम् ॥

इति विरचितयन्त्रप्रोज्ज्वले मण्डले प्रा-
क्समभिहितकषायाम्भोभिरापूर्ये कुम्भम् ।
प्रतियजतु तदझैरखमेदैस्तदीयै-
स्तदनु मखशताद्यैः साधुवज्ञादिकैश्च ॥ ४५ ॥

रथचरणशङ्खपाशा -
कुशकुलिशगदाद्वयानि चास्त्राणि ।
दारुणमुद्राकरयो-
र्ययोस्तदीयौ कृपाणखेटाख्यौ ॥ ४६ ॥

इति कृतदीक्ष्मः प्रजपे-
दक्षरलक्ष्मप्रमाणकं मन्त्रम् ।

जुहुयाच्च षट्सहस्रं
जपावसाने घृतेन शुद्धेन ॥ ४७ ॥

खरमञ्जरीसमुत्थं
जुहुयादथ मञ्जरीसहस्रतयम् ।
प्रस्त्रातपञ्चगव्यं
सप्तदिनं भूतशान्तये मन्त्री ॥ ४८ ॥

छिन्नरुहां समिधां त्रिसहस्रं
यश्च जुहोति चतुर्दिनमात्रम् ।
दुर्घयुजं नचिरान्मनुजानां
होमविधिज्वरशान्तिकरः स्यात् ॥ ४९ ॥

अस्य यन्त्रमभिलिख्य भूर्जके
साधु चाथ तृणराजपत्रके ।
मन्त्रजप्तमपि शीर्षबन्धना-
ज्जूर्तिविभ्रमशिरोरुजापहम् ॥ ५० ॥

रक्तोत्पलैः प्रतिदिनं मधुरत्रयाकै-
यों वा जुहोति नियमेन सहस्रसंख्यैः ।

मासेन वाक्षितमवाप्यति मन्त्रजापी
स्याद्वत्सरेण धनधान्यसमृद्धगेहः ॥ ५१ ॥

आरक्षस्तरणिसहस्रकं प्रफुल्लै-
रम्भोजैखिमधुरसंयुतैर्जुहोति ।
लक्ष्मीः स्यादथ महती महत्तथायुः
संप्राप्तः सकलजगत्प्रियश्च^१ भूयात् ॥ ५२ ॥

लाजाभिखिमधुरसंयुताभिरहो
मासार्थं प्रतिजुहुयान्मुखे सहस्रम् ।
कन्यार्थी प्रतिलभते वरोऽथ कन्यां
कन्या वा भवति वरार्थिनी वराढ्या ॥ ५३ ॥

तिलैः सराजीखरमज्जरीसमि-
द्विविर्घृतैश्च द्विसहस्रसंख्यकैः ।
प्रजुह्तो नैव रुजा प्रहोऽवा
न चाभिचारक्षतिरस्य जायते ॥ ५४ ॥

दशाधिकशतैः पयोघृतयुतैश्च दूर्वात्रयै-
हुनेद्विनमुखेऽपि यो नरहर्िं विचिन्त्यानले ।

1. ऽजगद्वितश्च.

अवाप्य स तु दीर्घमायुरस्तिर्वियुक्तो गदैः
सुखी भवति मानवो निजकल्पपुत्रादिभिः ॥

विस्तारैः किं प्रतिजपति यो मन्त्रमेनं यथोक्तं
लब्ध्वा कामान्समभिलषितानाशु मन्त्री स भूयः ।
द्रव्येराद्यो द्विजनृपवरैः पूजितः शान्तचेताः
स्थादप्यन्ते परमपरिशुद्धं परं धाम विष्णोः ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिनामकाचार्यस्य
श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य
श्रीमन्तकरभगवतः कृतौ
प्रपञ्चसारे त्रयोर्विशः पटलः ॥

चतुर्विंशः पटलः ॥

—४—

अथ संप्रति विष्णुपञ्चरस्य
प्रतिवक्ष्यामि समासतो विधानम् ।
जितवांस्त्रिपुरं हरोऽपि येन
त्रिदशानामधिषो वलासुरं च ॥ १ ॥

शक्तेद्वादशगुणिते
यन्त्रे मन्त्राणि मण्डलान्यपि च ।
बीजानि यानि चोक्ता-
न्येभिः कलमं तु पञ्चरं विष्णोः ॥ २ ॥

विष्णुं लिखेन्मध्यगशक्तिविन्दौ
कपोलयोः सिंहवराहबीजे ।
तद्विश्वरूपाह्वयमन्त्रवीतं
प्रवेष्ट्येत्थोडशमन्त्रवर्णैः ॥ ३ ॥

तारं हृदयं भगव-
त्पदं महाविष्णुवासुदेवौ डेन्तौ ।

विश्वादिरूपं शरणं
भव मे प्रभविष्णवे ^१नमस्यामन्त्रः ॥ ४ ॥

द्वादशाक्षरमन्त्रान्ते भवेतां कवचाखकौ ।
^२स्वाहान्तषोडशार्णेऽयं मञ्चः सर्वार्थसाधकः ॥ ५ ॥

क्रमेण तद्वर्णविकारजाता-
इचक्रादिकाः षोडश मूर्तयः स्युः ।
याभिस्तु विष्णोरिह पञ्चरस्य
प्रवर्तते शक्तिरनेकरूपा ॥ ६ ॥

यन्त्रस्य बीजेषु चतुर्षु पूर्वे
प्रागदक्षिणप्रत्यगुदगगतेषु ।
विद्वांस्तु चक्रं च गदां च शाङ्कं
खड्ङं च मन्त्रैः सहितं विलिख्यात् ॥ ७ ॥

शङ्खहलमुसलशूला-
न्यगन्याद्यश्रिष्वथाष्टबीजेषु ।

1. नमस्येमञ्चः 2. स्वाहान्ते.

विलिखेहण्डं कुन्तं शक्ति
पाशाङ्कुशं कुलिशशतमुखवदीन् ॥ ८ ॥

सप्रणवहृदयभगव-
द्विष्णुस्वाख्यानमूर्तिधरयुक्ताः ।
सेनापतिसहिता निज-
मन्त्रान्ता मूर्तयोऽन्न लिखितव्याः ॥ ९ ॥

सहस्रारपदं पूर्वं कौमोदकि ततो भवेत् ।
महाशङ्कपदं पश्चान्महाखड्गपदं पुनः ॥ १० ॥

प्रोक्तानि वर्मास्तान्तानि निजमन्त्राणि वै क्रमात् ।
पूर्वं महापाञ्चजन्यं महाहलमनन्तरम् ॥ ११ ॥

ततो महामुसलकं महाशूलं ततः परम् ।
स्वाहान्तानि च मन्त्राणि शङ्कादीनां क्रमाद्विदुः ॥ १२ ॥

दण्डादीनामथाष्टानामन्ते युञ्ज्यान्नमःपदम् ।
योत्रोद्धृतधरं विद्वान्वाराहं विष्णवभिख्ययोः ॥ १३ ॥

अन्तरा योजयेन्मन्त्री नारसिंहं पुनः सुधीः ।
नखं च दलितं चैव रिपुविग्रहमेव च ॥ १४ ॥

योजयित्वा नृसिंहात्प्राक् सिंहमन्त्रं समापयेत् ।
विष्णोरन्ते महापक्षिराजाय च गरुदमते ॥ १५ ॥

इरिपूर्वं वाहनाय प्राणात्मन इतीरयेत् ।
नमोऽन्तोऽसौ तु विद्वद्विर्मन्त्रो गारुदमतो मतः ॥ १६ ॥

स त्रिष्टुभा वहिगृहेण पूर्वं
सानुष्टुभेन्दोर्निलयेन चापि ।
गायत्रिमन्त्रोळसितेन भूयः
प्रवेष्टयेदर्कनिकेतनेन ॥ १७ ॥

अनुलोमविलोमगैश्च वर्णे-
रभिवीतं वसुधापुरद्वयेन ।
नलिनं बहिरष्टयुग्मपत्तं
प्रविदध्यादथ मूर्तिमन्त्रयुक्तम् ॥ १८ ॥

तद्वद्विर्मण्डलं सर्वलक्षणैरभिलक्षितम् ।
तस्मिन्नावाह्य विधिवद्विश्वरूपहरिं यजेत् ॥ १९ ॥

अग्नीषोमात्मकमरिगदाशाङ्गखड्डैः सशड्डै-
रुद्धद्वाहुं हलमुसलशूलैः सकुन्तैः सदण्डैः ।

शक्त्या पाशाङ्कुशकुलिशटङ्कामिभिश्चार्कवद्वि-
द्योतद्वक्त्राङ्गुकसरसिजं तप्रकार्तस्वराभम् ॥

विष्णुं भास्वत्किरीटं ^१मणिमकुटकटीसूत्रकेयूरहार-
ग्रैवेयोम्यादिमुख्याभरणमणिगणोङ्गासिदिव्याङ्गरागम् ।
विश्वाकाशावकाशप्रविततमयुतादित्यनीकाशमुद्य-
द्वाह्नप्रव्यग्रनानायुधनिकरकरं विश्रूपं नमामि ॥

अभ्यच्छ्यं पूर्ववत्पीठं नवशक्तिसमन्वितम् ।
अर्चयेत्कमशो विद्वान्मूर्तिशक्तिचतुष्टयम् ॥ २२ ॥

चक्रं च चक्राङ्किरीटमौलिं
सचक्रशङ्खं सगदं सशार्ङ्गम् ।
रक्ताम्बरं रक्ततनुं कराल-
दंष्ट्राननं प्रागदलकेऽर्चयीत ॥ २३ ॥

पूज्या गदा गदाङ्कित-
मौलिः सगदा सचक्रशङ्खधनुः ।
पीताम्बरानुलेपा
पीता क्रुद्धा च याम्यसंस्थदले ॥ २४ ॥

इयामं शाङ्काङ्कितकं
शाङ्कं शाङ्कारिदरगदाहस्तम् ।
रक्तांशुकानुलेपन-
माल्यदिं वारुणे यजेत्पत्रे ॥ २५ ॥

खड्डं सखड्डशिरसं
खड्डारिगदाधनुष्करं धूम्रम् ।
विकृताम्बरानुलेप-
स्त्रजं समभ्यर्चयेदुदकपत्रे ॥ २६ ॥

शङ्खं सशङ्खशिरसं
शङ्खारिगदाधनुष्करं सुसितम् ।
सितवसनमाल्यभूषं
यजेन्महानादमभिसंस्थदले ॥ २७ ॥

शङ्खोक्तचिह्नभूषा-
न्स्वाक्षादिकधरचतुर्भुजानपरान् ।
हलमुसलशूलसंज्ञा-
न्यजेन्निशाटादिकेषु पत्रेषु ॥ २८ ॥

दण्डादिकांस्तथाष्टौ
 चिछद्रदलेष्वर्चयीत रक्ताभान् ।
 स्वस्वायुधप्रधानां-
 शतुर्भुजाङ्गशतमुखानलान्तांश्च ॥ २९ ॥

दंष्ट्राप्रलग्नवसुधं सजलाम्बुवाह-
 १ चोरार्चिषं त्वभियजेदधरेऽष्टबाहुम् ।
 चक्रासिबाणसगदादरचर्मशार्ङ्ग-
 शक्त्याख्यकान्दधतमादिमहावराहम् ॥ ३० ॥

अर्कानलोज्जवलमुखं नयनैश्चिभिश्च
 वहिं क्षरन्तमवधूतसटाकलापम् ।
 शुङ्गाभभूषमरिशङ्गदासिबाहुं
 भूयोऽभिराघयतु खे च महानृसिंहम् ॥ ३१ ॥

अग्रे समप्रबलमुग्रतनुं स्वपक्ष-
 विक्षेपविक्षतविलक्षविपक्षपक्षम् ।
 खण्डाग्रतुण्डममुमण्डजदण्डनाथ-
 माराधयेदथ च पञ्चरगस्य विष्णोः ॥ ३२ ॥

1. चोरत्विषं.

भूयोऽपि केशवेन्द्रा-
दिकौ समभ्यर्चयेष्व वज्रादीन् ।
गन्धादिभिरुपचारैः
पञ्चभिरथ संयतात्मको मन्त्री ॥ ३३ ॥

निवेदिते होमविधिश्च कार्यो
दीक्षाविधानाभिहितश्च वहौ ।
सप्तर्पिषान्नेन तु वहिमूर्ति
हुत्वा तु विष्णोर्मनुना तथैव ॥ ३४ ॥

जुहुयाश्च ^१वासुदेवा-
दिक्षान्त्यादीश्च रुद्रसंख्येन ।
दुर्ग्रधतरूप्त्याः समिधः
क्रमेण चक्रादिभिश्चतुर्मन्त्रैः ॥ ३५ ॥

जुहुयादष्टोधर्वशतं
संख्याद्यैर्द्वादशभिरथ मनुभिः ।
तिलसिद्धार्थं जुहुया-
द्विकारसंख्यं पृथक्पृथञ्चन्त्री ॥ ३६ ॥

1. वासुदेवा.

*P. II. 5

त्रिष्टुबनुष्टुमत्पद-
 मन्त्रैर्मन्त्रार्णसंख्यकं हविषा ।
 सघृतेन केशवाद्यै-
 दिनकरसंख्यं तथेन्द्रवज्राद्यैः ॥
 जुहुयात्पृथगपि वसुमित-
 मथ च महाब्याहृतीर्हुनेन्मतिसान् ॥ ३७ ॥

आराध्य च विसृज्याग्निमभिषिक्ष्य सुसंयतः ।
 विष्णोस्तु पञ्चरं कुर्यादृष्टिर्द्वावृहस्पती ॥ ३८ ॥

छन्दस्त्वनुष्टुप् त्रिष्टुप् च मुनिभिः समुदाहते ।
 विश्वरूपादिको विष्णुर्विष्णुपञ्चरदेवता ॥ ३९ ॥

अष्टार्णचक्रमनुमध्यगतैश्च पादै-
 वर्थस्तैस्तथा सुमतिरारचयेत्समस्तैः ।
 गीतामनोः क्रमश एव च जातियुक्ति
 पञ्चाङ्गकानि हरिपञ्चरकलिपतानि ॥ ४० ॥

वेष्णुः प्राच्यादिकमथ जपेन्नारसिंहोऽस्वरान्तं
 त्रिख्यर्मन्त्रान्पुनरपि तथा पञ्चशस्त्रवेकविंशत् ।

बुद्धिस्वास्थ्यप्रभृति च तथा पञ्चवारं त्रिगाधा
भूयो जप्याद्विमलशितधीश्वकमन्त्राभिधानम् ॥ ४१ ॥

नमो भगवते सर्वविष्णवे विश्वरूपिणे ।
वासुदेवाय चक्रादिसर्वायुधभृते नमः ॥ ४२ ॥

अर्केन्दुवद्विनिलयस्फुरितत्रिमन्त्र-
१शक्तिप्रबन्धमहसः परमस्य विष्णोः ।
पादारविन्दगलितामृतसिक्तगात्रं
साध्यं स्मरेजपविधावपि साधकेशः ॥ ४३ ॥

विष्णोः सांनिध्यलब्धोलसितवलचलद्वस्तदण्डोद्यताख्यै-
श्रक्रादैर्भीषणास्येक्षणचरणवचोहासहुंकारघोरैः ।
उत्क्षिप्ताक्षिप्तकृत्तस्फुटितविगलिताघूर्णितध्वस्तशान्ता
ध्यायेद्वेतालभूतप्रहदुरितपिशाचारिनागारिरोगान् ॥

पूर्वं स्थाने हृषीकेशमन्त्रयुक्तं विधानवित् ।
विश्वरूपात्मकं जप्याद्वैष्णवं मूलमन्त्रकम् ॥ ४५ ॥

योजयित्वा जपेत्पश्चक्रादिषु यथाक्रमम् ।
चतुर्षु चतुरः पादानगीतात्रिष्टुप्समुद्भवान् ॥ ४६ ॥

---

1. शक्तिप्रबन्धः ०

पूर्णेषु षोडशेषवेमाद्यं पादे वराहके ।
द्वितीयान्नारसिंहे च द्वितीयं गारुडे पुनः ॥ ४७ ॥

चतुर्थं च क्रमं ते च योजयित्वा जपेत्सुधीः ।
मन्त्रं सुदर्शनं चेत्थमिष्टमष्टादशं मनुम् ॥ ४८ ॥

संयोज्य कृच्छ्रे महति जपेन्मन्त्री विधानवित् ।
आग्रेये वक्ष्यमाणेन विधानेन समाहितः ॥ ४९ ॥

सिकतोपलसर्वादीन्साधयेदथ तैः क्रियाः ।
वास्तौ पुरे वा प्रामे वा विदध्याद्विषयेऽपि वा ॥ ५० ॥

मध्ये च षोडशाशान्ते खनेदष्टादशावटान् ।
अष्टादशं तु शक्रस्य विदध्यात्पुरतोऽवटम् ॥ ५१ ॥

हस्तागाधांस्तथायामांश्चतुरश्रान्समन्ततः ।
अन्योन्यतश्चङ्गमार्थं शुद्धान्मार्गान्विधाय च ॥ ५२ ॥

गोमयेनोपलिष्येत नारीयस्थाप्यवस्त्वपि ।
शुष्कपष्करपत्रेषु विदध्याद्विशतिष्वपि ॥ ५३ ॥

ततो मध्यमकुण्डस्य प्रविश्य पुरतो गुरुः ।
तदन्तरिष्ठा पीठं च तत्र यन्त्रमनुस्मरन् ॥ ५४ ॥

स्थापयेद्वैष्णवे स्थाने विश्वरूपधिया सुधीः ।
ततः क्रमेण चक्रादीनिदकुण्डेषु चतुर्ष्वपि ॥ ५५ ॥

पुनः शङ्खादिकांस्तद्वत्कुण्डेष्वश्राश्रितेष्वपि ।
तथा दण्डादिकानष्टौ चिछद्राशासु प्रकल्पयेत् ॥ ५६ ॥

मध्ये पुनरधश्चोर्ध्वं कोलकेसरिणौ यजेत् ।
चक्रस्य प्राक्तने कुण्डे स्थापयेद्विनतासुतम् ॥ ५७ ॥

ततः समस्थलीकृत्य क्रमात्समुपलिप्य च ।
प्रत्यगानन आसीनो मध्यगस्थाण्डिलस्थिते ॥ ५८ ॥

यज्ञे काञ्चनपत्रस्थे पूजयेत्पूर्ववत्प्रभुम् ।
वादित्रघोषबहुलं निवेद्यान्तं यथाक्रमम् ॥ ५९ ॥

हुनेष्व पूर्वसंदिष्टैर्द्रव्यैः पूर्वोक्तमार्गतः ।
आशोपाशान्तराशासु बलिं दद्यात्रिशस्तिशः ॥ ६० ॥

क्रमाञ्चक्रादिमूर्तीनां पञ्चपूरान्धसा सुधीः ।
तत उद्वास्य देवेशं पूजां प्रतिसमाप्य च ॥ ६१ ॥

दत्वा सुवर्णं वासांसि गुरवे ब्राह्मणानपि ।
संतर्प्य विभवैः सम्यग्भोजयेद्वताधिया ॥ ६२ ॥

तत्त्वोपसर्गा नश्यन्ति नरनारीमहीभृताम् ।
ग्रहक्षुद्रपिशाचाद्या नेक्षन्ते तां दिशं भयात् ॥ ६३ ॥

अश्वपातादिका ये च भया नश्यन्ति ते चिरात् ।
सस्यद्विंगोसमृद्धिश्च प्रजावृद्धिश्च जायते ॥ ६४ ॥

धनधान्यसमृद्धिश्च वर्धते तत्कुलं क्रमात् ।
दारिद्र्यरोगनिर्मुकं सुखमाभूतसंपूर्वम् ॥ ६५ ॥

रक्षोभिरक्षितबलैरसुरैश्च दैत्यैः
सर्वैः समुद्धृतमहाब्रकरैः परीतम् ।
विष्णोस्तु पञ्चरमिदं प्रभजन्तमव्या-
त्साक्षादपीन्द्रमपरत्र नरे कथा का ॥ ६६ ॥

इति श्रीमित्परमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य
श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य
श्रीमच्छंकरभगवतः कृतौ
प्रपञ्चसारे चतुर्विंशः पटलः ॥

पञ्चविंशः पटलः ॥

—४—

अथाभिधास्यामि मनुं समासा-
त्प्रासादसंज्ञं जगतो हिताय ।
येन प्रजप्रेन तथार्चितेन
हुतेन सिद्धिं लभते यथेष्टम् ॥ १ ॥

प्रसादनत्वान्मनसो यथाव-
त्प्रासादसंज्ञास्य मनोः प्रदिष्टा ।
अन्त्यात्तृतीयः प्रतिलोमतः स्या-
दनुग्रहार्थेन्दुयुतश्च मन्त्रः ॥ २ ॥

* अष्टरस्य वामदेवः
पङ्किश्छन्दोऽस्य देवतेशः स्यात् ।
तेनैवाक्षीबकला-
दीर्घयुजाङ्गानि तस्य बीजेन ॥ ३ ॥

शूलाही टङ्कघण्टासिसृणिकुलिशपाशाग्न्यभीतीर्दधानं
दोर्भिः शीतांशुखण्डप्रतिघटितजटाभारमौलिं त्रिणेत्रम् ।
नानाकल्पाभिरामापघनमभिमतार्थप्रदं सुप्रसन्नं
पव्यास्थं पञ्चवक्त्रं स्फटिकमणिनिभं पावर्तीशं नमामि ॥

ईशानादीन्मन्त्रवित्पञ्च मन्त्रा-
नङ्गुष्ठादिष्वङ्गुलीषु क्रमेण ।
न्यस्येदज्जिभवर्युत्कमाद्वयोमगाभि-
ह्वस्वाख्याभिस्ताभिरेवाङ्गुलीभिः ॥ ५ ॥

ईशानस्तत्पुरुषो-
उघोराख्यो वामदेवसंज्ञश्च ।
सद्योजाताह्वय इति
मन्त्राणां देवताः क्रमात्पञ्च ॥ ६ ॥

मूर्धाननहृद्गुह्यक-
पादेषु च नामभिः स्वबीजाद्यैः ।
ऊर्ध्वप्रागदक्षोद-
क्षपश्चिमगेष्वाननेषु विन्यस्येत ॥ ७ ॥

प्रतिपाद्य निजं शरीरमेवं
प्रजपेदिन्द्रियलक्षकं शिवात्मा ।
जुहुयाच्च दशांशतस्तदन्ते
मधुराक्षैः करवीरजप्रसूनैः ॥ ८ ॥

अथ वा कुसुमैर्जपासमुत्थैः
कमलैर्वा विमलेन पायसेन ।
नृपवृक्षभवैः समिद्वैर्वा
जुहुयात्साधकसत्तमः समृद्धयै ॥ ९ ॥

अष्टपत्रगुणवृत्तराशिभि-
वीथिकलपतरुभिः समावृतम् ।
मण्डलं प्रतिविधाय शूलिनः
पीठमत्र नवशक्तिभिर्यजेत् ॥ १० ॥

वामा ज्येष्ठा रौद्री
काल्या कलबलाद्यविकलिन्यौ ।
सबलप्रमथिनिसर्वभूत-
दमन्यौ मनोन्मनीं च यजेत् ॥ ११ ॥

तारादिकं नतिमपि
 प्रोक्त्वा भगवत्पदं चतुर्थयन्तम् ।
 सकलगुणात्मपदान्ते
 शक्ति युक्ताय चेति संभाष्य ॥ १२ ॥

भूयोऽनन्तायेति च
 योगान्ते पीठमात्मने चेति ।
 नमसा युक्तं ब्रूया-
 त्पीठाख्योऽयं मनुः समुद्दिष्टः ॥ १३ ॥

न्यासक्रमेण देहे
 मन्त्री गन्धादिकमपि पूज्य ।
 पूर्वोक्तदिक्षु मूर्तीविदिक्षु
 सनिवृत्तिपूर्विकाश्च यजेत् ॥ १४ ॥

सद्यो वेदाक्षमालाभयवरदकरः कुन्दमन्दारगौरो
 वामः काइमीरवर्णोऽभयवरदपरश्चाक्षमालाविलासी ।
 अक्षमस्त्रवेदपाशाङ्कशङ्कमरुकखट्वाङ्कशूलान्कपालं
 विभ्राणो भीमदंष्ट्रोऽजनहचिरतनुभीतिदश्चाप्यघोरः ॥

विद्युद्धर्णोऽथ वेदाभयवरदकुठारान्दधत्पूरुषाख्यः
प्रोक्ताः सर्वे त्रिणेत्रा विद्युतमुखचतुष्काश्चतुर्बाहवश्च ।
मुक्तागौरोऽभयेष्टाधिककरकमलोऽघोरतः पञ्चवक्त्र-
स्त्वीशो ध्येयोऽम्बुजन्मोद्भवमुररिपुरुद्रेश्वराः स्युः शिवान्ताः ॥

भूतानां शक्तिवा-
द्वयामित्वाज्जगति वा निवृत्त्याद्याः ।
तेजोरूपाः करपद-
वर्णविहीना मनीषिभिः प्रोक्ताः ॥ १७ ॥

अनन्तसूक्ष्मौ च शिवोत्तमश्च
तथैकपूर्वावपि नेत्ररुद्रौ ।
त्रिमूर्तिश्रीकण्ठशिखाण्डनश्च
प्रागादिपत्रेषु समर्चनीयाः ॥ १८ ॥

शूलाशनिशरचापो-
ल्लासितदोर्दण्डभीषणाः सर्वे ।
पश्चासनाशं नाना-
विधभूषणभूषिताञ्छिणेत्राः स्युः ॥ १९ ॥

पाटलपीतसितारुण-

शितिरक्षशशिप्रभाश्च धूम्रान्ताः ।

कोटीरघटितविलस-

च्छशिशकलयुताश्च मूर्तयः क्रमशः ॥ २० ॥

उमा चण्डेश्वरो नन्दी महाकालो गणेश्वरः ।

वृषो भृङ्गिरिटः स्कन्दः संपूज्याश्चोत्तरादितः ॥ २१ ॥

कनकविघूरजविद्रुम-

मरतकमुक्तासिताच्छुरकाभाः ।

पद्मासनसंस्थाश्च

क्रमादुमाद्या गुणान्तिकाः प्रोक्ताः ॥ २२ ॥

पुनराशेशास्तदनु च

कुलिशाद्यादिक्रमेण संपूज्याः ।

प्रासादविधानमिदं

निगदितमिति सकलवर्गसिद्धिकरम् ॥ २३ ॥

अमुना विधिना महेशपूजां

दिनशो यः कुरुते समाहितात्मा ।

स तु सम्यगवाप्य दृष्टभोगा-
न्परमन्ते परिपूर्णमेति धाम ॥ २४ ॥

वक्ष्यामि शैवागमसारमष्ट-
विंशत्कलान्यासविधिं यथावत् ।
सपञ्चभिर्ब्रह्मरीशपूर्वेः
सर्वादिकैः साङ्गविशेषकैश्च ॥ २५ ॥

ईशोऽनुष्टुब्भूरी-
श्वराः स तत्पुरुषसंज्ञगायत्र्यापः ।
पुनरग्न्यनुष्टुब्बापो वामदेवः
कतिभर्गहरस्त्वनुष्टुब्भगयुक् ॥ २६ ॥

इन्द्रियतारसमेतं
सर्वज्ञायेति हृच्छिरस्त्वमृते ।
तेजोमालिनिपूर्व
तृपाय ब्रह्माशिरस इति कथितम् ॥ २७ ॥

ज्वलितशिखिशिखेत्य-
नादिबोधाय चान्वितेति शिखा ।

वज्रिणे वज्रधराय
स्वाहास्वतन्त्राय वर्म नेत्रं च ।

^१सौ सौ हौ बिन्दुयुतं
संप्रोक्त्वा लुमशक्तये च तथा ॥ २८ ॥

सश्रीपशुहुंफ-
डनन्तशक्तये तथाष्वं स्यात् ।
समुनिच्छन्दोदैवत-
युक्तं तदङ्गषट्कमिति कथितम् ॥ २९ ॥

करदेहमुखन्यासं मन्त्रैः पूर्ववदाचरेत् ।
कलाः प्रविन्यसेद्देहे वक्ष्यमाणकमेण तु ॥ ३० ॥

ताः स्युः पञ्च चतस्रोऽष्टौ त्रयोदश चतुर्द्वयम् ।
अष्टत्रिंशत्कलाः सम्युड्न्यस्तच्या मन्त्रवित्तमैः ॥ ३१ ॥

दिक्षु प्राण्याम्यवारीवसुपनिजभुवामैन्द्रवारकिराजां^१
हृषीवांसद्वयीनाभ्युदरचरमवक्षःसु गुह्याङ्कयोश्च ।
सोर्वोर्जान्वोः सजङ्घास्फिगुभयकटीपाश्वपदोस्तलेषु
ग्राणे कं बाहुयुग्मेष्वतिविशदमतिर्विन्यसेदङ्गलीभिः ॥

---

1. सौ चौ. 2. वाराकिराजां

विन्यासः प्रतिमाकृतौ च नितरां सांनिध्यकृत्यादयं
 देहे चापि शरीरिणां निगदितः सामर्थ्यकारीति च ।
 आस्ते यत्र तथामुनैव दिनशो विन्यस्तदेहः पुमा-
 न्क्षेत्रं देशममुं च योजनमितं शैवागमज्ञा विदुः ॥

न्यस्यैवं पञ्चभिर्ब्रह्माभिरथ शिवमाराधयेहग्निभराभि-
 र्मध्यप्राग्याम्यसौम्यापरदिशि पुनरङ्गैरनन्तादिभिश्च ।
 अन्यो मादैर्दिशापैः पुनरपि कुलिशादैर्यजेदेवमुक्तं
 पाञ्चब्रह्मं विधानं सकलसुखयशोभुक्तिसुक्तिप्रदं च ॥

पञ्चाक्षरविहितविधि
 वक्ष्ये जपतामभीष्टसिद्धिकरम् ।
 सिद्धेन येन देही
 प्रेत्येह च वाक्षितं फलं लभते ॥ ३५ ॥

^१मेषो विषो विसर्गी
 मृत्युः साक्षी सवाक्षरः पवनः ।
 ताराद्ववति यदस्मा-
 त्तदादिरभिधीयते मनुप्रवरः ॥ ३६ ॥

अस्याक्षराण्यमूनि च
पञ्च स्युः पञ्चभूतगानि तथा ।
जगदपि भूतारब्धं
तेन हि जगदात्मतोदितास्य मनोः ॥ ३७ ॥

प्रोक्तमृष्यादिकं पूर्वमङ्गवणैस्तु मन्त्रकैः ।
अङ्गुलीदेहवक्त्रेषु मूलमन्त्राक्षरादिकान् ॥ ३८ ॥

न्यसेत्तपुरषाधोरसद्योवामेशसंज्ञकान् ।
सतर्जनीमध्यमान्त्यानामिकाङ्गुष्ठेषु च ॥ ३९ ॥

वक्त्रहृत्पादगुह्याख्यमूर्धस्वपि च नामभिः ।
प्रायाम्यवारुणोदीच्यवक्षेष्वपि च मूर्धसु ॥ ४० ॥

विश्रदोर्भिः कुठारं मृगमभयवरौ सुप्रसन्नो महेशः
सर्वालंकारदीप्रिः सरसिजनिलयो व्याघ्रचर्माच्चवासाः ।
च्येयो मुक्तापरागामृतरसकलिताद्रिप्रभः पञ्चवक्ष-
स्यक्षः कोटीरकोटीघटिततुहिनरोचिष्कलोत्तुङ्गमौलिः ॥

अक्षरलक्ष्मचतुष्कं
जप्याच्चावत्सहस्रमपि जुह्यात् ।

शुद्धैस्तिलैर्घृतैर्वा
दुर्गधान्नैर्दुर्गधभूहेष्मैर्वा ॥ ४२ ॥

तत्पुरुषाद्याः सर्वे
प्रधानसंप्रोक्तबाहुहेतियुताः ।
चलासिमुखचतुष्का-
स्तेजोरूपो विलक्षणस्त्वीशः ॥ ४३ ॥

आवृतिराद्या मूर्तिभि-
रज्जैरन्या पराय्यनन्ताद्यैः ।
अपरोमादिभिरपरे-
न्द्राद्यैरपरा तदायुधैः प्रोक्ता ॥ ४४ ॥

कथयामि मनोविधानमन्य-
न्मुनिपूज्यं प्रवरं पिनाकपाणेः ।
स्वतनौ परिकल्प्य पीठमङ्गा-
न्यपि विन्यस्थ तथैव मन्त्रवर्णान् ॥ ४५ ॥

हन्मुखांसोरुगमेषु घह्वर्णान्क्रमतो न्यसेत् ।
^१कर्णमूले तथा नाभौ पार्श्वयुक्तप्रष्टहत्सु च ॥ ४६ ॥

1. कण्ठमूले.

मूर्धास्यनेत्रघाणेषु दोः पत्संध्यग्रकेषु च ।
सशिरोवक्त्रहृदयजठरोरूपदेष्वपि ॥ ४७ ॥

हृदाननपरश्चेणाभील्याख्यवरदेषु च ।
मुखांसहृदयेषु त्रीन्पदान्पादोरुकुक्षिषु ॥ ४८ ॥

ऊर्ध्वाधः क्रमतो^१ न्यस्येद्रोलकान्यासमुच्चमम् ।
पुनस्तत्पुरुषाघोरसद्योवामेशसंज्ञकान् ॥ ४९ ॥

लालाटब्यांसजठरहृदयेषु क्रमान्यसेत् ।
पुनस्तत्प्रतिपत्त्यर्थं जपेन्मन्त्रमिमं सुधीः ॥ ५० ॥

नमोऽस्तु स्थाणुभूताय ज्योतिर्लिङ्गावृतात्मने ।
चतुर्मूर्तिवपुश्छायाभासिताङ्गाय शंभवे ॥ ५१ ॥

कुर्यादनेन मन्त्रेण निजदेहे समाहितः ।
मन्त्री पुष्पाञ्जलिं सम्यकित्रशः पञ्चश एव वा ॥ ५२ ॥

पूर्वोक्त एव पीठे
प्राग्ङ्गमूर्तिशक्तिभिस्तदनु ।

1. क्रमशः कुर्यात्.

वृषपालचण्डदुर्गा-

गुहनन्दिगणपसैन्यपाः पूज्याः ॥ ५३ ॥

अन्या च वासवाद्यैः

पुनरुपहारैः क्रमेण भक्तिमता ।

अभ्यर्चिते हुते च

स्तोतव्यः संस्तवेन पुनरीशः ॥ ५४ ॥

नमो विरच्चविष्णवीशभेदेन परमात्मने ।

सर्गसंस्थितिसंहारव्यावृत्तिव्यक्तवृत्तये ॥ ५५ ॥

नमश्चतुर्धा प्रोद्भूतभूतात्मने भुवः ।

भूरिभारार्तिसंहर्वे भूतनाथाय शूलिने ॥ ५६ ॥

विश्वग्रासाय विलसत्कालकूटविषाशिने ।

तत्कलङ्काङ्क्षितप्रीवनीलकणठाय ते नमः ॥ ५७ ॥

नमो ललाटनयनप्रोलुसत्कृष्णवर्त्मने ।

घवस्तस्मरनिरस्ताधियोगिध्याताय शंभवे ॥ ५८ ॥

नमो देहार्धकान्ताय दग्धदक्षाध्वराय च ।

चतुर्वर्गेष्वभीष्टार्थदायिने मायिनेऽणवे ॥ ५९ ॥

स्थूलाय मूलभूताय शूलदारितविद्विषे ।
काळहन्त्रे नमश्चन्द्रखण्डमण्डितमौलये ॥ ६० ॥

विवाससे कपर्दान्तभ्रान्ताहिसरिदिन्दवे ।
देवदैत्यासुरेन्द्राणां मौलिघृष्टाङ्गये नमः ॥ ६१ ॥

भस्माभ्यक्ताय भक्तानां भुक्तिमुक्तिप्रदायिने ।
व्यक्ताव्यक्तस्वरूपाय शंकराय नमो नमः ॥ ६२ ॥

नमोऽन्धकान्तकरिपवे पुरद्विषे
नमोऽन्तु ते द्विरदवराहभेदिने ।
विषोल्लसत्कणिकुलबद्धमूर्तये
नमः सदा वृषवरवाहनाय ते ॥ ६३ ॥

वियन्मरुद्धुतवहवार्वसुंधरा-
मखेशरव्यमृतमयूखमूर्तये ।
नमः सदा नरकभयावभेदिने
भवेह नो भवभयभङ्गकुद्विभो ॥ ६४ ॥

स्तुत्वेन्दुखण्डपरिमण्डितमौलिमेव-
मुद्वासयेत्पुनरमुं हृदयाम्बुजे स्वे ।

अभ्यर्च्य देवमभिसंयतचित्तवृत्ति-
भूत्वा शिवो जपतु मन्त्रमहेशमेनम् ॥ ६५ ॥

संतर्प्य विप्रान्पुनरेवमेव
संपूजयेदिन्दुकलावतंसम् ।
जपेद्यथाशक्ति शिवस्वरूपी
भूत्वा ततोऽन्ते च शिवः स भूयात् ॥ ६६ ॥

अमुमेव मनुं लक्ष्य
मन्त्री हृलेखयाभिसंरुद्धम् ।
जस्वा नृपतहसमिधां
मधुरयुजां मनुसहस्रं जुहुयात् ॥ ६७ ॥

वन्दे हरं वरदशूलकपालहस्तं
साभीतिमद्रिसुतयोज्ज्वलदेहकान्तिम् ।
वामोरुपीठगतया निजवामहस्त-
न्यस्तारुणोत्पलरुचा परिरब्धदेहम् ॥ ६८ ॥

आवृतिरङ्गैराद्या
हृलेखयाभिरनु वृषादैश्च ।

मात्राशेषैरुक्तं

पञ्चावरणं विधानमीशस्य ॥ ६९ ॥

आप्यायिनी शशियुताप्यरुणामिमाया

विन्दुनिका चलकुलीभुवनेन्दुयुक्ता ।

दीर्घाकलायुतशिवश्च शिवायवर्णा-

स्याच्छूलिनो मनुरयं वसुवर्णयोगी ॥ ७० ॥

वामाङ्गन्यस्तवामेतरकरकमलायास्तथा वामबाहु-

व्यस्तारक्तोत्पलायाः स्तनविधृतिलसद्वामबाहुः प्रियायाः ।

सर्वाकल्पाभिरामो धृतपरशुमृगेष्टः करैः काञ्चनाभो

ध्येयः पद्मासनश्चः स्मरललिततनुः संपदे पार्वतीशः ॥

पञ्चाणीकाङ्गाद्यः

पञ्चब्रह्मप्रदिष्टपूजश्च ।

वसुमितलक्ष्मजपोऽयं

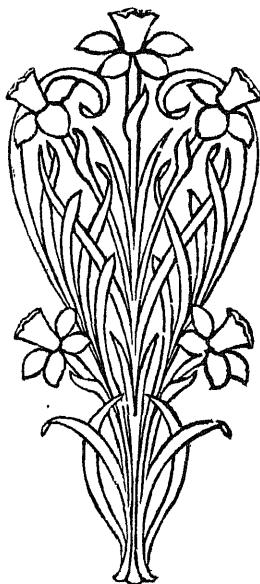
मन्त्रस्तावस्त्रहसुहोमश्च ॥ ७२ ॥

इति जपहुतपूजाध्यानकैरीशयाजी

प्रियतरचरितः स्यात्सर्वतो देहभाजाम् ।

धनविभवयशः श्रीसंपदा दीर्घजीवी
तनुविपदि च शैवं तत्परं धाम भूयात् ॥ ७३ ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य
श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य
श्रीमच्छंकरभगवतः कृतौ
प्रपञ्चसारे पञ्चविंशः पटलः ॥

षट्क्षिणः पटलः ॥

—————
*—————

अथ प्रवक्ष्यते मन्त्रो दक्षिणामूर्तिसंज्ञकः ।
जपतामिष्टसंसिद्धिविधानसुरपादपः ॥ १ ॥

अत्रिः क्षिणा कालकर्णकामिकायुभयेक्षराः ।
तुध्यामध्यगताः स्युभ्यं वटमूलनिवासिने ॥ २ ॥

नैधातृनिरताङ्गाय नमो रुद्राय शंभवे ।
तारशक्तिनिरुद्धोऽयं मन्त्रः षट्क्षिणदक्षरः ॥ ३ ॥

शुकः प्रोक्तो मुनिश्छन्दोऽनुष्टुप्च समुदाहतम् ।
दक्षिणामूर्तिरुद्धोऽस्य देवता समुदीरिता ॥ ४ ॥

तारशक्त्यादिकैर्हाङ्गायन्तैर्मन्त्राक्षरैः क्रमात् ।
ऋत्वक्षिवसुवस्वप्रिगुणवर्णविभागशः ॥ ५ ॥

मन्त्रवी कुर्यात्पठडङ्गानि जातियुक्ति समाहितः ।
कालिकश्रुतिष्ठगण्डद्वयनासास्यके इश ॥ ६ ॥

दोः संधिकण्ठस्तनहृत्राभिकट्यन्धुषु क्रमात् ।
पत्संधिषु पुनर्द्वाभ्यां मन्त्रविद्वचापकं न्यसेत् ॥
एवं न्यस्तशरीरोऽथ चिन्तयेन्मन्त्रदेवताम् ॥ ७ ॥

मुद्रां भद्रार्थदात्रीं सपरशुहरिणां बाहुभिर्वाहुमेकं
जान्वासकं दधानो भुजगवरसमाबद्धकक्ष्यो वटाधः ।
आसीनश्चन्द्रखण्डप्रतिघटितजटः क्षीरगौरस्त्रिणेत्रो
दद्यादाद्यैः शुकाद्यर्मुनिभिरभिनुतो भावशुद्धि भवो वः ॥

प्राक्प्रोक्तविधानेन च
सम्यक्संपूज्य साधु कलशाद्यैः ।
कृतसंदीक्षो मन्त्री
जप्यादेनं मनुं समाहितधीः ॥ ९ ॥

द्वात्रिंशदयुतमानं
जप्याद्य जुहोतु तदशांशमितैः ।
दुर्गधापूतैस्तिलैर्वा
साद्येन पयोन्धसा द्वयेनापि ॥ १० ॥

जस्वैवं मन्त्रमेनं दिनमनु गिरिशं पूजयित्वा च हुत्वा
 नत्वा स्तुत्वा मनोवाक्तव्यमिति भिरवहितः प्राप्य कामानशेषान् ।
 व्याख्याता चागमानां भुवि कविषु वरः साधु वेदान्तवेदी
 वादीद्वैतविद्याविमलतरमतिर्याति शैवं पदं तत् ॥

जीवाशिखिकर्णरेफा-

न्प्रतिवीप्स्य प्रादिकांश्च पुनरपि तान् ।
मेधाप्यायिनियान्तां-
 स्तानेव तरान्तिकान्सतनुरूपान् ॥ १२ ॥

आभाष्य चटप्रचटौ

सकहवमौ वन्धघातयौ वीप्स्य ।
प्रोक्त्वा वर्माञ्चावधि
 समुद्धरेच्छक्तिपूर्वकं मन्त्रम् ॥ १३ ॥

ऋषिरस्याघोराख्यः

संप्रोक्तक्षिष्ठुबुच्यते च्छन्दः ।
रुद्रोऽप्यघोरपूर्वः
 समीरितो देवता तथास्य मनोः ॥ १४ ॥ .

हृत्पञ्चभिस्तदर्णैः-

शिरो हि षड्भिः शिखा तथा दशभिः ।
तावद्विरेव कवचं
द्वगष्टभिर्द्वादशभिरपि चाक्षम् ॥ १५ ॥

कद्गास्यकण्ठहन्त्रा-

भ्यन्धूरुषु जानुजङ्घयोः पदयोः ।
एकादशधा भिन्नै-

र्मन्त्रार्णन्यसतु विप्रहे मन्त्री ॥ १६ ॥

पञ्चभिरथो सषड्भि-

द्वाभ्यामप्यष्टभिश्चतुर्भिश्च ।

षड्भिश्चतुर्खयेण च

षड्भिर्द्वाभ्यां च भेदितैः क्रमशः ॥ १७ ॥

कालाभ्राभः कराग्रैः परशुडमरुकौ खङ्गखेटौ च वाणे-
घ्वासौ शूलं कपालं दधदतिभयदो भीषणास्यस्तिषेत्रः ।
रक्ताकाराम्बरो हि प्रवरघटितगात्रोऽरिनाग्रहादी-
न्खादन्तिष्ठार्थदायी भवदनभिमतच्छत्तये स्यादघोरः ॥

स्वच्छो मुमुक्षोस्तु भवेदधोरः
 काम्यक्रियायामपि रक्तवर्णः ।
 कृष्णोऽभिचारे ग्रहवैकृते च
 प्रोक्तो जपः स्यादपि लक्ष्मानम् ॥ १९ ॥

घृतावसिक्तैस्तिलतण्डुलैश्च
 जयावसाने जुहुयादशांशम् ।
 घृतपुतैर्वाथ हविर्भिरेवं
 तावत्प्रजुहन्समुपैति कामान् ॥ २० ॥

हृलेखास्थितसाध्या-
 क्षरविलसत्कर्णिकं कलावीतम् ।
 वर्गाष्टकात्तकेसर-
 मन्त्ये सहङ्क्षयाक्षरोङ्गसितम् ॥ २१ ॥

मन्त्राक्षरत्रयोद्य-
 हलमध्यदलाप्रकं च तद्वाण्ये ।
 वह्निपुटाश्रिसामाश्रित-
 कवचाखं प्रतिविलिख्य यन्त्रमिदम् ॥ २२ ॥

कृत्वा समाप्य मण्डल-
 मत्र विनिक्षिप्य पूरयेत्कलशम् ।
 पीठे पिनाकपाणे-
 गद्यैर्वा काथकल्पतोयैर्वा ॥ २३ ॥

अङ्गावृतेरनु च हेतिभिरीरिताभिः
 पश्चाच्च मातृभिरथापि दिशाधिनाथैः ।
 संपूजयीत विधिनेति षडक्षरोक्त-
 मार्गेण वा मनुपरिस्फुरणाय मन्त्री ॥ २४ ॥

आज्यापामार्गसमि-
 त्तिलसर्षपपायसाज्यकैश्च पृथक् ।
 रात्रौ सहस्रहोमा-
 द्यूतद्रोहादिशान्तिरुद्दिष्टा ॥ २५ ॥

सितकिञ्चुकनिर्गुण्डी-
 कनकापामार्गजन्मनां समिधाम् ।
 पृथगपि सहस्रहोमा-
 निग्रहमोक्षोऽचिराद्वाहाणां स्यात् ॥ २६ ॥

गव्याकैर्जुहुयात्पृथगदशशतं मन्त्री मयूरेधमकै-
 भूयस्तैश्चतुरङ्गलैश्च शिवपञ्चम्यां निशायां हुनेत् ।
 सर्पिर्मार्गसपञ्चगव्यचरुसर्पिः ससंपातकं
 हुत्वा तत्प्रतिभोजयेत्प्रतिशमं यान्त्येव सर्वे ग्रहाः ॥

षट्कोणे कर्णिकायां स्फुरयुगलवृतां साध्यगर्भी च शक्ति
 कोणाग्रे प्रस्फुरद्वन्द्वकमथ विलिखेन्मन्त्रवर्णान्दलेषु ।
 षड्बुद्धन्द्वषड्बुद्धकचतुर्युगषट् संख्यकान्वाह्यषट्के
 वर्मास्त्राणीं तदेतद्वहगदभयहृद्यन्त्रमाघोरमाहुः ॥ २८ ॥

न च रिपिवो न च रोगा
 न ग्रहपीडा न शख्वाधा च ।
 न क्षवेलरुजा मर्त्या-
 न स्पृशन्त्यघोरास्त्रमन्त्रजापपरान् ॥ २९ ॥

तस्मादघोरास्त्रमन्तुं प्रजप्या-
 त्समर्चयेत्तद्विहितं यथावत् ।
 हुनेच्च तेनैव समस्तवाऽछ्ला-
 संसिद्धये चाथ विमुक्तये च ॥ ३० ॥

खसप्तमः कर्णयुतोऽर्धचन्द्रवा-
 ल्लेपञ्चमो द्वीन्दुयुतो ध्रुवादिकः ।
 मनुः स्वयं मृत्युजयात्मकः स्फुटं
 समीरितः साधकरक्षणक्षमः ॥ ३१ ॥

ऋषिरस्य कहोलाख्य-
 श्छन्दो देव्यादिका च गायत्री ।
 स्यादेवता च मृत्युं-
 जयस्त्रोऽङ्गान्यथाचरेद्गृणा ॥ ३२ ॥

स्फुटितनलिनसंस्थं मौलिबद्धेन्दुरेखा-
 गलदमृतजलाद्र्द्वं चन्द्रवहृचक्नेत्रम् ।
 स्वकरकलितमुद्रापाशवेदाक्षमालं
 स्फुटिकरजतमुक्तागौरमीशं नमामि ॥ ३३ ॥

जप्तव्योऽयं मन्त्रवर्यस्त्रिलक्षं
 दीक्षापूर्वं होमकृतस्यादशांशैः ।
 दुग्धाज्याकैः शुद्धखण्डैर्गल्च्या
 गुर्वादेशात्साधको हन्त्यवाहे ॥ ३४ ॥

अर्चा कार्या नित्यशः शैवपीठे
 स्यादप्यङ्गलोकपालैस्तदखैः ।
 सम्यक्पूजावस्तुभिर्मन्त्रजापैः
 प्रोक्तं होतन्मृत्युभेत्तुविधानम् ॥ ३५ ॥

इति जपहुतार्चनाद्यैः
 सिद्धो मन्बोक्तमूर्तिविहितमनुः ।
 संभावयेत्रिजान्त-
 योंगं कृत्यापमृत्युनाशकरम् ॥ ३६ ॥

तारनालमथ मध्यपत्रकं
 हायकर्णिकयुतं क्रमोत्कमात् ।
 चिन्तयेत्रियतमन्तरा शिवं
 नीरुजे च नियतायुषेऽल्लयोः ॥ ३७ ॥

ऊर्ध्वाधःप्रोतपद्यद्वयदलनिचितैरक्षराद्यैर्घ्रवाद्यै-
 राद्यन्तैर्मन्दमन्दप्रतिगलितसुधापूरसंसिद्ध्यमानम् ।
 ईशानं सूक्ष्मरूपं विमलतरसुषुम्नान्तरा संनिषणं
 ध्यायन्नाप्रोति रोगैर्नियतपरिहृतः संजपादीर्थमागुः ॥

आदौ तारं विलिखतु ससाध्याहृयं कर्णिकायां
दिक्पत्रेष्वप्यपरमपरं चापि तत्कोणकेषु ।
भूयो भूमेः पुरमनु मृगाङ्कं तदश्रेष्ठु टान्तं
जह्वा बन्धं ग्रहगदविषधर्वंसि यन्तं तदेतत् ॥ ३८ ॥

इति कृतयन्त्रविभूषित-
मण्डलमध्ये निधाय कलशमपि ।
आपूर्य चाभिषिञ्चे-
च्छ्रीवश्यकरं ग्रहाभिचारहरम् ॥ ३९ ॥

ततश्छिन्नोद्भवानां तु समिद्धिश्चतुरङ्गैः ।
दुर्घसिक्तैः समिद्धेऽग्नौ षट्सहस्रद्वयं हुनेत् ॥ ४० ॥

यस्तु वह्नौ जुहोत्येवं यावत्संख्येन साधकः ।
तावत्संख्यैः सुधाकुम्भैरभिः प्रीणाति शंकरम् ॥ ४१ ॥

आप्यायितोऽग्निना शर्वः साधकस्येषितान्वरान् ।
प्रदद्यादायुराद्यांश्च दुरन्तान्प्रलयान्तिकान् ॥ ४२ ॥

मन्त्रान्ते साध्याख्यां
पालययुगलं प्रतीपमपि मन्त्रम् ।

प्रोक्त्वा समापयेन्मनु-

मयमपि मृत्युंजयाह्वयो मन्त्रः ॥ ४३ ॥

अथ वामलकमलपुटा-

न्तरितं शिशुवेषभूषणं रुद्रम् ।

ध्यात्वा जपेद्यथाव-

द्वुतक्लृप्त्या मृत्युनाशनं हृष्टम् ॥ ४४ ॥

चतुरद्गुलपरिमाणै-

रमृताखण्डैरथार्कसाहस्रम् ।

जुहुयाच्च दुग्धसिक्तै-

रारोग्यायायुषे च लक्ष्म्यै च ॥ ४५ ॥

अमृतावटतिलदूर्वा:

पयो धृतं पायसं क्रमेणेति ।

सप्तद्रव्याण्युक्ता-

न्येतैर्जुहुयात्पृथक्सहस्रतयम् ॥ ४६ ॥

तीव्रे ज्वरे घोरतरेऽभिचारे

सोन्मादके दाहगदे च मोहे ।

तनोति शान्तिं नचिरेण होमः
संजीवनं चाब्दशतप्रमाणम् ॥ ४७ ॥

संभोजयेद्वामदिने च विप्रा-
न्सप्ताधिकान्स्वादुभिरन्नजातैः ।
सतर्णका गाश्च हुतावसाने
दद्याहृजेभ्यो हुतकर्मकृद्यः ॥ ४८ ॥

निजजन्मदिने शतं शतं यो
जुहुयाद्वयवरैः सप्तसंख्यैः ।
मधुररपि भोजयेच विप्रा-
नभिवाङ्छत्रियमेन दीर्घमायुः ॥ ४९ ॥

अथ वा सप्तभिरेतै-
द्वयैरेकेन वा सहस्रतयम् ।
जन्मक्षेत्रं होममात्रा-
त्रिरुपद्रवमुत्तमं ब्रजेदायुः ॥ ५० ॥

दूर्वात्रितयैर्जुहुया-
न्मन्त्रविदेकादशाहुतीर्दिनशः ।

जित्वापमृत्युरोगा-

न्प्रयात्यसावायुषइच दैर्घ्यमपि ॥ ५१ ॥

जन्मक्षीणां त्रितये

चिछुआकाष्मर्यवकुलकैरिधमैः ।

क्रमशो हुनेत्सहस्रं

नश्यन्त्यपमृत्युरोगदुरितानि ॥ ५२ ॥

सितसिद्धार्थसहस्रा-

हुत्या नश्यन्त्युपद्रवा ज्वरजाः ।

तद्वदपामार्गहुता

मृत्युंजयमध्यरोगतां लभते ॥ ५३ ॥

प्रोक्तैर्ध्यानजपार्चनाहुतविधानादैश्च मृत्युंजयं

यो मन्त्री प्रभजन्मनुं प्रतिदिनं प्रातः प्रसन्नाशयः

तस्येष्टानि भवन्ति संसूतिरपि स्फीता च पुत्रादयः

संपन्नः सुसुखी च जीवति चिरं देहापदि स्याच्छिवः ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य

श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य

श्रीमच्छंकरभगवतः कृतौ

प्रपञ्चसारे षड्ब्रिंशः पटलः ॥

सप्तविंशः पटलः ॥

—————♦♦————

अथ सजपहुताद्यो वक्ष्यते साधुचिन्ता-
 मणिरभिमतकामप्राप्तिकलपद्मोऽयम् ।
 अनलकष्मरेकप्राणसद्यान्तवाम-
 १श्रुतिहिमधरखड्डमण्डितो मन्त्रराजः ॥ १ ॥

ऋषिरपि काश्यप उक्त-
 इछन्दोऽनुष्टुप्च देवतोमेशः ।
 २यान्तैः षट्भिर्वर्णैः-
 रङ्गं वा देवतार्धनारीशः ॥ २ ॥

अहिशशधरगङ्गाबद्धतुङ्गासमौलि-
 खिदशगणनतांड्विस्तीक्ष्णणः खीविलासी ।
 भुजगपरशुशूलान्खज्जवद्वी कपालं
 शरमपि धनुरीशो विभ्रदव्याच्चिरं वः ॥ ३ ॥

1. श्रुतिशश० 2. खान्तैः

हावभावलितार्धनारिकं
 भीषणार्धमपि¹ वा महेश्वरम् ।
 पाशसोत्पलकपालशूलिनं
 चिन्तयेज्जपविधौ विभूतये ॥ ४ ॥

अथ वा षोडशशूल-
 व्यग्रभुजा त्रिणयनाभिनद्वाङ्गी ।
 अरुणांशुकानुलेपन-
 वर्णाभरणा च भगवती ध्येया ॥ ५ ॥

विहितार्चनाविधिरथानुदिनं
 प्रजपेहशायुतमितं मतिमान् ।
 अयुतं हुनेत्रिमधुराद्रृतरै-
 स्तिलतण्डुलैस्तदवसानविधौ ॥ ६ ॥

शैवोक्तपीठेऽङ्गपदैर्यथाव-
 द्रुक्षेचदुर्गुर्नगशैमुखायैः ।
 समातृभिर्दिक्पतिभिर्महेशं
 पञ्चोपहारैर्विधिनार्चयीत ॥ ७ ॥

1. भीषणार्धमथ

आरभ्यादिज्वलनं
दिक्संस्थैरष्टभिर्मनोरणेः ।
आराधयेच मातृभि-
रिति संप्रोक्तः प्रयोगविधिरपरः ॥ ८ ॥

कात्पूर्व हसलिपिसंयुतं जपादौ
जप्तुणां प्रवरमितीह केचिदाहुः ।
प्रासादाद्ययुतजपेन मङ्ग्लकुर्या-
दावेशादिकमपि नीहजां च मन्त्री ॥ ९ ॥

शिरसोऽवतरन्निशेशबिस्ब-
स्थितमजिभर्वृतमागलत्सुधार्द्रम् ।
अपमृत्युहरं विषज्वराप-
स्मृतिविभ्रान्तिशिरोरुजापहं च ॥ १० ॥

निजवर्णविकीर्णकोणवैश्वा-
नरगेहद्वितयावृतत्रिकोणे ।
विगतस्वरवीतमुत्तमाङ्गे
स्मृतमेतत्क्षपयेत्क्षणाद्वहार्तिम् ॥ ११ ॥

वहेविर्म्बे वहिवत्प्रज्वलन्तं
 न्यस्त्वा बीजं मस्तके प्रस्तजन्तोः ।
 ध्यात्वावेशं कारयेद्वन्धुजीवं
 तज्जप्तं वा सम्यगाद्वाणनेन ॥ १२ ॥

शुक्लादिः शुक्लभाः पौष्टिकशमनविधौ कृष्टिवश्येषु रक्तो
 रक्तादिः क्षोभसंस्तोभनविधिषु हकारादिको हेमवर्णः ।
 धूम्रोऽङ्गामर्दनोचाटनविधिषु समीरादिकोऽदादिरुक्तः^१
 पीताभः स्तम्भनादौ भनुरतिविमलो भुक्तिभाजामदादिः ॥

कृष्णाभः प्राणगेहस्थितमथ नयने ध्यातमानध्यं विधत्ते
 बाधिर्यं कर्णरन्ध्रेऽर्दितमपि वदने कुक्षिगं शूलमाशु ।
 मर्मस्थाने समीरं सपदि शिरसि वा दुःसहं शीर्षरोगं
 वाग्रोधं कण्ठनालेऽवनिवृतमथ तन्मण्डले ^२पीतमेतत् ॥

प्रालेयत्विषि च स्वरावृतमिदं नेत्रे स्मृतं तदुजं
 योनौ वामदृशोऽस्त्रविस्तुतिमथो कुक्षौ च शूलं ^३जपेत् ।
 विस्फोटे सविषे ज्वरे तृष्णिष्ठा रक्तामये विभ्रमे
 दाहे शीर्षगदे स्मरेद्विधिर्मिमं संतृपये मन्त्रवित् ॥ १५ ॥

---

1. अलादिरुक्तः 2. बीजमेतत् 3. जपेत्

साध्याया हृदयकुशेशयोदरस्थं
प्राणाख्यं दृढमवबध्य वीजवर्णे ।
तेजस्तच्छिरसि विधुं विधाय वाते
नाकर्षेदपि निजवाङ्ग्यैव मन्त्री ॥ १६ ॥

पारिभद्रसुमनोदलभद्रं
वहिविम्बगतमक्षरमेतत् ।
संसरेच्छिरसि यस्य स वश्यो
जायते न खलु तत्र विचारः ॥ १७ ॥

निजनामगर्भमथ वीजमिदं
प्रविचिन्त्य योनिसुषिरे सुदृशः ।
वशयेतक्षणाच्छिततया मनसः:
स्त्रवयेच्च शुक्रमथ वा रुधिरम् ॥ १८ ॥

निजशिवशिरःश्रितं त-
१द्विम्बं स्मृत्वा प्रवेशयेद्योनौ
यस्यास्तसंपर्का-
त्तां च क्षरयेतक्षणेन वशयेच्च ॥ १९ ॥

पररेफगभृतसाध्यपदं
 त्रिकर्गं हुताशयुतषट्कवृतम् ।
 विगतस्वरावृतमगारभुवि
 स्थितमेतदाशु वशयेद्रमणात् ॥ २० ॥

मधुरत्रयसंयुतेन शाली-
 रजसा पुत्तलिकां विधाय तेन ।
 मनुना जुहुयात्तया विभज्य
 क्षिदिनं यस्य कृते वशो भवेत्सः ॥ २१ ॥

विषपावकोद्यदभिधानगदं
 ठगतं कुकोणयुतलाङ्गलिकम्^१ ।
 अहिपत्रकल्पपरिजपमिदं
 शिरसो रुजं प्रशमयेददनात् ॥ २२ ॥

कण्ठे केनावनद्वार्पितदहनयुजा मज्जया मेन वामं
 दक्षं संवेष्टच वक्षोरुहमनलसमीरौभिरंसद्वयं च ।
 वक्त्रे नाभौ च दीर्घं सुमतिरथं विनिश्चिप्य बिन्दुं निशेशं
 वक्षस्याधाय बद्धा चिरमिव विहरेत्कन्दुकैरालसाध्यैः ॥

---

1. ओलिनम्

कृत्वा वह्नेः पुरमनु मनुं बन्धुजीवेन तस्मि-
आधायाग्नि विधिवदभिसंपूज्य चाज्यैः शताख्यम् ।
त्रैलोहाख्ये प्रतिविहितसंपातमष्टोत्तरं त-
द्वृत्वा जप्तं दुरितविषवेतालभूतादिहारि ॥ २४ ॥

साध्याख्यागर्भमेन लिख दहनपुरे कर्णिकायां षडश्रं
बाह्येऽश्रिष्वक्त्रमन्नान्दलमनु परितो वीजवर्णान्विभज्य ।
भूयोऽचः कादियार्दीन्निषु वृत्तिषु कुगेहाश्रके नारसिंहं
तस्मिन्कार्यो यथावत्कलशविधिरयं सर्वरक्षाकरः स्यात् ॥

टान्ते लिख्यात्कलाभिर्वृतमनुमनलावासयुग्मेन वहि-
द्योतत्कोणेन बाह्ये तदनु सवितृविम्बेन काद्यार्णभाजा ।
तद्वाह्ये क्षमापुराभ्यां लिखितनृहरियुक्ताश्रकाभ्यां तदेत-
द्यन्तं रक्षाकरं स्याद्वहगदविषमक्षवेलजूत्यादिरोगे ॥२६॥

बिम्बद्वन्द्वे कृशानोर्विलिखतु मणिमेनं ससाध्यं तदश्रि-
ष्वग्न्यादीन्व्यज्ञनार्णान्स्वरयुग्लमथो संधिषट्के यथावत् ।
तारावीतं च बाह्ये कुगृहपरिवृतं गोमयात्रोचनाभ्यां
लाक्षाबद्धं निबध्याज्जपमहितमिदं साधु साध्योत्तमाङ्गे ॥

लक्ष्म्यायुः पुष्टिकरं
 परं च सौभाग्यवश्यकृत्सततम् ।
 चोरव्यालमहोरग-
 भूतापस्मारहारि यन्त्रमिदम् ॥ २८ ॥

साध्याख्याकर्मयुक्तं दहनपुरयुगे मन्त्रमेनं तदश्रि-
 ष्वमिज्वालाश्च बाह्ये विषतरुविटपे साग्रशाखे लिखित्वा ।
 जस्वाष्टोर्ध्वं सहस्रं नुहरिकृतधिया स्वापयेत्तत्र शत्रु-
 व्याघ्रादिक्रोडचोरादिभिरपि च पिशाचादयो न ब्रजन्ति ॥

ससिद्धसुरपूजितः सकलवर्गसंसाधको
 ग्रहज्वररुजापहो विषविसर्पदोषापहः ।
 किमत्र बहुनार्थिनामभिमतार्थचिन्तामणिः
 समुक्त इह संप्रहान्मनुवरस्तु चिन्तामणिः ॥

षष्ठस्वरो हुतवहस्तययोस्तुरीया-
 वाद्यस्वरो मनुरथं कथितः फडन्तः ।
 अस्य त्रिको निगदितो मनुरप्यनुष्टु-
 प्छुन्दश्च चण्डसहितो मनुदेवतेशः ॥ ३१ ॥

सप्तज्वलज्वालिनिभिस्तटेन च हतेन च ।
सर्वज्वालिनिसंयुक्तैः फडन्तैरङ्गमाचरेत् ॥ ३२ ॥

अव्यात्कर्पदकलितेन्दुकरः करात्-
शूलाक्षसूत्रकक्मण्डलुटङ्क ईशः ।
रक्ताभवर्णवसनोऽरुणपङ्कजस्थो
नेत्रत्रयोङ्गसितवक्त्रसरोरुहो वः ॥ ३३ ॥

कुतसंदीक्षो मन्त्री
जप्याङ्गक्षतयं च मन्त्रमिमम् ।
जुहुयात्रिमधुरसिक्तैः
सतिलैरपि तण्डुलैर्दशांशेन ॥ ३४ ॥

व्याघातसमिद्धिर्वा
मनुजापी तावतीभिरथ जुहुयात् ।
१पूर्वोक्तार्चापीठे
गन्धाद्यैरर्चयेच्च चण्डेशम् ॥ ३५ ॥

चण्डचण्डाय चेत्युक्त्वा प्रवदेद्विद्यहेपदम् ।
चण्डेश्वराय च प्रोक्त्वा २धीमहीपदमुच्चरेत् ॥ ३६ ॥

1. पूर्वोक्त एव पीठे. 2. धीमहे०

तनश्चण्ड इति प्रोक्त्वा भूयो त्रूयात्प्रचोदयात् ।
एषा तु चण्डगायत्री जपात्सानिध्यकारिणी ॥ ३७ ॥

अङ्गैः समारृभिर्मन्त्री लोकेशैः संप्रपूजयेत् ।
कूर्मो विष्णुयुतो दण्डी बीजमस्योच्यते बुधैः ॥ ३८ ॥

वदेच्छण्डेश्वरायेति बीजादिहृदयान्तिकम् ।
अर्चनादिष्विमं मन्त्रं यथावत्संप्रयोजयेत् ॥ ३९ ॥

एवं जपहुतार्चाभिः सिद्धमात्रे तु मन्त्रके ।
वाञ्छितादधिकं लभ्येत्काञ्चनं नात्र संशयः ॥ ४० ॥

उव्यक्तरस्य जपो यावत्तावज्जप्यात्प्रणवम् ।
ऐहिकामुष्मिकीं सिद्धिं यथा हि लभते नरः ॥ ४१ ॥

कृत्वा पिष्टेन शल्याः प्रतिकृतिमनलं चापि काष्ठैश्चिताना-
माधायारभ्य पुंसस्थिमधुरलुलिता दक्षिणाङ्गुष्ठदेशात्
छित्त्वा चिछित्त्वाष्टयुक्तं शतमथ जुहुयाद्योषितां वामपादा-
द्विप्रादीनां चतुर्णां वशकरमनिशं मन्त्रमेतद्वतान्तम् ॥

अनुदिनमष्टशतं यो
जुहुयात्पुष्पैरनेन मन्त्रेण ।

सप्तदिनैः स तु लभते
वासस्तद्बुर्णसंकाशम् ॥ ४३ ॥

अहरहरष्टशतं यो
मन्त्रेणानेन तर्पयेदीशम् ।
तस्य तु मासचतुष्का-
द्वर्वाक्संजायते महालक्ष्मीः ॥ ४४ ॥

साध्यर्थाद्विपर्चर्मणां सुमसृणां पिष्टैश्च लोणैः समं
कृत्वा पुत्तलिकां प्रतिष्ठितचलां जस्वा च रात्रौ हुनेत् ।
सप्ताहं पुरुषोऽङ्गना यदि चिरं वश्यं त्ववश्यं भवे-
दस्मिञ्जन्मनि नात्र चोद्यविषयो देहान्तरे संशयः ॥

इति चण्डमन्त्रविहितं विधिव-
द्विधिमादरेण य इमं भजते ।
स तु वाक्षितं ^१पदमिहाप्य पुनः
शिवरूपतामपि परत्र लभेत् ॥ ४६ ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य श्रीगोविन्द-
भगवत्पूज्यपादशिष्यस्य श्रीमच्छंकरभगवतः कृतौ
प्रपञ्चसारे सप्तर्विंशः पटलः ॥

अष्टाविंशः पटलः ॥

अथाखिलार्थानुततैव^१ शक्ति-
 युक्ता चतुर्विंशतितत्त्वभेदैः ।
 गायत्रिसंज्ञापि च तद्विशेषा-
 नथ प्रयोगान्कथयामि साङ्गान् ॥ १ ॥

ताराहृयो व्याहृतयश्च सप्त
 गायत्रिमन्त्रः शिरसा समेतः ।
 अन्वर्थकं मन्त्रमिमं तु वेद-
 सारं पुनर्वेदविदो वदन्ति ॥ २ ॥

जप्यः स्यादिह परलोकसिद्धिकामै-
 र्मन्त्रोऽयं^२ महिततरौद्दिजैर्यथावत् ।
 भूदेवा नरपतयस्तृतीयवर्णाः
 संप्रोक्ता द्विजवचनेन तत्र भूयः ॥ ३ ॥

1. ऊगतैव. 2. महिततरो.

तेषां शुद्धकुलद्वयोत्थमहसामारभ्य तन्तुक्रियां
तारव्याहृतिसंयुता सहशिरा गायत्र्युपास्या परा ।
संध्योपासनया जपेन च तथा स्वाध्यायभेदैरपि
प्राणायामविधानतः सुमतिभिर्धर्यनेन नित्यं द्विजैः ॥

आदौ तारः प्रकृतिविकृतिप्रोत्थितोऽसौ च मूला-
धारादारादलिविरुतिराविश्य सौषुभ्रमार्गम् ।
आदैः शान्तावधिभिरनुगो मात्रया सप्तभेदैः
शुद्धो मूर्धावधि परिगतः शाश्वतोऽन्तर्बहिश्च ॥ ५ ॥

प्रकाशितादौ प्रणवप्रपञ्चता
निगद्यते व्याहृतिसप्तकं पुनः ।
सभूर्भुवः स्वश्च महर्जनस्तपः-
समन्वितं सत्यमिति क्रमेण च ॥ ६ ॥

भूःपदाद्या व्याहृतयो भूशब्दस्तदि वर्तते ।
तत्पदं सदिति प्रोक्तं सन्मात्रत्वात् भूरतः ॥ ७ ॥

भूतत्वात्कारणत्वाच्च भुवःशब्दस्य संगतिः ।
१सर्वस्वीकरणात्स्वासतया च स्वरितीरितम् ॥ ८ ॥

1. सर्वस्य स्वीकरणात्

महस्त्वाच्च महत्त्वाच्च महःशब्दः समीरितः ।

तदेव सर्वजनता तस्मात् व्याहृतिर्जनः ॥ ९ ॥

तपो ज्ञानतया चैव तथा तापतया स्मृतम् ।

सत्यं परत्वादात्मत्वादनन्तज्ञानतः स्मृतम् ॥ १० ॥

प्रणवस्थ व्याहृतीनामतः संबन्ध उच्यते ।

अकारो भूरुकारस्तु भुवो मार्णः स्वरीरितः ॥ ११ ॥

बिन्दुर्महस्तथा नादो जनः शक्तिस्तपः स्मृतम् ।

शान्तं सत्यमिति प्रोक्तं यत्तत्परतरं पदम् ॥ १२ ॥

प्रणवस्थ व्याहृतीनां गायत्रैक्यमथोच्यते ।

अत्रापि तत्पदं पूर्वं प्रोक्तं तदनुवर्ण्यते ॥ १३ ॥

तद्वृत्तैकवचनमनेनाखिलवस्तुनः ।

सृष्ट्यादिकारणं तेजोरूपमादित्यमण्डले ॥ १४ ॥

अभिध्येयं ^१परानन्दं परं ब्रह्माभिधीयते ।

यत्तत्सवितुरित्युक्तं षष्ठ्येकवचनात्मकम् ॥ १५ ॥

धातोरिह समुत्पन्नं प्राणिप्रसववाचकात् ।

सर्वासां प्राणिजातीनामिति प्रसवितुः सदा ॥ १६ ॥

1. सदानन्दं

वरेण्यं वरणीयत्वात्सेवनीयतया तथा ।
भजनीयतया सर्वैः प्रार्थनीयतया समृद्धम् ॥ १७ ॥

पूर्वस्याष्टाक्षरस्यैवं व्याहृतिर्भूरिति स्मृता ।
पापस्य भजनाद्गर्गो भक्तस्तिर्गतया तथा ॥ १८ ॥

देवस्य वृष्टिदानादिगुणयुक्तस्य नित्यशः ।
प्रभूतेन प्रकाशेन दीप्यमानस्य वै तथा ॥ १९ ॥

ध्यैचिन्तायामतो धातोनिष्पत्रं धीमहीत्यदः ।
निगमाद्येन दिव्येन विद्यारूपेण चक्षुषा ॥ २० ॥

दृश्यो हिरण्मयो देव आदित्ये नित्यसंस्थितः ।
हीनतारहितं तेजो यस्त्र स्यात्स हिरण्मयः ॥ २१ ॥

यः सूक्ष्मः सोऽहमित्येवं चिन्तयामः सदैव तु ।
द्वितीयाष्टाक्षरस्यैवं व्याहृतिर्भुव ईरिता ॥ २२ ॥

धियो बुद्धीर्मनोरस्य च्छान्दसत्वाद्य ईरितः ।
कृतश्च लिङ्गव्यत्यासः सूत्रात्सुपिङ्गप्रहात् ॥ २३ ॥

यत्तु तेजो निरुपमं सर्वदेवमयामकम् ।
भजतां पापनाशस्य हेतुभूतमिहोच्यते ॥ २४ ॥

न इति प्रोक्त आदेशः पञ्चासौ युध्मदस्मदौः ।
तस्मादस्माकमित्यर्थः प्रार्थनायां प्रचोदयात् ॥ २५ ॥

तृतीयाष्टाक्षरस्यापि व्याहृतिः स्वरितीरिता ।
एवं दश पदान्यस्याख्यश्चाष्टाक्षराः स्मृताः ॥ २६ ॥

षड्क्षराश्च चत्वारः स्युश्चतुर्विंशदक्षराः ।
इत्थंभूतं यदेतस्य देवस्य सवितुर्विभोः ॥ २७ ॥

वरेण्यं भजतां पापविनाशनकरं परम् ।
भर्गोऽस्माभिरभिध्यातं धियस्तत्रः प्रचोदयात् ॥ २८ ॥

उक्तैवमत्र गायत्री पुनस्तच्छिर उच्यते ।
आपो ज्योती रस इति सोमाग्न्योस्तेज उच्यते ॥ २९ ॥

तदात्मकं जगत्सर्वं रसस्तेजोद्वयं युतम् ।
असृतं तदनाशित्वाद्वद्वात्माद्वद्वा उच्यते ॥ ३० ॥

यदानन्दात्मकं ब्रह्म सत्यज्ञानादिलक्षणम् ।
तद्दूर्भुवःस्वरित्युक्तं सोऽहमित्योमुदाहृतम् ॥ ३१ ॥

एतत्तु वेदसारस्य शिरस्त्वाच्छिर उच्यते ।
लक्षणैरिति निर्दिष्टा वेदसारेषु निषितः ॥ ३२ ॥

फलार्थी तदवाप्रोति सुमुक्षुर्मोक्षमृच्छति ।
उपव्युषस्येवोत्थाय कृतशौचविधिर्द्विजः ॥ ३३ ॥

दन्तानां धावनं चैव जिह्वानिलेखनादिकम् ।
कृत्वा स्नात्वा समाचम्य मन्त्रपूतेन वारिणा ॥ ३४ ॥

आपो हि ष्ठा भयेत्यादिक्रमिभस्तिसुभिरेव च ।
अभ्युक्ष्य शुद्धदेहः सत्रपः पीत्वा समाहितः ॥ ३५ ॥

सूर्यश्चेत्यनुवाकेन पुनराचम्य पूर्ववत् ।
अभ्युक्ष्य शुद्धदेहः सन्गृहीत्वाञ्जलिना जलम् ॥ ३६ ॥

आदित्याभिमुखो भूत्वा तद्रतात्मोर्ध्वलोचनः ।
वेदसारं परं ज्योतिर्मूलभूतं परात्परम् ॥ ३७ ॥

हृतसं सर्वस्य लोकस्य भण्डलान्तर्घ्यवस्थितम् ।
चिन्तयन्परमात्मानमप ऊर्ध्वे विनिक्षिपेत् ॥ ३८ ॥

एनस्ताः प्रतिनिम्नन्ति जगदाप्याययन्ति च ।
ततः प्रदक्षिणीकृत्य पुनराचम्य संयतः ॥ ३९ ॥

क्रमात्तारादिमन्त्राणामृष्यादीन्विन्यसेत्सुधीः ।
तत्र तु प्रणवस्यादावृषिरुक्तः प्रजापतिः ॥ ४० ॥

छन्दश्च देवी गायत्री परमात्मा च देवता ।

जमदग्निभरद्वाजभूगुगौतमकाश्यपाः ॥ ४१ ॥

विश्वामित्रवसिष्ठाख्यावृषयो व्याहृतीरिताः ।

गायत्र्युष्णिगनुष्टुप्च बृहती पङ्किरेव च ॥ ४२ ॥

त्रिष्टुप्जगत्यौ च्छन्दांसि कथ्यन्ते देवता अपि ।

सप्तार्चिरनिलः सूर्यो वाक्पतिर्वरुणो वृषा ॥ ४३ ॥

विश्वेदेवा इति प्रोक्ताः सप्त व्याहृतिदेवताः ।

हन्मुखांसोरुग्मेषु सोदरेषु क्रमाङ्गयसेत् ॥ ४४ ॥

विश्वामित्रस्तु गायत्र्या क्रषिष्ठन्दः स्वयं स्मृतम् ।

सविता देवता चास्य ब्रह्मा शिर क्रषिः स्मृतः ॥ ४५ ॥

छन्दश्च देवी गायत्री परमात्मा च देवता ।

स्थानेषु पूर्वमुक्तेषु सताराव्याहृतीन्यसेत् ॥ ४६ ॥

गायत्रीं शिरसा विद्वाञपेत्रिः स्यादुपासना ।

हृदयेऽधस्तथोर्ध्वं च महादिक्षवपि संयतः ॥ ४७ ॥

व्यापयेद्याहृतीः सम्यग्गायत्रीं च शिरोयुताम् ।

सार्थसंस्मृति संजप्यात्रिरिदं जपलक्षणम् ॥ ४८ ॥

आत्मन्यधश्चोपरितो दिग्भ्यस्ताः समुपानयेत् ।
गायत्रीं पूर्ववज्जप्यात्स्वाध्यायविधिरीहशः ॥ ४९ ॥

एतत्त्रयं विशः कुर्याहजुकायस्त्वनन्यधीः ।
निरुच्छृङ्खासः स विज्ञेयः प्राणायामो मनीषिमिः ॥ ५० ॥

ध्यानस्य केवलस्यास्य व्याख्याने दर्शितः क्रमः ।
त्रिव्याहत्यादिमध्यस्येद्वायत्रीं संध्ययोः सुधीः ॥ ५१ ॥

शतं वाथ सहस्रं वा मन्त्रार्थं गतमानसः ।
पूर्वं प्रपञ्चयागोक्तान्गाणपत्यजपादिकान् ॥ ५२ ॥

लिपिन्यासादिकान्साङ्कान्महन्यासादिसंयुतान् ।
सनिजधर्यादिकान्सर्वान्विदध्याद्विवद्वृधः ॥ ५३ ॥

पादसंधिचतुष्कान्धुनाभिहृद्लदोर्द्वयी ।
संध्यास्यनासागण्डाक्षिकर्णभ्रूमस्तकेष्वपि ॥ ५४ ॥

वारुणैन्दवयाम्यप्रागूर्ध्वकेषु मुखेषु च ।
ऋगेण वर्णान्विन्यस्येद्वायत्रीं मन्त्रविन्तमः ॥ ५५ ॥

शिरोभ्रूमध्यनयनवक्त्रकण्ठेषु वै क्रमात् ।
हृष्टाभिगुह्यजान्वाख्यपादेष्वपि पदान्यसेत् ॥ ५६ ॥

सब्रह्मविष्णुरुद्रैश्च सेश्वरैः ससदाशिवैः ।
ससर्वात्माहृयैः कुर्यादङ्गन्यासं समाहितः ॥ ५७ ॥

एवं कृत्वा तु सिद्धवर्थं गायत्री दीक्षितो जपेत् ।
अथ त्रिगुणिते प्रोक्ते विचित्रे मण्डलोत्तमे ॥ ५८ ॥

शक्तिभिः प्राक्समुक्ताभिः सौरं पीठं समर्चयेत् ।
तत्र निक्षिप्य कलशं यथापूर्वोपचारतः ॥ ५९ ॥

गव्यैर्वा पञ्चभिः क्वाथजलैर्वा पूरयेत्ततः ।
तस्मिन्नावाह्य कलशे शक्तिमित्थं विचिन्तयेत् ॥ ६० ॥

मन्दाराह्यरोचनाञ्जनजपाख्याभैसुखैरिन्दुम-
द्रबोद्यन्मकुटांशुभिस्ततचतुर्विशार्णचित्रा¹ तनुः ।
अस्मिन्नारिदराह्यौ गुणकपालाख्ये च पाशाङ्कुशे-
ष्टाभीतीर्दधती भवेद्वद्भीष्टोत्तारिणी तारिणी ॥ ६१ ॥

संचिन्त्य भर्तारमिति प्रभाणां
त्रिशक्तिमूर्तीः प्रथमं समर्चये ।
आदित्यशक्त्याख्यचतुष्टयेन
यजेह्नुतीयावरणे दिनेशम् ॥ ६२ ॥

---

1. ०मकुटांशुसंततचतुर्विशार्णतत्त्वा

प्रह्लादिनीं प्रभां नित्यां सविश्वरसंज्ञकाम् ।
विलासिनीप्रभावतौ जयां शान्तां क्रमाद्यजेत् ॥ ६३ ॥

तमोपहारिणीं सूक्ष्मां विश्वयोनि जयावहाम् ।
पद्मालयां परां शोभां भद्ररूपां तथा यजेत् ॥ ६४ ॥

मातृभिश्चारुणाभिश्च षष्ठ्यथां सप्तमीप्रहैः ।
आदित्यपार्षदन्तैरयष्टमीन्द्रादिभिः सुरैः ॥ ६५ ॥

आवृतिः कथिता चेति विधानं परमीदृशम् ।
गन्धादिभिर्निवेद्यान्तैर्दिनेशं सम्यगर्चयेत् ॥ ६६ ॥

अथ पुनरमुमभिषिच्चे-
त्संयतचित्तं च देशिकः शिष्यम् ।
कृतहुतविधिमपि विधिव-
द्विहितबलिं दत्तदक्षिणं गुरवे ॥ ६७ ॥

भूयस्त्वक्षरलक्ष्मं
गायत्रीं संयतात्मको जस्वा ।
जुहुयात्पायसतिलघृत-
दूर्वामिदुर्गधतरुसमिद्विरपि ॥ ६८ ॥

एकैकं त्रिसहस्रं

मन्त्री समभीष्टसिद्धये मुक्तैः ।

अक्षरसहस्रसंख्यं

मुख्यतरैः केवलैसित्तर्जुहुयात् ॥ ६९ ॥

दुरितोच्छेदनविधये

मन्त्री दीर्घायुषे च विशदमतिः ।

आयुष्कामो जुहुया-

त्पायसहविराज्यकेवलाज्यैश्च ॥ ७० ॥

द्रवाभिः सतिलाभिः

सर्वैष्णिसहस्रसंख्यकं मन्त्री ।

अथ तु त्रिमधुरसिक्तै-

ररुण्जुहुयात्सरोहैरयुतम् ॥ ७१ ॥

नष्टश्रीरपि भूयो

भवति मनोज्ञश्च मन्दिरं लक्ष्म्याः ।

अग्राद्यर्थ्यन्नैरपि

पालाशैब्रह्मवर्चसे जुहुयात् ।

सर्वे रत्ने जुहुया-

त्सर्वफलात्यै द्विजेश्वरो मतिमान् ॥ ७२ ॥

इति परमरहस्यं वेदसारस्य सारं
गदितमजसुशुद्धौ योगिभिर्ध्यनगम्यम् ।
अमुमथ जपहोमध्यानकाले य एवं
भजति स तु विशुद्धः कर्मभिर्मुक्तिर्मेति ॥ ७३ ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरित्राजकाचार्यस्य
श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य
श्रीमच्छंकरभगवतः कृतौ
प्रपञ्चसारे अष्टाविंशः पटलः ॥

एकोनत्रिंशः पटलः ॥

—————❀—————

अथ वक्ष्यामि विद्यायाक्षिष्ठुभः प्रवरं विधिम् ।

ऋषिच्छन्दोदेवताभिरङ्गन्यासक्रमैः सह ॥ १ ॥

मारीचः काशयपो ज्ञेय ऋषिश्छन्दः स्वयं स्मृतम् ।

देवता जातवेदोऽग्निरुच्यन्ते ऽङ्गान्यतः परम् ॥ २ ॥

नवभिः सप्तभिः षड्भिः सप्तभिश्च तथाष्टभिः ।

सप्तभिर्मूलमन्त्रेण कुर्यादङ्गानि षट् क्रमात् ॥ ३ ॥

अङ्गुष्ठगुल्फजङ्घासु जानूरुकटिगुह्यके ।

सनाभिहृदयोरोजपार्श्वयुक्तपृष्ठेषु च ॥ ४ ॥

स्कन्धयोरुभयोर्मध्ये बाहुमूलोपबाहुषु ।

प्रकूर्परप्रकोष्ठेषु मणिबन्धतलेषु च ॥ ५ ॥

मुखनासाक्षिकर्णेषु मस्तमस्तिष्कमूर्धसु ।

न्यस्तेन्मन्त्राक्षरान्मन्त्री क्रमाद्वा व्युत्कमात्तनौ ॥ ६ ॥

शिराललाटदृक्कर्णयुगोष्ठरसनासु च ।
सकर्णबाहुहत्कुक्षिकटिगुह्योरुजानुषु ।
जङ्घाचरणयोन्यस्येत्पदानि त्रिष्टुभः क्रमात् ॥ ७ ॥

^१भास्वद्विद्युत्करालाकुलहरिगलसंस्थारिशङ्खासिखेटे-
ष्वखासाख्यत्रिशूलानरिगणभयदां तर्जनीं चादधाना ।
चर्माण्युद्धूर्णदोर्भिः प्रहरणनिपुणाभिर्वृता कन्यकाभि-
र्द्यात्कार्शानवीष्टांखिणयनलसिता कापि काल्यायनी वः ॥

इति विन्यस्तदेहस्तु कुर्याजप्यादिकाः क्रियाः ।
दीक्षा प्रवत्यते पूर्वं यथावदेशिकोत्तमैः ॥ ९ ॥

ततोऽस्त्वक्लप्तिः संप्रोक्ता स्यात्प्रयोगविधिस्ततः ।
दीक्षकाख्याक्षराण्यादौ शक्त्यावेष्ट्य ततो बहिः ॥ १० ॥

यन्त्रं षड्गुणितं कृत्वा दुर्वर्णलसिताश्रकम् ।
बहिरष्टदलं पद्मं प्रोक्तलक्षणलक्षितम् ॥ ११ ॥

अत्र पीठं यजेन्मन्त्री क्रमात्सनवशक्तिकम् ।
जया च विजया भद्रा भद्रकाली सुदुर्मुखी ॥ १२ ॥

१. उद्यद्विद्यु ०

व्याघ्रसिंहमुखीदुर्गात्रिष्ठुभो नव शक्तयः ।
तत्रादाय घटं दिव्यकाथमूत्रपयोम्भसाम् ॥ १३ ॥

एकेन पूरथित्वास्मिन्नावाहा च विभावसुम् ।
अङ्गावृतेर्बहिर्गन्यादिपादाष्टकविनिःसृताः ॥ १४ ॥

मूर्तीरभ्यर्चयेदग्रेजातवेदादिकाः क्रमात् ।
पृथिव्यस्त्वनलेरानप्यात्मनेपदसंयुतान् ॥ १५ ॥

अर्चयेहिक्षु कोणेषु निवृत्यादीर्यथाक्रमम् ।
दिक्षेकादशसंख्याः स्युर्जागताद्यर्णशक्तयः ॥ १६ ॥

लोकपालांश्च तद्वेतीर्विधिनेति समर्चयेत् ।
जागता तापिनी वेदगर्भा दाहनरूपिणी ॥ १७ ॥

सेन्दुखण्डा सुम्भहन्त्री सनभश्चारिणी तथा ।
वागीश्वरी मदवहा सोमरूपा मनोजवा ॥ १८ ॥

मरुद्वेगा रात्रिसंज्ञा तीव्रकोपा यशोवती ।
तोयात्मिका तथा नित्या दयावत्यपि हारिणी ॥ १९ ॥

तिरस्किया वेदमाता तथान्या दमनप्रिया ।
समाराध्या नन्दिनी च परा रिपुविमर्दिनी ॥ २० ॥

षष्ठी च दण्डनी तिर्गमा दुर्गा गायत्रिसंज्ञका ।
निरवद्या विशालाक्षी श्वासोद्वाहा च नादिनी ॥ २१ ॥

वेदना वहिगर्भा च सिंहवाहाहृया तथा ।
धुर्या दुर्विषष्टा चैव रिंसा तापहारिणी ॥ २२ ॥

त्यक्तदोषा निःसप्तका चत्वारिंशच्चतुर्युताः ।
अभिषिञ्चय पुनः शिष्यं कुम्भादीनगुरुराहरेत् ॥ २३ ॥

ईदृशं यन्त्रमारुद्धा जपेन्द्रिष्यः सुधन्त्रितः ।
मन्त्राक्षरसहस्रं तु सिद्ध्यर्थं गुहसंनिधौ ॥ २४ ॥

सर्वजापेषु संज्ञेया गायत्र्या द्विगुणो जपः ।
कर्तव्यो वाङ्छितार्थात्मै रक्षायै कार्यसिद्धये ॥ २५ ॥

तिलराज्यनलक्षीरवृक्षेऽमहविराज्यकैः ।
सर्पिःसिक्तैः क्रमाद्वोमः साधयेदीप्तितं नृणाम् ॥ २६ ॥

चत्वारि चत्वारिंशच्च चतुःशतसमन्वितम् ।
चतुःसहस्रसंयुक्तं प्रोक्तैरत्नहुतक्रिया ॥ २७ ॥

एवं संसिद्धमन्वस्य स्युरख्याद्याः क्रिया मताः ।
चत्वारि चत्वारिंशच्च वर्णनामस्त्रमिष्यते ॥ २८ ॥

विलोमपाठो वर्णनामस्त्रमाहुर्मनीषिणः ।
पादाष्टकमिदं विद्यात्ततोऽष्टाङ्गो मनुः स्वयम् ॥ २९ ॥

जमुकामो मनुं त्वेन पादांस्तु प्रतिलोमतः ।
पठेत्था हि मन्त्रोऽयं शास्त्रे दुष्टदूषितः ॥ ३० ॥

आद्याः पञ्चाक्षरपदाख्यः सप्ताक्षरः परः ।
पञ्चमश्चाथ षष्ठ्य द्वौ तु पादौ षडक्षरौ ।
पञ्चाक्षरौ तदन्त्यौ च तेषां भावो निगद्यते ॥ ३१ ॥

गन्याद्यं ज्ञानेनिद्रयं कामं द्वितीयं पाञ्चभौतिकम् ।
तृतीयं धातवः सप्त चतुर्थं वर्णसप्तकम् ॥ ३२ ॥

षट्कूर्मयः पञ्चमं स्यात्षष्ठः षट्कौशिको मतः ।
सप्तमश्चाष्टमः पादः शब्दाद्यं वचनादिकम् ॥ ३३ ॥

साङ्गः सत्प्रतिपत्तिकः सगुरुपद्मद्वप्रमाणकमा-
जाप्येत्यादिषडन्तकोऽन्तविगतो वर्णप्रतीपस्तथा ।
गुर्वादेशविधानतश्च विविधध्यानक्रियो मन्त्रणा
तत्त्वकार्यसमाप्तयेऽखिलविपद्मान्तौघभानूदयः ॥

अनुलोमजपेऽङ्गानामपि पाठोऽनुलोमतः ।
प्रतिलोमानि तानि स्युः प्रतिलोमविधौ तथा ॥ ३५ ॥

अन्तः पादप्रतीपे हि तथा तानि भवन्ति हि ।
वर्णप्रतीपे च तथा मात्राण्यप्रतिलोमके ॥ ३६ ॥

प्रतिपत्तिविशेषांश्च तत्र तत्र विचक्षणः ।
गुर्वादेशविधानेन प्रविदध्यान्न चान्यथा ॥ ३७ ॥

जपः पुरोक्तसंख्यः स्याद्गुतकल्पिस्तथा भवेत् ।
क्षीरद्रुमसमिद्राजितिलहव्यघृतैः क्रमात् ॥ ३८ ॥

अथ वा पञ्चगव्योत्थचरुणा हुतमुच्यते ।
प्रत्यख्युखेन कर्तव्यं प्रायो जपहुतादिकम् ॥ ३९ ॥

तत्र स्युर्मन्त्रवर्णेभ्यस्तावयो वह्निदेवताः ।
प्रत्येकमावृतास्तास्तु पञ्चकेन नतभ्रुवाम् ॥ ४० ॥

तत्पञ्चकं च प्रत्येकमावृतं पञ्चभिः पृथक् ।
प्रत्येकं पञ्चकानां तु षोडशावृतिरिष्यते ॥ ४१ ॥

प्रत्येकं षोडशानां तु कोटयः १ परिचारिकाः ।
इत्येकाक्षरजात्पूर्वमेकस्मात्योडशात्मकात् ॥ ४२ ॥

एतावत्यस्तु जाताभ्याद्विस्तरं पुनरुद्धयेत् ।
तत्र त्विन्द्रियजाः प्रोक्ता देवतास्तूर्धवहष्टयः ॥ ४३ ॥

तिर्यच्चो भौतिकाः प्रोक्ता धातृत्थास्तूभया नराः ।
उर्भिजास्तूर्धवदनास्तिर्यच्चश्चाथ कोशजाः ॥ ४४ ॥

कुीबा मुखद्वयोपेता गोचरोत्थाः स्त्रियो मताः ।
अधोमुखाश्च तिर्यच्च इत्युक्तो मूर्तिसंग्रहः ॥ ४५ ॥

आभिः सर्वाभिरपि च शिखाभिर्जातवेदसः ।
व्याप्यते परराष्ट्रेषु वृक्षगुल्मतृणादिकम् ॥ ४६ ॥

आरम्भे मानुषाणि स्युर्नक्षत्राण्याभिचारके ।
कर्माण्यासुरभानि स्युदैवानि स्युस्तथा हृतौ ॥ ४७ ॥

अन्त्याश्वीन्द्रकादिति
गुरुहरिमित्रानिलाह्या देवाः ।

पूर्वोत्तरत्रयी यम-

हरविधयो मानुषाः परेऽसुरभाः ॥ ४८ ॥

नन्दास्वारभ्य रिक्तासु प्रयोज्यात्मनि संहरेत् ।

भद्रासु संग्रहं कुर्याज्जयासु च विशेषतः ।

आरेणारभ्य मन्देन प्रयोज्यादित्यवारके ॥ ४९ ॥

संहरेत्संग्रहं कुर्याद्वारे त्वाचार्ययोः सुधीः ।

चरोर्विसृज्योभयकैराहरेदभ्यसेत्स्थरैः ॥ ५० ॥

दिनाञ्च दिनक्रयुक्तं वारग्रहसमन्वितम् ।

कृत्तिकादि च कृत्यान्तं कृत्याञ्च जातवेदसः ॥ ५१ ॥

नक्षत्रात्मा हुतागः स्यात्तिथ्यात्मेन्दुरुदाहृतः ।

ताभ्यां करोति दिनकृद्विसर्गादानकर्मणी ॥ ५२ ॥

रक्षानिग्रहकर्मणोरनु परागवक्त्राः प्रधानाकृति-

प्रख्या मन्त्रविधानविच्च दिशि दिश्येकादशैकादश ।

संस्थाप्य क्रमशोऽक्षरोदितरुचीः शक्तीर्जपेद्वा मनुं

सम्यग्वा जुहुयादनुप्रतिगतं सिद्धचै समाराधयेत् ॥

पीतायोमुष्टिगदा-

हस्ता महिषाज्यसंयुतपुलाकैः ।

वैभीतारिष्टसमि-

त्कोट्रवकैः स्तम्भयेच्च हुतविधिना ॥ ५४ ॥

सुसिता पाशाङ्कुशयु-

गिवगलद्वारिप्रवाहसंभिन्ना ।

वेतससमिदाहुत्या

मधुरयुजा मङ्ग्लु वर्षयेदुर्गा ॥ ५५ ॥

रक्ता पाशाङ्कुशिनी

निशि फलिनीकेसरोद्दूरैः कुसुमैः ।

चन्दनरससंसिक्तै-

होमादुर्गा वशीकरोति जगत् ॥ ५६ ॥

लवणैष्मिमधुरसिक्तै-

स्वत्कृत्या वा जुहोतु पुत्तल्या ।

उडुतरुकाष्ठैर्नकं

सप्तहान्त्रपतिमपि वशीकुरुते ॥ ५७ ॥

सकपालशूलपाशा-

कुशहस्तारुणतरा तथा हुर्गा ।
आकर्षयते लावण-

पुत्तल्या त्रिमधुराक्त्या होमात् ॥ ५८ ॥

ध्यात्वा धूमां सुसल-

त्रिशिखकरामस्थिभिश्च तीक्ष्णाकैः ।
कार्पासानां निम्ब-

च्छदमेषघृतैर्द्वाच्च विद्रेषः ॥ ५९ ॥

धूमा तर्जनिशूला-

हितहस्ता विषद्लैः समहिषाञ्जैः ।
होमाच्च मरिचसर्षप-

चरुभिरजारुधिरसेचितैरटयेत् ॥ ६० ॥

शिखिशूलकराग्निनिभा

सर्षपतैलाक्तमन्तवैजैश्च ।

मरिचैर्वा राजियुतै-

होमादहितान्विमोहयेहुर्गा ॥ ६१ ॥

कृष्णा शूलासिकरा

रिपुदिनवृक्षोद्भवैः समित्यवरैः ।
ब्रणकृद्धतसंसिक्तैः-
होमान्मासेन मारयेहुर्गा ॥ ६२ ॥

नक्षत्रवृक्षसमिधो

मरिचानि च तीक्ष्णहिङ्गशकलानि ।
मारणकर्मणि विहिता-
न्यरुष्करस्नेहसिक्तानि ॥ ६३ ॥

नक्षत्रवृक्षसमिधां

विलिखितसाध्याभिधानकर्मवताम् ।
सचतुश्चत्वारिंश-
तत्त्वयुजां होमकर्म मरणकरम् ॥ ६४ ॥

मरिचं क्षौद्रसमेतं

प्रत्यक्पुष्टीपरागसंभिन्नम् ।
उष्णाम्भः परिलुलितं
प्रसेचयेद्वृक्षपुत्तल्याः ॥ ६५ ॥

हृदये वदने च रिपोः
 संमुखतः संप्रतिष्ठितोरायाः ।
 जूर्यभिभूतोऽरिः स्या-
 तत्कथनात्पश्चमान्नकान्नियते ॥ ६६ ॥

सैव प्रतिकृतिरसकृ-
 त्प्रतिष्ठितसमीरणा च विशदधिया ।
 तीक्ष्णस्नेहालिप्ता
 विलोमजापेन तापनीयामौ ॥ ६७ ॥

विधिना ज्वरपीडा स्या-
 दपघनहोमेन हानिरङ्गस्य ।
 सर्वाहुत्या मरणं
 प्राप्नोति रिपुर्न तत्र संदेहः ॥ ६८ ॥

प्राक्प्रोक्तान्भूतवर्णान्दश दश युगशो बिन्दुयुक्तान्नमोन्ता-
 न्योनेर्मध्याश्रमध्येष्वपि पुनरथ संस्थाप्य भूताभवर्णान् ।
 वर्णैस्तैः साक्षमग्रेमनुमपि कुलिशाद्यैः स्वचिह्नैः समेतं
 कुर्यात्कर्माणि सम्यक्पटुविशदमतिः स्तम्भनाद्यानि मन्त्री ॥

^१ऊदोद्गादिलळा: को-
 नैसौ चतुर्थार्णिका वसौ वाराम् ।
 हष्टुचैद्वितीयरक्षा
 वहेरद्वन्द्वयोनिकादियषाः ॥ ७० ॥

मरुतः कपोलविन्दुक-
 पञ्चमवर्णाः शहौ तथा व्योग्नः ।
 मनुषु परेष्वपि मन्त्री
 कर्माणि करोतु तत्र संसिद्धै ॥ ७१ ॥

उन्मत्तक्षवेलनेत्रहुमभवसमिधां सप्तसाहस्रिकान्तं
 प्रत्येकं राजितैलालुलितमथ हुनेन्माहिषाज्यप्रुतं वा ।
 कृष्णाष्टम्याद्यमेवं सुनियतचरितः सप्तरात्रं निशायां
 निःसंदेहोऽस्य शत्रुम्त्यजति किल निजं देहमाविष्टमोहः ॥

सामुद्रे च सहिङ्गुजीरकविषे साध्यर्क्षवृक्षाकृतिं
 कृत्वा यो वदनाञ्जले घटकटाहादिश्रिते काथयेत् ।
 सप्ताहं ज्वलनं जपन्विषतरोर्यष्टुचा शिरस्ताङ्गं
 कुर्वन्सप्तदिनान्तरैर्यमपुरकीडापरः स्यादरिः ॥ ७३ ॥

---

1. ऊद्गा

अर्कस्यन्दनबद्धपञ्चमुखग्रस्ताङ्गिमाशास्वरं
न्यगवक्त्रं तिलजाप्तुतं विषहरं दीपं करैर्भास्वतः ।
वायुप्रेरितवह्निमण्डलमहाज्वालाकुलास्यादिकं
ध्यायन्वैरिणमुत्क्षेपज्जलमसुं मन्त्रं जपेन्मृत्यवे ॥ ७४ ॥

आद्रीशुकोऽभिमनुना त्वथ सप्तरात्रं
सिद्धार्थतैललुलितैर्मरिचैर्जुहोतु ।
आरभ्य विष्णुदिवसेऽरिनरः प्रलाप-
मूर्छान्वितेन विषयीक्रियते उवरेण ॥ ७५ ॥

तालस्य पत्रे भुजपत्रके वा
मध्ये लिखेत्साध्यनराभिधानम् ।
अथाभितो मन्त्रमिमं विलोमं
विलिख्य भूमौ ^१विनिखन्य तत्र ॥ ७६ ॥

आधाय वैश्वानरमादरेण
समर्च्य सम्यङ्गरिचैर्जुहोतु ।
तीव्रो उवरस्तस्य भवेत्पुनस्त-
क्तोये क्षिपेद्वश्यतमः स भूयात् ॥ ७७ ॥

1. विनिहत्य

सिंहस्थाशरनिकरैः कृशानुवक्त्रै-
 धीवन्तं रिपुमनुधावमानमेनाम् ।
 संचिन्त्य क्षिपतु जलं दिनेशविम्बे
 जस्वामुं मनुमपि चाटनाय शीघ्रम् ॥ ७८ ॥

कृत्वा स्थणिडलमङ्गणे भगवतीं न्यासक्रमैरचये-
 द्रून्धायैः पुनरन्धसा च विकिरेन्मन्त्री निशायां बलिम् ।
 जस्वा मन्त्रममुं च रोगसहिताः कृत्यानिकृत्या कृतां-
 स्तांस्तान्भूतपिशाचवैरिविहितान्दुःखानसौ नाशयेत् ॥

विधिवदभिज्वाल्यानल-
 मन्वहमाराध्य गन्धपुष्पाचैः ।
 संध्याजपाच मनुरथ-
 माकाङ्गितसकलसिद्धिकल्पतरुः ॥ ८० ॥

कुसुमरसलुलितलोणै-
 वीरुणवदनो जुहोतु संध्यासु ।
 मन्त्रार्णसंख्यमग्ने-
 रैक्येन द्रावयेदरीनचिरात् ॥ ८१ ॥

शुद्धैश्च तण्डुलैरपि
हविर्विनिष्पाद्य पञ्चगव्यमपि ।
सधृतेन तेन जुहुया-
दष्टसहस्रं ¹समेतसंपातम् ॥ ८२ ॥

प्राशितसंपातस्य
स्याद्रक्षा सर्वथैव साध्यस्य ।
प्राङ्गणमन्दिरयोरपि
निखनेहारे च शिष्टसंपातम् ॥ ८३ ॥

कृत्या न इयति तर्स्मि-
न्वीक्षन्ते न ग्रहादयो भीत्या ।
कर्तारमेव कुपिता
कृत्या सर्वात्मना च नाशयति ॥ ८४ ॥

ब्रह्मदुमफलकान्ते
मन्त्रितमः सप्तसप्तकोष्ठयुते ।
कोणोदराणि हित्वा
मायाबीजं सकर्ममध्यगते ॥ ८५ ॥

1. समेतसंपातम्

विलिखेत्कमेण मन्त्रा-
 क्षरांश्च शिष्टेषु तेषु कोष्ठेषु ।
 तत्र मरुतः प्रतिष्ठां
 विधाय विनिधाय वह्निमपि जुह्यात् ॥ ८६ ॥

आज्येनाष्टसहस्रं
 फलकोपरि सम्यगात्तसंपातम् ।
 विग्रतिपत्तिधरायां
 निखनेनश्यन्त्युपद्रवाः सद्यः ॥ ८७ ॥

सिकताचरुगव्याइमक-
 मृदां प्रतिष्ठा विधीयते सिद्ध्यै ।
 प्रस्थाढकघटमाना
 ग्रहपुरविषयाभिगुप्तये सिकताः ॥ ८८ ॥

मध्याष्टाशान्तासु च
 कुण्डानामारचय्य नवकमपि ।
 विधिना निवपेत्कमशः
 सिंहधनुश्छागयायिनि दिनेशो ॥ ८९ ॥

तिथिषु तु कालाष्टम्यां
 १तेषु विशाखाम्रिमूलभागेषु ।
 वारेषु मन्दवाक्पति-
 वर्ज सर्वे तथा प्रशस्यन्ते ॥ ९० ॥

हस्तश्रवणमखासु
 प्राजापत्येषु कर्म कुर्वति ।
 द्वादशसहस्रसंख्य
 प्रजपेद्रायत्रमपि यथाप्रोक्तम् ॥ ९१ ॥

मध्ये च मूलमनुना
 तदायुधैरष्टदिक्षु चक्रादैः ।
 सकपालान्तैः पृथगपि
 संस्थापनकर्म निगदितं विधिवत् ॥ ९२ ॥

तास्ताश्च देवता अपि
 परिपूज्य यथाकर्मेण मन्त्रितमः ।
 कुर्याद्वालिं २दिनप्रह-
 करणेभ्यो लोकपालराशिभ्यः ॥ ९३ ॥

1. भेषु; 2. दिनकरप्रहणेभ्यो

सिकताः षोडशकुञ्जवं

ब्रह्मद्रुमभाजने तु गव्याक्तम् ।
निवपति यदि विधिना तं

देशं ग्रामं करोति चतुरब्दात ॥ ९४ ॥

अर्केऽजस्थेऽधिगायायामपरिमितजलायां समादाय शुद्धाः
संम्यक्संशोषयित्वातपमनु सिकताः शूर्पकोणैर्विशोध्य ।
संसिद्धे पञ्चगव्ये सुमतिरथ विनिक्षिप्य ताः कुम्भसंस्था
मन्त्रामौ मन्त्रजापी द्विजतरुसमिधा भर्जयेत्कार्यहेतोः ॥

एवं मृदुपलचरवः

संम्थाप्यन्ते सपञ्चगव्यास्ते ।

वसुधाविप्रतिपत्ति-

क्षयं च पुष्टिं च कुर्वते क्रमशः ॥ ९६ ॥

ब्रीहिभिरन्नैः श्वारैः

समिद्विरथ दुग्धवीरुधामाज्यैः ।

मधुरत्रयमधुरतरै-

र्महतीमृद्धिं ^१करोति हुतविधिना ॥ ९७ ॥

1. करोतु

यद्यद्वाऽल्लिति पुरुष-
स्तत्तदमुष्यं प्रभावतः साध्यम् ।
सग्रहनक्षत्राद्यां
सगिरिपुरप्रामकाननां वसुधाम् ॥ ९८ ॥

साहिङ्गेषोपलमुदधि
दहति ह मतिमानयन्नमेतेन ।
एवं प्रोत्थापयति च
मन्त्रेणानेन निशितधीर्मन्त्री ॥
पुंसा केन कियद्वा
मन्त्रस्याचक्षते इत्य सामर्थ्यम् ॥ ९९ ॥

तस्मादेनं मनुवरमभीष्टापये संयतात्मा
जप्यान्नित्यं सहुतविधिरप्यादरादर्चयीत ।
भक्त्या कुर्यात्सुमतिरभिषेकादिकं कर्मजातं
कर्तुं वान्यत्रवणमतिरस्त्रैव भक्तः सदा स्यात् ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरित्राजकाचार्यस्य
श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य
श्रीमच्छंकरभगवतः कृतौ
प्रपञ्चसारे एकोनत्रिशः पटलः ॥

त्रिंशः पटलः ॥

— ♀ —

अथाभिवक्ष्ये महितस्य मन्त्र-
स्यानुष्टुमः संग्रहतो विधानम् ।
ऋष्यादिकैरङ्गपदैर्यथाव-
दीक्षाजपाचार्हवनैः क्रमेण ॥ १ ॥

ऋषिरभिहितो वसिष्ठ-
श्छन्दोऽनुष्टुप्च देवता रुद्रः ।
ऋग्म्बकपदादिका स्या-
न्मनुनैव षडङ्गकलमिरथ कथिता ॥ २ ॥

त्रिभिस्तु वर्णैर्हृदयं शिरश्च
चतुर्भिरष्टाभिरथो शिखा च ।
उक्तं नवार्णेः कवचं तथाक्षि-
पञ्चार्णकं ऋग्म्बकमाहुः ॥ ३ ॥

प्राक्प्रत्यग्याम्यसौम्ये शिरसि च वदनोरोगलांसेषु नाभौ
हृदेशे पृष्ठकुक्ष्योरथं शिवगुदयोरुरुमूलान्तयोश्च ।
जान्वोस्तद्वच्चयुगम्भतनतटयुगपाश्वेषु पत्पाणिनासा-
शीर्षेष्वप्यूर्ध्वंतोऽर्णैन्यसतु पुनरधस्तोऽपि मन्त्री तथोर्ध्वम् ॥

चरणाग्रसंधिषु गुदा-
धारोदरहृदयकंधरेषु पुनः ।
बाह्वोः संध्यग्राम्य-
घ्राणद्रव्यहृक्षुतिभुशीर्षेषु ॥ ५ ॥

वर्णान्त्यस्य शिरोभू-
द्वग्वक्कगलहृदरगुह्येषु ।
ऊर्वोर्जान्वोः पदयोः
पदैश्च मनुवित्कमेण विन्यस्येत् ॥ ६ ॥

वसिष्ठादिकमेषैव अङ्गन्यासं समाचरेत् ।
वसिष्ठस्त्र्यम्बकश्चैव त्रिणेत्रश्च तथैव च ।
अनुष्टुप्छन्दसे चेति जातियुक्तेन मन्त्रवित् ॥ ७ ॥

अच्छस्वच्छारविन्दस्थितिरुभयकराङ्कस्थितं पूर्णकुम्भं
द्वाभ्यां वेदाक्षमाले निजकरकमलाभ्यां घटौ नित्यपूर्णौ ।

द्वाभ्यां तौ च स्त्रवन्तौ शिरसि शशिकलाबन्धुरे प्लावयन्तौ
 १देहं देवो दधानः प्रदिशतु विशदाकल्पजालः श्रियं वः ॥

प्रासादोक्ते पीठे
 गव्यैर्वा दुग्धतरुकषायैर्वा ।
 संपूर्य कलशमस्मि-
 न्महेशमावाह्य पूजयेऽक्षत्या ॥ ९ ॥

अङ्गैराद्याकार्यैः
 पुनरावृतिरष्टभिर्द्वितीया स्यात् ।
 मन्त्रार्णशक्तिभिः स्युः
 पुनश्चतस्रो दिशापवाज्ञायैः ॥ १० ॥

अर्केन्दुधरणितोया-
 नलेरवियदात्मसंज्ञकास्ते च ।
 आनुष्टुभमित्यष्टा-
 वरणं प्रोक्तं विधानवरमेवम् ॥ ११ ॥

रमा राका प्रभा ज्योत्स्ना पूर्णोषा पूर्णी सुधा ।
 विश्वा विद्या ^२सुधा प्रह्वा सारा संध्या शिवा निशा ॥

आद्रा प्रज्ञा ^१प्रभा मेधा कान्तिः ^२शान्तिर्द्वितीर्मतिः ।
परोमा पावनी पद्मा शान्ता ^३मेधा जयामला ॥ १३ ॥

द्वात्रिंशदिति निर्दिष्टाः शक्तयोऽनुष्टुभः क्रमात् ।
शिवानुभावतो नित्यं जगदाप्याययन्ति याः ॥ १४ ॥

इति परिपूज्य महेशं
कलशजलैः समभिषेचयेच्छिष्यम् ।
कनकांशुकरलादै-
गुरुमणि परिपूज्य मनुमतः सिद्धम् ॥ १५ ॥

प्रजपेणक्षायया
द्रव्यैर्जुहुयाज्जपावसाने च ।
बिल्वपलाशौ खदिरो
वटतिलसिद्धार्थदौर्गधुर्घानि ॥ १६ ॥

दधिदूर्वेति दशैता-
न्याज्यसमेतानि होमवस्तूनि ।
एकैकशः सहस्रं
दशभिर्हुत्वा प्रतर्य विप्रांश्च ॥ १७ ॥

1. वरा 2. शान्तिर्द्विती ० 3. मेधा

भवति नरः सिद्धमनु-
 मन्त्रेण च सर्वकर्मकर्ता स्यात् ।
 विल्वैरयुतं हुत्वा
 महर्तीं लक्ष्मीमवाप्नुयादिप्रः ॥ १८ ॥

तावद्विर्जितवृक्षै-
 द्विजः श्रियं पुष्कलामवाप्नोति ।
 खदिरसमिदयुतहोमा-
 त्तेजोबलपुष्टिमाप्नुयादिष्टाम् ॥ १९ ॥

न्यग्रोधायुतहोमा-
 द्वन्धान्यसमृद्धिमेति नचिरेण ।
 अयुतं तिलैः प्रजुह्व-
 न्नपमृत्योः पाप्मनो विमुक्तः स्यात् ॥ २० ॥

सिद्धार्थायुतहोमो
 वैरिणमपमृत्युमपि विनाशयति ।
 पायसहृतेन परमां
 रमामथायुर्यशो लभेन्मर्त्यः ॥ २१ ॥

दुरध्वतात्कान्तिः^१ स्या-
त्परक्षया नश्यति श्रियं लभते ।
दधिदोमतोऽन्नवान्स्या-
त्संबन्नकरं च तं वदन्ति बुधाः ॥ २२ ॥

दूर्वायुतेन ^२जुहुया-
द्रोगान्निर्वास्य सर्वमपमृत्युम् ।
गर्वितधीरबदानां
विप्रवरः सर्वथा शतं जीवेत् ॥ २३ ॥

निजजन्मदिने पयोन्धसा वा
^३शतवीर्यक्षितयैः पयोघृताकैः ।
जुहुयाच्च शतं सविंशतिं यः
स लभेदायुररोगतां चिराय ॥ २४ ॥

काष्मर्यदाहसमिधां त्रिशतं सहस्रं
सर्पिः पयोन्नसहितं त्रितयं जुहोतु ।
विप्रान्प्रतर्प्य च गुरुन्परिपूज्य सम्य-
गदीर्घं विमुक्तगदमायुरवासुकामः ॥ २५ ॥

1. अच्छान्तिः 2. जुह- 3. शतवीर्या०

स्नात्वार्काभिमुखोऽस्मभासि स्थित इमं मन्त्रं सहस्रं जपे-
 द्युष्ट्यं प्रतिपर्वं दुरध्वविषा होमो महाश्रीप्रदः ।
 लाजाभिन्नजवाब्धिताय हवनात्कन्याशु संदीयते
 स्वाद्वक्तस्तनजद्गुमैश्च हवनात्सर्वान्वशे स्थापयेत् ॥

गायत्रिवर्णपरिपूर्णतनुस्तु भानु-
 खिष्टुब्बिवशिष्टमहिमा महितः कृशानुः ।
 आनुष्टुभाक्षरसमग्रकृचिः शशाङ्को
 दद्युः समुद्यतममी परिवाब्धितं वः ॥ २७ ॥

एभिखिभिर्मनुवरैस्तु शताक्षराख्यो
 मन्त्रोऽभिकाङ्गितफलापिदकामधेनुः ।
 प्रोक्तो हिताय जगतां मुनिभिः कृपाद्रं-
 चित्तैर्यथोक्तमथ संप्रदृतो वदामि ॥ २८ ॥

ऋग्याद्याः पूर्वोक्ता ।
 खिदशा स्युहृत्रयोदशभिरर्जेः ।
 शिर एकादशभिश्च
 द्वाविंशद्विस्तथा शिखाकवचम् ॥ २९ ॥

नयनं पञ्चदशाणैः

स सप्तमिर्दशभिरस्त्रमङ्गविधिः ।

विन्यासं च मनूनां

मन्त्रज्ञः पूर्ववत्क्रमात्कुर्यात् ॥ ३० ॥

स्मर्तव्याख्यललोकवर्ति सततं यज्जङ्गमस्थावरं

व्याप्तं येन च यत्प्रपञ्चविहितं मुक्तिश्च यात्सिद्धितः ।

यद्वा स्यात्प्रणवत्रिभेदगहनं श्रुत्या च यद्वीयते

तद्वः काङ्गितसिद्धयेऽस्तु परमं ^१तेजस्त्रयोत्थं महः ॥

लक्षायतो जपविधिः

शताक्षरस्याथ होमविधिरुक्तः ।

अयुतावधिको द्रव्यं

दौर्घात्रं सर्पिषा समायुक्तम् ॥ ३२ ॥

सौरे पीठे पूज्या

पूर्वोक्ताङ्गैः समावृतिः प्रथमा ।

प्रह्लादिन्याद्याभि-

स्तिस्त्रः प्रोक्ताः क्रमात्समावृतयः ॥ ३३ ॥

पञ्चम्यावृतिरुक्ता
 त्रैषुभवजागतादिभिस्तदनु ।
 स्याच्चरमादिभिरावृति-
 चतुष्कमुक्तं दशम्यथेन्द्राद्यैः ॥ ३४ ॥

इति शताक्षरमन्त्रसमर्चना
 निगदितेह दशवरणा बुधैः ।
 प्रजपतामभिकाङ्क्षितसिद्धये
 निखिलसंसृतिमोक्षपदाप्नये ॥ ३५ ॥

दुग्धाक्तेर्जुहुयात्सहस्रमृताकाण्डैस्तु दीर्घायुषे
 दूर्वाणां त्रितयैस्तथा धृतपयःसिक्तैर्घृतेनैव वा ।
 लक्ष्म्यै कोकनदैश्र शोणहुचिभिष्ठिस्वादुयुक्तैस्तथा
 रक्तैरुत्पलकैस्तदहि विकचैर्वैलवप्रसूनैरपि ॥ ३६ ॥

अनुदिनमघशान्त्यै संयतात्मा सहस्रं
 प्रतिजुहुतु तिलैर्वा मन्त्रविन्मासमेकम् ।
 अपि दिनकरसंख्यं भोजयीत द्विजाती-
 न्विविधरसविशिष्टैर्भक्तितो भोज्यजातैः ॥ ३७ ॥

शतं शतं प्रातरतन्द्रितोद्यतो
जपेहूंजो मन्त्रमिमं शताक्षरम् ।
अरोगजुष्टं बहुलेन्द्रिरायुतं
शतं स जीवेच्छरदां सुखेन सः ॥ ३८ ॥

सर्वान्कामानवाप्नोति मन्त्रमेनं जपेत्तु यः ।
सर्वं साधयते मन्त्री अस्त्रशस्त्रादिलक्षणम् ॥ ३९ ॥

प्रणवव्याहृत्यादा व्याहृतिरात्मितका च मन्त्री च ।
जप्त्वा शताक्षरी स्वादिहपरलोकप्रसिद्धये दिनशः ॥ ४० ॥

मनुमसुमघशान्त्यै पत्पदाद्यं प्रजप्या-
द्रदगणरहितायाप्यायुषेऽनुष्टुबाद्यम् ।
विमलमतिरात्मित्यसने त्रिष्टुबाद्यं
दिनमनु दिनवक्रे वत्सरं संयतात्मा ॥ ४१ ॥

शताक्षरमनोरथं क्रम उदीरितः संग्रहा-
द्गजेदसुमतन्द्रितो दिनश एव मन्त्री रहः ।
अभीष्टफलसिद्धये सुयशसें च दीर्घायुषे-
उप्यशेषजनरञ्जनाय चिरमिन्द्रिरावप्नये ॥ ४२ ॥

संवादसूक्तविहितं
 विधानमथ साङ्गदेवताख्यम् ।
 वक्ष्यामि साधकाना-
 मनुदिनमभिवाक्षितप्रदानकरम् ॥ ४३ ॥

ऋषिरपि संवननोऽस्या-
 नुष्टुप्च त्रिष्टुबुच्यते च्छन्दः ।
 संवादाच्चः प्रोक्तः
 संज्ञानाद्यश्च देवता वह्निः ॥ ४४ ॥

ब्रह्माख्यो हृदयमनुः शिरश्च विष्णु
 रुद्रः स्यादिह तु शिखेश्वरश्च वर्म ।
 नेत्रे द्वे भवति सदाशिवस्तथाख्यं
 सर्वात्मेत्यथ कथितं षड्ङमेवम् ॥ ४५ ॥

ध्वलनलिनराजच्छन्द्रमध्ये निषणं
 करविलसितपाशं साङ्कुशं साभयं च ।
 सवरदममलेन्दुक्षीरगौरं त्रिणेत्रं
 प्रणमत सुरवक्त्रं मङ्ग्ल्यं संवादयन्त्रम् ॥ ४६ ॥

सहस्रकाणां दशभिश्चतुर्भिर्-
प्यथो सहस्रैश्च चतुर्भिरन्वितम् ।
जपेन्मनुं सम्यगथाभिदीक्षितः
पयोन्धसान्ते जुहुयाद्शांशकम् ॥ ४७ ॥

यजेत्पुराङ्गैश्च तदर्चनाविधौ
पुनर्द्वितीयावरणेऽप्रिमूर्तिभिः ।
अनन्तरं च त्रिदिवेश्वरादिभिः
क्रमेण वहिं विधिनेति पूजयेत् ॥ ४८ ॥

संवादसूक्ते विधिनेत्यनेन
संसाधिते कर्म करोतु मन्त्री ।
चतुःशतं चापि दशोत्तरेण
चतुश्चतुष्कं प्रजपेत्तुनेद्वा ॥ ४९ ॥

पायसेन मधुरत्रयभाजा
विप्रराजतरुजैः कुसुमैर्वा ।
सर्पिषा स्तनजवृक्षसमिद्धि-
वांचिछतार्थविधये प्रजुहोतु ॥ ५० ॥

जुहुयात्कलाचतुष्कैः
 प्रत्यूचमायोज्य कादिवर्गचतुष्कैः ।
 तद्वच्च पयश्लाद्यै-
 वर्गैः संयोज्य पूर्ववन्मतिमान् ॥ ५१ ॥

तद्वद्वच्चं प्रतियोज्य
 त्रिष्टुप्पादांश्च पूर्वसंख्येन ।
 जुहुयात्सर्पिःसिक्तं
 पायसमचिरेण कार्यसमवास्यै ॥ ५२ ॥

प्रतिपादमथकर्पादं
 प्रतियोज्य जुहोतु पूर्ववन्मतिमान् ।
 तेनाभीष्टावाप्नि-
 नेचिरेण नरस्य हस्तगा भवति ॥ ५३ ॥

अक्षरपादात्रिष्टु-
 व्युक्तैः सूक्तैस्तु पूर्वसंख्येन ।
 जुहुयात्समाजरूपं
 संवादयितुं प्रतर्पयेद्वाग्निभः ॥ ५४ ॥

उद्दिश्य यद्यदिह मन्त्रितमो जुहोति
 सूक्तैरमा निगदितैख्चिविधैश्च मन्त्रैः ।
 व्यस्तैर्यथाविभवतो विधिवत्समस्तै-
 स्तत्तस्य सिध्यति समग्रमयत्नमेव ॥ ५५ ॥

ऋग्वारुणी ध्रुवा स्वादा या सा त्रिषुठिनगद्यते ।
 ऋषिर्वसिष्ठुख्चिष्ठुपच च्छुन्दो वारीशंदेवता ॥ ५६ ॥

अष्टभिः सप्तभिः षड्भिः पुनस्तावद्विरक्षरैः ।
 षडङ्गानि विधेयानि तन्मन्त्रसमुदीरितैः ॥ ५७ ॥

अङ्गुल्यग्रसंधिपायुशिवसंज्ञाधारनाभिष्वथो
 कुञ्जौ पृष्ठहृदोरुरोजगलदोः संध्यग्रवक्षेषु च ।
 गण्डघ्राणविलोचनश्वरणयुग्भूमध्यमध्येषु के
 सर्वाङ्गेषु तथा न्यसेद्विशदधीर्वर्णैः समर्थैः क्रमात् ॥

अच्छांशुकाभरणमाल्यविलेपनाढ्यः
 पाशाङ्कुशाभयवरोद्यतदोः सरोजः ।
 स्वच्छारविन्दवसतिः सुसितः प्रसन्नो
 भूयाद्विभूतिविधये वरुणश्चिरं वः ॥ ५९ ॥

अङ्गैरष्टभिरहिपै-

दिंशाधिपैः समभिपूज्य वारीशम् ।

कलशैः पुनरभिषच्चे-

त्परमगुरुमन्त्रजापिनं शिष्यम् ॥ ६० ॥

वसुभिः प्रसाद्य देशिक-

मथ शिष्यो मनुमिमं जपेलक्ष्मम् ।

जुहुयाच्च दुर्घटकै-

रन्नैरयुतं वृताप्लुतैर्मतिमान् ॥ ६१ ॥

ऋगियमृणमोचनी स्या-

ज्ञपैर्हुतैस्तर्पणैश्च मन्त्रविदः ।

संप्रापदुर्गतेरपि

सद्यो हृद्यां च संवहेलक्ष्मीम् ॥ ६२ ॥

इक्षोः सितैश्च शकलै-

र्घृतसंसिक्तैश्चतुर्दिनं जुहुयात् ।

सकलोपद्रवशान्त्यै

तथर्णमुक्त्यै च संपदे सुचिरम् ॥ ६३ ॥

वैतससमिदयुतहुता-
द्वृष्टिमकालेऽपि वितनुते वरुणः ।
गव्यक्षीरसमेता-
त्विदिनकृतादिनमुखेषु मुदितमनाः ॥ ६४ ॥

शतभिषजि समुदितेऽके
चतुःशतं पायसं हुनेत्सदृतम् ।
ऋणमोचनाय लक्ष्म्यौ
जनसंवननाय शुक्रवारे वा ॥ ६५ ॥

पाशावद्धं वैरिण-
मङ्गुशसंप्रोतमम्बुधेः पारे ।
ध्यायन्परे क्षिपन्तं
वरुणं जुहुयाच वा तथा प्रजपेत् ।

पाशनिवद्धं वैरिण-
मसिना चिछ्वाशु नाशयन्तमसुम् ।
ध्यायन्वैतससमिधा
गोभूतयुजा हुनेत्तदपहत्यै ॥ ६७ ॥

दौरधान्तैर्भृगुवारे
 घृतसंसिक्तैः कृतश्च हवनविधिः ।
 अहणमोक्षदश्च विविधो-
 पद्रवशमकृद्रमाकरः प्रोक्तः ॥ ६८ ॥

पश्चिमसंध्यासमये
 पश्चिमवदनोऽनलं समाराध्य ।
 कृचमेनामभिजप्त्या-
 चतुःशतं सकललुदुःखनाशाय ॥ ६९ ॥

शालीघृतसंसिक्ताः
 सरिदन्तरतो जुहोतु परसेनाम् ।
 संस्तम्भयितुं त्रिदिनं
 सुमना मन्त्री चतुःशतावृत्त्या ॥ ७० ॥

प्रत्यक्षुखोऽथ मन्त्री
 प्रतर्पयेद्वा जलैः सुशुद्धतरैः ।
 यः सोऽप्युपद्रवाणां
 रुन्धेत्रिवहं श्रियं समृच्छति च ॥ ७१ ॥

बहुना किमनेन मन्त्रिमुख्यो
मनुनाशु प्रतिसाधयेदभीष्टम् ।
हवनक्रिययाथ तर्पणैर्वा
सजपैः पाशभृतो महामहिन्नः ॥ ७२ ॥

अथ लवणमनुं वदामि साङ्गं
सजपं सप्रतिपत्तिकं सहोमम् ।
विधिवद्विहितेन येन सर्वा
जगतीमात्मवशे करोति मन्त्री ॥ ७३ ॥

लवणाम्भसि चेत्याद्या द्वितीया लवणे इति ।
द्वहेति च तृतीया स्यात्सद्गच्छेति चतुर्थ्यपि ॥ ७४ ॥

ऋक्पञ्चमी तु या ते स्याद्यथा प्रोक्तमर्थवर्णि ।
ऋग्भिराभिस्तु पञ्चाङ्गं पञ्चभिर्वा समीरितम् ॥ ७५ ॥

चिठ्यक्षरैः षडङ्गं वा प्रणवाद्यैर्निंगद्यते ।
पञ्चभिश्च त्रिभिरपि पञ्चभिः पञ्च चाक्षरैः ॥ ७६ ॥

सपञ्चभिर्युगार्णेण जातियुक्तैः समाहितः ।
अङ्गिराः स्यादृषिश्छन्दोऽनुष्टुवत्रैव देवता ।
अमिरात्री तथा दुर्गा भद्रकाली समीरिता ॥ ७७ ॥

अरुणोऽरुणपङ्कजसंनिहितः
 सुवशक्तिवराभययुक्तकरः ।
 अमितार्चिरजात्तगतिर्विलस-
 न्यनत्रितयोऽवतु वो दहनः ॥ ७८ ॥

नीलवरांशुककेशकलापा
 नीलतनुर्निविडस्तनभारा ।
 साङ्कुशपाशसशूलकपाला
 यामवती भवतोऽवतु नित्यम् ॥ ७९ ॥

करकमलविराजच्चकशङ्खातिशूला
 परिलसितकिरीटा पातितानेकदैया ।
 विणयनलसिताङ्गी तिग्मरशिमप्रकाशा
 पवनसखनिभाङ्गी पातु कात्यायनी वः ॥ ८० ॥

सुरौद्रसितदंष्ट्रिका त्रिणयनोर्ध्वकेशोल्वणा
 कपालपरशूलसङ्घमरुका त्रिशूलाकुला ।
 घनाघननिभा रणद्रुचिरकिङ्कणीमालिका
 भवद्विभवसिद्धये भवतु भद्रकाली चिरम् ॥ ८१ ॥

खेटासिमुसलतोमर-

कपालशक्तीः सपाशस्त्रणि दघती ।
दंष्ट्रोग्रा सिंहस्था
...रात्रिकालिका ध्येया ॥ ८२ ॥

अयुतं नियतो मन्त्रमृक्षपञ्चकसमन्वितम् ।
प्रजपेत्विसहस्रं वा सम्यगेनं समाहितः ॥ ८३ ॥

दशांशेन हुनेत्सद्धै हविषा घृतसंयुजा ।
एवं कृते प्रयोगार्हो मन्त्री भूयान्न चान्यथा ॥ ८४ ॥

वद्विरात्री वरे स्यातां वद्याकर्षणकर्मणोः ।
दुर्गाकालयौ तथा देव्यौ शस्ते मारणकर्मणि ॥ ८५ ॥

आरभ्य कर्मकृन्मन्त्री तृतीयां कृष्णपञ्चजाम् ।
संदीक्षितो भवेत्पूते मन्दिरे मन्त्रजापवान् ॥ ८६ ॥

निखन्यात्तत्र कुण्डं च दोर्मात्रं त्यश्रमेखलम् ।
चतुष्कं सुन्दराकारं पुत्तलीनां च कारयेत् ॥ ८७ ॥

एतां साध्यर्क्षवृक्षेण शालिपिष्ठेन चापराम् ।
चक्रीकरमृदा चान्यां मधूच्छिष्ठेन चैतराम् ॥ ८८ ॥

तासु हृदेशलिखितसाध्याख्यासु समाहितः ।
सम्यक्संस्थापयेत्प्राणान्साध्यादानीय साधकः ॥ ८९ ॥

उक्तानां दारवीं कुण्डे खनेन्मन्त्राभिमन्त्रिताम् ।
विष्टुरां विष्टुरस्याधः पादस्थाने च मृत्युमयीम् ॥ ९० ॥

लम्बयेदम्बरे सिद्धमयीमूर्ध्वमधोमुखीम् ।
पुनः कृष्णाष्टमीरात्रौ पूर्वयामे गते सति ॥ ९१ ॥

रक्तमाल्याम्बरो मन्त्री कृतरक्तानुलेपनः ।
सम्यक्कृतलिपिन्यासप्राणायामादिकः शुचिः ॥ ९२ ॥

कुडुबं पोतलवर्णं सुश्लक्षणं परिचूर्णितम् ।
दधिक्षौद्रघृतक्षीरैः प्रोक्षयित्वा सुशोधितम् ॥ ९३ ॥

आलोङ्घ्य गुडमध्वाऽयैर्विस्पष्टावयवामथ ।
तेन पुत्तलिकां मन्त्री चार्वङ्गीं कारयेत्सुधीः ॥ ९४ ॥

तस्यां च स्थापयेत्प्राणान्गुर्वादेशविधानतः ।
अष्टोर्ध्वशतसंख्यं वा तथाष्टोर्ध्वसहस्रकम् ॥ ९५ ॥

ऋक्पञ्चकं पञ्चविंशत्संख्यं प्रतिकृतिं स्पृशन् ।
जपित्वाङ्गीनि विन्यस्येत्स्वाङ्गप्रतिकृतावपि ॥ ९६ ॥

सतारैश्चिटमन्त्रार्णश्चतुर्विशतिसंख्यकैः ।
शिरोललाटद्वकर्णनासास्यचिद्बुकेष्वपि ॥ ९७ ॥

सकण्ठहृदयोरोजकुक्षिनाभिकटीषु च ।
मेद्रपायूरुजान्वाख्यजज्ञाद्विषु च विन्यसेत् ॥ ९८ ॥

अधो गुह्यादभेदः स्यादूर्ध्वं भेदेऽनिवते सति ।
आत्मन्येवं प्रविन्यस्य पुनः प्रतिकृतौ न्यसेत् ॥ ९९ ॥

अङ्गुष्ठसंधिप्रपदजज्ञाजानूरुपायुषु ।
सलिङ्गनाभिजठरहृदयेषु स्तनद्वये ॥ १०० ॥

कंधराचिद्बुकास्येषु ग्राणद्वकर्णयुग्मके ।
ललाटगिरसोन्यस्येतप्रतिमायां च संहरेत् ॥ १०१ ॥

उपलिप्याथ कुण्डं तद्वहिर्गोमयवारिणा ।
साध्यसंमुख आसीन आदध्याद्वव्यवाहनम् ॥ १०२ ॥

प्रज्वालय साध्योङ्गुतरुकाष्टैरभ्यर्थ्य दीप्तिमान् ।
राजीकुशीतपुष्पाद्विश्वषके रजतादिके ॥ १०३ ॥

देवतां प्रतिपाद्यार्थ्य दत्त्वा कार्यार्थसिद्धये ।
उपतिष्ठुतस्यादावन्ते मन्त्रैरितीरितैः ॥ १०४ ॥

त्वमाननमित्रन्न निशायां हव्यवाहन ।
हविषा मन्त्रदत्तेन तृप्तो भव मया सह ॥ १०५ ॥

जातवेदो महादेव तप्तजाम्बूनदप्रभ ।
स्वाहपते विश्वमक्ष लवणं दह शत्रुहन् ॥ १०६ ॥

ईशे ईश्वरि शर्वाणि प्रस्तं सुक्तं त्वया जगत् ।
महादेवि नमस्तुभ्यं वरदे कामदा भव ॥ १०७ ॥

तमोमयि महादेवि महादेवस्य सुब्रते ।
खिया मे पुरुषं गत्वा वशमानय देहि मे ॥ १०८ ॥

दुर्गे दुर्गादिरहिते दुर्गसंशोधनार्गले ।
चक्रशङ्खधरे देवि दुष्टशत्रुभयंकरि ॥ १०९ ॥

नमस्ते दह शत्रुं मे वशमानय चण्डिके ।
शाकंभरि महादेवि शरणं मे भवानघे ॥ ११० ॥

भद्रकालि भवाभीष्टे भद्रसिद्धिप्रदायिनि ।
सपलान्मे दह दह पंच शोषय तापय ॥ १११ ॥

शूलादिशक्तिवज्राद्यैरुत्कृत्योत्कृत्य मारय ।
महादेवि महाकालि रक्षात्मानं कुमारिके ॥ ११२ ॥

पुनः प्रतिकृतेरङ्गससकं निशितायसा ।
दक्षपादादिकं छित्वा पञ्चर्थं प्रजपेन्मनुम् ॥ ११३ ॥

साध्यं संस्मृत्य शितधीर्जुहुयात्सप्तसंख्यया ।
दक्षिणं चरणं पूर्वं ततो दक्षार्थकं पुनः ॥ ११४ ॥

दक्षहस्तं तृतीयं स्याद्गुलादूर्ध्वं चतुर्थकम् ।
पञ्चमं वामहस्तं स्यात्पष्ठं वामार्थमेव च ॥ ११५ ॥

सप्तमं वामपादं स्यादन्यापि स्याद्गुतकिया ।
सप्त सप्त विभागो वा क्रमादङ्गेषु सप्तसु ॥ ११६ ॥

एकादशांशभिन्नैर्वा तदङ्गैः सप्तभिर्द्वनेत् ।
होमोऽन्यथा वा पूर्वं तु दक्षिणश्चरणो भवेत् ॥ ११७ ॥

द्वितीयो दक्षिणकरस्तृतीयः शिर उच्यते ।
वामवाहुश्चतुर्थस्तु मध्यादूर्ध्वं तु पञ्चकम् ॥ ११८ ॥

अधोभागस्तु षष्ठः स्याद्वामभागस्तु सप्तकः ।
हुत्वैवं पूर्वसंप्रोक्तैरुपस्थापकमन्त्रकैः ॥ ११९ ॥

अर्चयित्वा दण्डदीर्घं प्रणमेद्वयवाहनम् ।
सकर्षस्वर्णयुक्ताङ्गां शोणां दद्यात्सतर्णकाम् ॥ १२० ॥

दक्षिणां सप्तकर्षा तु दयान्मारणकर्मणि ।
अंशुकं रुचकं धान्यं दत्तवा संप्रीणयेदुरुम् ॥ १२१ ॥

एवं कृतेन मन्त्रीष्टुं लभते होमकर्मणा ।
अथ वा मारणाकाङ्क्षी साध्यवामाङ्गिपांसुभिः ॥ १२२ ॥

सनिम्बतिलसिद्धार्थव्रणकृत्तैलसंयुतैः ।
हिङ्गुत्रिकदुकोपेतैर्महिषीमूत्रपेषितैः ॥ १२३ ॥

वराहपाशवतयोः पुरीषेण समन्वितैः ।
एतैश्च संमिश्रयतु लोणं पूर्वोक्तसंख्यकम् ॥ १२४ ॥

पूर्ववत्पुत्तर्लीं तेन लोणचूर्णेन कारयेत् ।
प्राणान्प्रतिष्ठापयेच तत्र पूर्वोक्तसंख्यकम् ॥ १२५ ॥

पूर्वोक्ताभिः पुत्तलीभिः कुण्डे दक्षिणदिङ्गुखे ।
दुर्गां वा भद्रकालीं वा प्रतिपद्य यथेरिताम् ॥ १२६ ॥

उपस्थिते त्वर्धरात्रे सव्यपाणिस्थशस्त्रकः ।
वामपादं समारभ्य जुहुयात्पूर्वसंख्यया ॥ १२७ ॥

समापयेदक्षपादं विकारेणायसो वशी ।
विसप्ताहप्रयोगेण मारयेद्रिपुमाल्सनः ॥ १२८ ॥

तस्यां रात्र्यामुपोष्याथ परेऽहनि च साधकः ।
प्राणायामादिभिरपि गायत्रीजपहोमकैः ॥ १२९ ॥

विमुक्तपापो भूत्वा तु स पुनर्विहरेत्सुखम् ।
यां कल्पयन्त्यपामार्गराजीघृतहर्विषि च ॥ १३० ॥

पृथगष्टोत्तरशतावृत्या हुत्वा बलिं हरेत् ।
यो मे पुरस्तादित्यादिदशमन्त्रैर्बलिं हरेत् ॥ १३१ ॥

इति लबणमनोर्विधानमेवं
प्रणिगदितं विधिवत्प्रयोगभिन्नम् ।
विधिममुमथ साधु संप्रयुक्त्या-
द्रजति फलं निजवाङ्गित्वं चिराय ॥ १३२ ॥

अथ वा लवणैः परागभूतै-
र्मधुराकैः पुनरष्टमीनिशाद्यम् ।
जुहुयात्तु चतुर्दशीनिशान्तं
कुडुबोन्मानितमेभिरेव मन्त्रैः ॥ १३३ ॥

नारीनरान्वा नगरं नृपान्वा
ग्रामं जनान्वा मनसोऽसुंकूलान् ।

वशीकरोत्येव हुतक्रियेयं

चिराय नैवात्र विचारणीयम् ॥ १३४ ॥

वस्तुनोक्तेन क्रियतां साङ्गोपाङ्गेन पुत्तली ।

तस्यां तु साध्यलिङ्गायां प्राणाद्यपर्णमाचरेत् ॥ १३५ ॥

निक्षिप्य हृदये किञ्चित्कीटान्तां संस्पृशन्तुनः ।

प्राणार्पणेन यत्कार्यं क्षिप्रं कुर्याद्विचक्षणः ॥ १३६ ॥

अथास्य हृदये स्मृत्वा वर्तुलं वायुमण्डलम् ।

कृष्णघड्बिन्दुगं वायुं वायुगर्भं विचिन्तयेत् ॥ १३७ ॥

तत्र भूतास्तु तन्मात्राशब्दाद्यं श्रवणादिकम् ।

धातून्मनश्च बुद्धिं च संक्षिपेदप्यहंकियाम् ॥ १३८ ॥

तत्सर्वं तेन चण्डेन समीरेण समीरितम् ।

अवामनासारन्ध्रेण स्वसमीपसुपानयेत् ॥ १३९ ॥

प्रवेशयेच्च पुत्तल्यां पुनस्तेनैव वर्त्तना ।

प्राणप्रतिष्ठामन्त्रैण लब्धप्राणादिकां तथा ॥ १४० ॥

याद्यष्टकान्धमरवद्वद्यास्तुजस्थां

तत्केसरार्पितपरागपरिष्कृताङ्गान् ।

संचिन्त्य साध्यहृदयेऽपि तथैव भूयः
साध्यास्तुजस्थानलिपिस्वकीयैः ॥ १४१ ॥

हृत्पद्ममध्यस्थिततन्तुजालै-
रेकैकमेकोत्पतितैः क्रमेण ।
निश्चासमात्रेण सुखं प्रविष्टा-
स्तत्प्राणमार्गेण हरेद्विरेकान् ॥ १४२ ॥

वायव्याग्रेयैन्द्रवारीणमहेश-
कठ्यात्सोमप्रेतनाथाश्रितेषु ।
किञ्जल्केषु प्राणभूतद्विरेकां-
स्तत्संबन्धांस्तन्तुभिर्विन्दुभूतैः ॥ १४३ ॥

अवामनासामार्गेणैवाकृष्याकृष्य पुत्तलीम् ।
प्रवेशयेत्सुधीः प्राणन्प्राणाद्यर्पणयोगतः ॥ १४४ ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य
श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य
श्रीमच्छंकरभगवतः कृतौ
प्रपञ्चसारे त्रिंशः पटलः ॥

एकत्रिंशः पटलः ॥

प्राणप्रतिष्ठानमनोर्विधानं
 प्रवक्ष्यते संप्रति सर्वसिद्धयै ।
 यस्माहृतेऽमी कथिताः प्रयोगाः
 व्यर्था भवेयुर्गतजीवकल्पाः ॥ १ ॥

प्रोक्त्वा पूर्वमुष्यशब्दमथ च प्राणा इह प्राणका-
 स्तद्वज्जीव इह स्थितेति च तथा सर्वेन्द्रियाणीति च ।
 भूयो वाञ्छनसावुदीर्य तदनु प्राणा इहायान्त्वति
 स्वाहान्तं प्रजपेन्मनुं निशितधीः प्राणान्प्रतिष्ठापयेत् ॥¹

सृष्टिः सा जगतामनादिनिधना विश्वस्य चेष्टाकरी
 प्राणाख्या प्रकृतिः क्रियामयवपुर्देवी परा देवता ।

¹ तद्वद्वाञ्छनसी दृशं श्रुतिमयो ब्राणं च सप्राणकं
 सैवेहागतयामयुक्सुखचिरं तिष्ठन्तु ठद्वन्द्वकम् ।
 मन्त्रस्यास्य विधिहरिश्च हर इत्येते मुनित्वे स्थिता
 द्वचन्दस्त्वृग्यजुषी च सामकमयर्वेतीह च्छन्दांसि च ॥

प्रयेकं कादिवर्गैः प्रतिगतलिपिकैविन्दुयुक्तैर्धरादैः
शब्दादैः श्रोत्रमुख्यैर्वदनकरमुखैस्तत्कियाभिः क्रमेण ॥
बुद्धथादैश्चात्मनेऽन्तैरुपरि च विलसज्जातिभिः षड्भिरेवं
कुर्यादङ्गानि सम्यग्वरविशदमतिर्विश्वरूपत्वसिद्धचै ॥३॥

नाभेदेशादापदं पाशबीजं
हृदेशादा नाभिदेशं च शक्तिम् ।
आहृदेशं मस्तकादङ्गशाख्यं
न्यस्त्वा यादीन्धातुभिन्यस्य^१ सप्त ॥ ४ ॥

प्राणे जीवे चैव हंसश्च
यार्णन्यस्येन्मूलं व्यापकं मस्तकादिम् ।
एवं न्यख्यं प्राणशक्तिस्वरूपं
^२विद्यां ध्यायेदात्मरूपां च देवीम् ॥ ५ ॥

रक्ताम्बोधिस्थपोतोल्लसद्रुणसरोजाधिरूढा करावैः
पाशं कोदण्डमिक्षुद्वमथ गुणमप्यङ्गशं पञ्चवाणान् ।
विभ्राणा स्तकपालं त्रिणयन्तलसिता पीनवक्षोरुहाढ्या
देवी बालार्कवर्णा भवतु सुखकरी प्राणशक्तिः स्वरूपा ॥

1. जन्तुषु न्यस्त 2. विप्रत्

ध्यात्वा देवीं प्रजपेदेवं लक्ष्मं मनुं समाहितधीः ।
आज्येनान्ते जुहुयाच्चरणा वा तदशांशतो मन्त्री ॥ ७ ॥

शाके पीठे देवीं षट्कोणस्थैः प्रजेशहरिरुद्रैः ।
बाणीलक्ष्मीगिरिजासहितैरङ्गैश्च मातृलोकेशैः ॥ ८ ॥

प्रयजेच्चतुर्मिरेवं परिवारैर्नित्यमेव निश्चितमनाः ।
एवं संसिद्धमनुर्वश्याद्यान्यारभेत कर्माणि ॥ ९ ॥

पाशाङ्कुशान्तरितशक्तिमनोः परस्ता-
दुच्चार्य यादिवसुवर्णगणं सहंसम् ।
पश्चाद्मुष्यपदमुच्चरतु प्रयोग-
मन्त्रोऽयमित्यमुदितो ग्रहसंख्यया वा ॥ १० ॥

मृता वैवस्वता चैव जीवहा प्राणहा तथा ।
आकृष्या प्रथना चैव उन्मादा विष्फुलिङ्गिनी ।
क्षेत्रज्ञा प्रतिहारी च प्राणमूर्त्यः सयादिकाः ॥ ११ ॥

बद्धा साध्या पाशवीजेन शक्त्या
गृह्णन्नाकृष्याङ्कुशेनाथ यादीन् ।

दूरीश्चोक्त्वा साध्यनामाथ धातू-
नेवं मन्त्रो यावदात्मा सर्वीर्यः ॥ १२ ॥

सुप्राशेषजने निशीथसमये साध्ये स्वपित्यादरा-
दारुह्य स्ववशं विधाय हृदये साध्याकृतेः कीलकम् ।
बद्धा तं च निपीडमेव सहसा कालस्य यष्टुचा शिर-
स्याधातात्कुभिताखिलेन्द्रियगणं साध्यं स्मरेत्साधकः ॥

वायव्याग्रेयैन्द्रिवारीण्महेश-
क्रव्यात्सोमप्रेतराणमध्यकेषु ।
स्थानेष्वेतेष्वष्टु यादीन्सहसा-
नभृङ्गान्ध्यायेद्वीजविन्दुप्रबद्धान् ॥ १४ ॥

स्वीये चैवं संस्मरेद्वृत्सरोजे
भृङ्गीरूपान्निर्गतान्ध्यासमार्गेः ।
साध्याब्जस्थांश्चञ्चरीकान्गृहीत्वा
स्वीयं स्थानं पूर्ववत्संप्रविष्टान् ॥ १५ ॥

बीजानि रक्तानि तु वश्यकर्म-
ण्यम्भोधराभान्याभिचारकाले ।

धूम्राणि विद्वेषविधौ समोहे
पीतानि संस्तम्भविधौ स्मरेत् ॥ १६ ॥

अथ वा साध्यप्राणा-

न्मण्डूकाकारधारिणो ध्यायेत् ।

स्वीयान्सुजगाकारा-

नभिचारादौ नृशंसकर्मविधौ ॥ १७ ॥

प्राणप्रतिष्ठाकर्मेवं विधायैकादशापरम् ।

पुत्तल्यादौ खचित्ते वा तांस्तु संस्तम्भयेद्गुवा ॥ १८ ॥

आकृष्टानां साध्यदेहादसूनां

पुत्तल्यादावप्ययं स्यात्प्रकारः ।

किं तु स्वीये हृत्सरोजे प्रवेशो

वश्याकृष्ट्योरेव नात्राभिचारे ॥ १९ ॥

पाशाद्यत्रिक्युक्तमूलहृदयभूमध्यसूत्रायिता

साम्रिः साध्यललाटरन्ध्रवगतोऽप्यामूलमाजगमुषि¹ ।

योन्यां त्वात्महृदद्वजमेवमनिशं भ्राम्यतसौ चिन्त्य तं

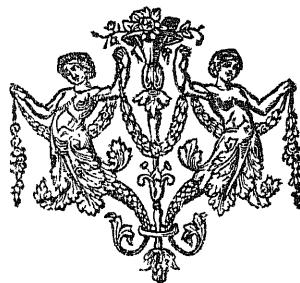
शक्तिर्जन्मशतान्यपीह वशयेत्साध्यं समाकर्षयेत् ॥ २० ॥

---

1. ०पतितामामूलमाजगमुषि

प्राणप्रतिष्ठाविधिरेवमुक्तः
साङ्गः सयोगो विनियोगयुक्तः ।
अस्मिन्प्रवीणो गिरिकाननादी-
न्प्रचालयेत्प्राणवतो विधाय ॥ २१

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य श्रीगोविन्द-
भगवत्पूज्यपादशिष्यस्य श्रीमच्छकरभगवतः कृतौ
प्रपञ्चसारे एकत्रिंशः पटलः ॥

द्वारिंशः पटलः ॥

—————*

अथ यन्त्रविरचनाभि-
र्मन्त्रविशेषान्बहुप्रकारयुतान् ।
कथयिष्ये मन्त्रविदा-
मैहिकपारत्रिकाप्रये सुधियाम् ॥ १ ॥

त्रिगुणितसंज्ञे माया-
लंकृतकोणे तयाभिवीते च ।
या या विशेषकलमि-
स्तां तामपि संग्रहेण समभिदधे ॥ २ ॥

कोणोळ्ळसितसुधाक्षर-
गलदमृतस्फुरितवह्निपरिवितान् ।
विन्दोर्मध्यगवीज-
स्थितान्सुधाधारया परिस्तुतया ॥ ३ ॥

पूर्णसुषुम्नारन्ध्रां
साध्यतनुं संस्मरञ्जिशरसि बध्यात् ।
तेनारोगी पुरुषः
प्रज्ञावान्दीर्घमायुराप्नोति ॥ ४ ॥

शीतांशुमण्डलस्थं
कूर्मचतुर्थात्तकोणलसितमिदम् ।
शीतप्रलिप्सजसं
कधृतं च शिरोरुजाज्वरार्तिहरम् ॥ ५ ॥

तद्यन्त्रयुगं विलिखे-
दभिविलिखितसाध्यसाधकाख्ययुतम् ।
साध्यमधस्तात्कृत्वा
बद्धात्र स्वपतु साधको नित्यम् ॥ ६ ॥

विधिनानेन तु सम्य-
कसाध्योऽस्य वशे भवेद्यनेन ।
तत्तु खनित्वागारे
तत्रान्नं सिद्धमत्तु वश्यकरम् ॥ ७ ॥

साध्याख्यां शक्तिवहौ नरद्दरिमपि रन्ध्रत्रये च त्रिशक्तौ
 कर्मालिख्याथ लोष्टे सततगमपि संस्थाप्य जस्वा स्वशक्त्या ।
 आगारे स्थापयित्वा नरमुदकनिधेश्चित्रपत्रे लिखित्वा
 दीपाम्बौ तापयित्वा छियममलधियः सम्यगाकर्षयेयुः ॥८॥

विगुणितविहिता विधयः
 षड्गुणिते च प्रयोजनीयाः स्युः ।
 रक्षाकर्मणि विहितं
 तत्प्रायः प्रचुरमन्त्रयुक्ततया ॥ ९ ॥

पाशाष्टाक्षरवीतशक्ति दहनप्रोङ्गासिसाध्याहृयं
 शक्तिश्रीसरसंवृतं कुयुगरन्ध्राबद्धचिन्तामणि ।
 इत्थं षड्गुणितं विलिख्य जपितं मन्त्री दधानोऽसकृ-
 द्राज्ञां वामदृशां प्रियो भवति संग्रामे पुरे वा चिरम् ॥

चिन्तारक्षाश्रिताश्रित्रियुगमथ नृसिंहावृतान्तःस्थबीजं
 प्रादुःसाध्याभिधानं बहिरपि लिपिभिः प्रानुलोमानुवीतम् ।
 क्षमाविम्बद्वन्द्वरन्ध्रप्रचलितचतुर्ण ब्रह्मान्मादभूत-
 व्याधिन्म यन्त्रमसिन्कृतकलशविधिर्गर्भरक्षाधिकारी ॥

द्वादशगुणिते शूले
 नृसिंहबीजं नरेन्द्रपुरवीतम् ।
 पीतालिमं पुरलघु-
 धूपितमन्तःप्रबद्धकर्मयुतम् ॥ १२ ॥

चतस्रषु दिक्षु निखन्या-
 त्सीमायां द्वारतोरणाधो वा ।
 देशाभिगुप्तिरेषा
 गुप्तमा सूरिभिः पुरा प्रोक्ता ॥ १३ ॥

अलदलनिशाकुशीति-
 मंसूणे पट्टे विलिख्य यन्त्रमिदम् ।
 १धेरस्थापनकर्म
 प्रतिजमं प्राङ्गणे खनेन्मन्त्री ॥ १४ ॥

तत्र विशन्ति न चोरा
 २प्रहृत्या स्यान्निकेतरक्षा च ।
 अश्माभिपातवारण-
 मभिवृद्धि संपदां करोत्यचिरात् ॥ १५ ॥

1. सेर० 2. प्रहृत्याद्या निकेत०

तद्वद्वटार्गलाख्यं
यन्त्रं नीले विलिख्य पट्टवरे ।
१मेचकसाध्यप्रतिकृति-
हृदये गुलिकां विधाय निश्चिप्य ॥ १६ ॥

विमधुरपूर्णे पात्रे
विन्यस्याभ्यर्थ्य गन्धपुष्पादैः ।
बलिमपि विकिरेद्रात्रिषु
सप्ताहादानयेद्वधूमिष्टाम् ॥ १७ ॥

तामेवाथ प्रतिकृति-
मग्नौ किंचित्प्रतापयेत्प्रजपन् ।
शक्तिं पाशाङ्कुशमनु-
साध्याह्वयदर्भितां समाहितधीः ॥ १८ ॥

विधिनामुना त्रिरात्रा-
द्विर्वितधियमपि सुराङ्गनां मन्त्री ।
आकर्षेन्निजवाङ्छां-
प्रदायिनीं मदनबाणविह्वलिताम् ॥ १९ ॥

यन्त्रं तदेव लाक्षा-
तान्नावीतं निधाय कलशजले ।

जह्नवा भानुसहस्रक-
मभिषिञ्चेद्रजतकाञ्चनाञ्चयां च ॥ २० ॥

तद्विधाय¹ कलशे
तद्यन्त्रं धारयेत्पुनर्नित्यम् ।
वाङ्छितसिद्धि लभते
भक्त्या प्रणमन्ति देवता अपि तम् ॥ २१ ॥

यन्त्रं तदेव विधिव-
द्वित्तावालिख्य पूजयेदिनशः ।
चोरारिभूतनागा
अपि तं देशं न वीक्षितुं शक्ताः ॥ २२ ॥

आलिख्य वीरपटे
यन्त्रमिदं मस्तकार्पितं कृत्वा ।
युध्यन्प्रत्यर्थिनमपि
हत्वा यात्यब्रणाङ्कितो योद्धा ॥ २३ ॥

1. कलशं

मदजलविलिखितमेत-

द्यन्त्रं जप्तं च मस्तके न्यस्तम् ।

करिणीमपि मदयेद्वा-

कचण्डतरे का कथा करेणुवरे ॥ २४ ॥

बहुनेति भाषितेन कि-

मेभ्यो मुख्यं न किमपि यन्त्रेभ्यः ।

तस्माद्मूनि सद्ग्नि-

र्धार्याणि च विश्ववश्यमिच्छाद्ग्निः ॥ २५ ॥

गजमृगमदकाशमीरै-

र्मन्त्रितमः सुरभिरोचनायुक्तैः ।

विलिखेदलक्करसा-

लुलितैर्यन्त्राणि सकलकार्यार्थी ॥ २६ ॥

राज्या पटुसंयुतया

सपाशशक्त्यङ्कुशेन मन्त्रेण ।

स्वाद्वक्त्याभिजुह्व-

अश्युर्वार्षांस्तथोर्वर्षां वशयेत् ॥ २७ ॥

हृलेखाभिस्थसाध्याहृयमपि बहिरांकोवृतं बहिगेह-
द्वन्द्वाश्रिस्वस्तिकाहृयं प्रतिलिखतु दले यन्त्रजं नागवल्त्याः ।
जस्वा शक्तिं तु पाशाङ्कुशलिपिसहितां तापयेद्विपवहौ
नक्तं भक्त्यानताङ्गी स्मरशरविवशा प्रेमलोलाभियाति ॥

शक्तिस्थं निजनाभिवहिभवनद्वन्द्वोदरे मान्मथं
बीजं साध्यविद्भर्या परिवृतं शक्त्या बहिः पार्थिवम् ।
तत्कोणे स्मरमन्यपुष्टनयनप्रोत्थैः पुनः ^१कर्णिकै-
^२स्ताम्बूर्लिखिताभिजसमदयद्योषिन्मनोमोहनम् ॥२९॥

शक्त्यन्तःस्थितसाध्यनाम परितो बीजैश्चतुर्भिः समा-
बद्धं शक्तिमनोभवाङ्कुशलिपिप्रोभिः समावेष्टितम् ।
शाल्युत्थे प्रतिलिख्य पिष्टविकृतौ प्राणान्प्रतिष्ठाप्य च
त्रिस्वादौ परिभर्य तत्समदतः साध्यो वशे तिष्ठति ॥

डान्तं शिखीलवयुतं दहनांशसाध्यं
मायांशसाधकमथाभिवृतं कलाभिः ।
मध्योल्लसद्विमुखशूलमिदं तु भर्तु-
र्यन्त्राहृयं नरनताङ्गिवशंकरं स्यात् ॥ ३१ ॥

1. कण्टकै- . 2. स्ताम्बूले

मृत्काराङ्गुलिकात्तया सकृकलासान्तर्वसायुक्तया
 साध्यस्याद्विरजेयुजा मृदुमृदा कल्पस्य शक्ति हृदि ।
 रूपस्याभिविलिख्य तद्विवरके साध्यं तदीरानप्रति-
 ष्टाप्याजल्प्य निखन्य तत्र दिनशो भेहेच्चिरं वश्यकृत् ॥

वामाक्ष्याः प्रतिलिख्य नाम निशया वामोरुदेशे निशा-
 मध्ये वामकरेण संशितमतिः संछादयस्तन्मनाः ।
 पूर्वे रुद्रपदं ततश्च दयितेयोगीश्वरीबिन्दुम-
 न्मन्त्रं जप्यति चेदनङ्गविवशां सद्यः प्रियामानयेत् ॥

मायाहृदोरथान्ते
 ब्रह्मश्रीराजितेऽक्षरान्प्रोक्त्वा ।
 राजयुतपूजितेऽर्णा-
 न्स जये विजये च गौरि गान्धारि ॥ ३४ ॥

त्रिभुवनवशंकरीति च
 सर्वलोकान्तिके वशंकरि च ।
 सर्वखीपुरुषवशं-
 करि सुदुघे वाक्षरान्प्रवीप्य ततः ॥ ३५ ॥

मायाद्विठान्तिको मनु-
रेकाधिकषष्टिवर्णकः प्रोक्तः ।
ऋषिरस्याजोऽतिनिचृ-
च्छन्दो गौरी च देवता प्रोक्ता ॥ ३६ ॥

सच्चतुर्दशभिर्दशभि-
स्तथाष्टभिश्चाष्टभिस्तथा दशभिः ।
एकादशभिर्मन्त्रा-
क्षरैः क्रमादुच्यते षड्ङ्गविधिः ॥ ३७ ॥

असकलशशिराजन्मौलिराबद्धपाशा-
द्गुशरुचिरकराब्जा बन्धुजीवारुणाङ्गी ।
अमरनिकरवन्द्या लीक्षणा शोणलेपां-
शुक्कुसुमयुता स्यात्संपदे पार्वती वः ॥ ३८ ॥

अयुतं प्रजपेञ्जुहुया-
द्वृताञ्जुतैः पायसैदशांशेन ।
आराधयेत्तदञ्जै-
मातृभिराशाधिपैश्च निशितमनाः ॥ ३९ ॥

तिलतण्डुलकैर्लोणै-

स्त्रिमधुरसिक्तैः फलैश्च मधुरतरैः ।
साज्जैररुणकुवलयै-

स्त्रिदिनं हवनक्रिया सुवश्यकरी ॥ ४० ॥

नित्यं चादित्यगतां

देवीं प्रतिपद्य तन्मुखो जप्यात् ।

अष्टोत्तरशतमहां-

मादौ भुवनं वशीकरोत्यचिरात् ॥ ४१ ॥

वर्णदर्वाङ्गन्त्री

प्रयोजयेत्साध्यनामकर्मयुतम् ।
प्रजपेद्वा हवनविधौ

वाञ्छितसिद्धिप्रदस्तथा मन्त्रः ॥ ४२ ॥

सतारराजमुख्यन्ते राजाधिमुखिवर्णकान् ।

संभाष्य वश्यमुखि च स्वां श्रीमाराणकान्वदेत् ॥ ४३ ॥

वीप्स्य देविमहादेविपदं देवादिदेवि च ।

प्रोक्त्वा सर्वजनस्येति मुखं मम वशं वदेत् ॥ ४४ ॥

कुरु कुर्विति ठद्वन्द्वान्तिकं मन्त्रं समुद्धरेत् ।
सप्ताधिकैः सदशभिस्तथा त्रिशङ्खिरक्षरैः ॥ ४५ ॥

दशभिः सप्तभिश्चैव चतुर्भिः करणाक्षरैः ।
पञ्चभिः सप्तदशभिर्वर्णैरङ्गक्रिया मता ॥ ४६ ॥

ब्रह्माश्रीमन्त्रसंप्रोक्ता प्रतिपत्तिरमुष्य च ।
मन्त्रस्य जपकल्पमिस्तु तथा होमविधिर्मतः ॥ ४७ ॥

मन्त्री सर्वजनस्थाने कुर्यात्साध्याहृयान्मनोः ।
प्रजपे हृवने वाथ तथा तर्पणकर्मणि ॥ ४८ ॥

देवीध्माष्टशतं प्रसूनवदथ त्रिम्बादुयुक्तं हुने-
त्सप्ताहं भमितेन तेन विहितं पुण्ड्रादिकं वश्यकृत् ।
आज्यैस्तत्कृतहोमपातितमाजसं घृतं प्राशये-
त्साध्यं निष्परिहारकं च तदिदं वश्यं भवेद्देहिनाम् ॥

शक्तिं साध्यक्षेत्रवृक्षप्रतिकृति हृदि संलिख्य संस्थाप्य जीवं
जस्वा खन्याङ्कणेऽस्मिन्विधिवदनलमाधाय पुष्पैर्जपायाः ।
देवीमन्त्रेण रात्रौ दशपरशतसंख्यैस्तु काचन्दनाकै-
हुत्वा तां सप्तरात्रं सरिति निखनतादुत्तमं वश्यकर्म ॥

अन्नं मय्यहाशं

मे देह्यन्नाधिपतये ममेत्युक्त्वा ।

अन्नं प्रदापयेति च

ठद्युगान्तोऽन्नदायको मन्त्रः ॥ ५१ ॥

करणेन्द्रियरसधातु-

द्वयवर्णैरङ्गमन्त्रपत्रपदैः¹ ।

द्युतजपावधिरेष

द्विसहस्रहुतं च सर्पिरन्नाभ्याम् ॥ ५२ ॥

दुर्गधाबधौ रूप्यवप्रावृतकनकमयद्वीपवर्ये सुराढ्ये

कल्पद्रूपानकाधो मणिमयलसिते वित्तसस्याग्रभागे ।

आसीने भूश्रियौ वाञ्छितवसुनिचयं मन्त्रिणे संसृजन्त्यौ

मन्त्री संचिन्तयानो जपतु दिनमुखे संपदेऽन्नस्य मन्त्रम् ॥

नत्यादिभगवत्यन्ते माहेश्वरिपदं वदेत् ।

अन्नपूर्णेऽग्निजायान्तो मन्त्रोऽन्नप्रदसंज्ञकः ॥ ५४ ॥

मायाविहितषडङ्गो

दिनमुखजप्यश्च षोडशसहस्रम् ।

1. °मय मन्त्रपदैः

प्रोक्तो जपावसाने
सघृतैरत्रैर्दशांशको होमः ॥ ५५ ॥

रुद्रताण्डवविलोकनलोलां
भद्रवक्त्रनयनां भवकान्ताम् ।
अन्रदाननिरतां जननीं तां
चिन्तयज्जपतु चित्रदुकूलाम् ॥ ५६ ॥

वैश्रवणः पकाशः
पिङ्गलनिधिष्ठौ तथैव वित्तेशः ।
सकुबेरस्वाहान्ताः
सव्याहृतयः समीरिता मन्त्राः ॥ ५७ ॥

वित्तेशस्यान्तराले दशवटसमिधः सर्पिषाक्ता विविक्ता
होतव्या द्रव्यसिद्धयै कनकघटकरण्डात्तदोस्तुनिद्लोऽसौ ।
१ हेमाभो रत्नदीपो दरकमलनिधिद्योतितो हेमपीठे
ध्येयो न्यग्रोधमूले हुतभुजि विदुषा वैश्वदेवावसाने ॥

मन्त्रैरत्वैर्धृतयुत-
पायसहोमोऽपि मन्त्रिणां विहितः ।

1. हेमाभै रत्नजालैः

लक्ष्म्यै सघृतैश्च तिलै-

विल्वसमिद्धो मतस्तदेव फलम् ॥ ५९ ॥

भयाहारेन्दुयुक्तैव विदण्डाहस्पताक्षराः ।

^१बालिस्थयोनिन्दयन्तो वसुवर्णो मनुर्मतः ॥ ६० ॥

वर्णसाहस्रजाप्यश्च तावच्छतहुतो मतः ।

होमः सर्पिष्मतान्नेन बीजेनाङ्गक्रिया मता ॥ ६१ ॥

रत्नस्वर्णशुक्रादीन्निजकरकमलादक्षिणादाकिरनं

वासोराशौ निधायापरमरगुरुं पीतवस्त्रादिभूषम् ।

ध्यायन्नासीनमप्यापणभुवि शतसंख्यं सविंशत्कमेवं

भीतापुष्पैर्घृताक्तैर्त्रिंदिनमथ हुनेत्स्वर्णवस्त्रादिसिञ्चै ॥

वययोरन्तराणां मे देहि शुक्राक्षराहृष्टः ।

मन्त्रोऽयुतजपः सर्पिः सहस्रहवनक्रियः ॥ ६३ ॥

शुक्रास्ये शुक्लपुष्पैर्हुतभुजि गुणशः सप्तशोऽप्येकविंश-

द्वारं होतव्यमेषोऽप्यतिसितकुसुमालेपनो वामदोषणा ।

वासोरत्नादिकार्तस्वरमपि सततं साधकाय प्रयच्छ-

न्ध्यातो व्याख्यानमुद्राकलितपरकरस्त्वापणालिन्दसंस्थः ॥

1. वायुः स०

राजेरस्थोऽहिपो दण्डी वेदान्तेऽसौ विदण्डकः ।
सायान्ते नतिरप्यष्टवर्णे वैयासिको मनुः ॥ ६५ ॥

मुनिब्रातावीतं मुदितधियमम्भोदरुचिर-
द्युतिं व्याख्यासुद्राकलनविलसदक्षिणकरम् ।
परं जानौ कृत्वा दृढकलितकद्ये कविवरं
समासीनं व्यासं स्मरत निरतं पुण्यचारितम् ॥

विकृतिसहस्रजपोऽयं
दशांशतः पायसाज्यहवनविधिः ।
निरूपमकविताप्रज्ञा-
व्याख्याश्रीसंपदावहो मन्त्रः ॥ ६७ ॥

करचरणपार्श्वमूल-
द्युलोहरेविनदुदुंसरसनार्णः ।
अलिकाद्या वर्मास्त्र-
द्विठानितको मनुरयं ध्रुवादिः स्यात् ॥ ६८ ॥

अयुतं प्रजपेच्च षट्सहस्रा-
वधि मन्त्रे जुहुयादशांशमानम् ।

तिलसर्षपतण्डुलैः सशाली-
हविराज्यैः सुसमेधिते कृशानौ ॥ ६९ ॥

चतुङ्गादिः प्रचेता अपि दहनसमरौ धराव्योमसंज्ञे
प्राक्प्रत्यगदक्षसौम्यास्वध उपरि च दिक्षु प्रबन्धप्रभाः स्युः ।
तन्मध्यस्थान्विपक्षादिकहरिरुदन्तीन्द्रनागान्सचोरा-
न्हन्त्येतर्मन्त्रमुख्यो मनुविहितबलव्याकुलान्सद्य एव ॥

निजरिपुमचलाद्यैस्तैः ससंवाधवीतं
मनुविदथ हलोभ्यां रुद्धनिश्चासवेगे ।
तदुपरिगतबीजैः साधुसंस्यूतवक्तं
दहतु सकवचाखद्विन्दुभिः¹ स्वेच्छयैनम् ॥ ७१ ॥

योनिर्वियत्सुनेवं
परमे वर्णस्तथास्थिगं मेदः ।
रक्तस्थद्विठान्त-
स्ताराद्योऽयं मनुर्दशार्णयुतः ॥ ७२ ॥

अयुतं जपेन्मनुभिमं
सहस्रवारं हुनेत्तथाज्येन ।

1. ओविन्दुभिः

ध्यातापि गिरिसुतेयं

जगतीं विश्वां वशीकरोत्यानेशम् ॥ ७३ ॥

अश्वारूढा कराग्रे नवकनकमर्यो नेत्रयष्टि दधाना
 दक्षेऽन्येनानयन्ती स्फुरिततनुलतापाशबद्धां स्वसाध्याम् ।
 देवी नित्यप्रसन्नाननशशधरबिम्बा त्रिनेत्राभिरामा
 दद्यादाद्यानवद्या प्रवरसुखफलप्राप्तिहृद्यां श्रियं वः ॥ ७४ ॥

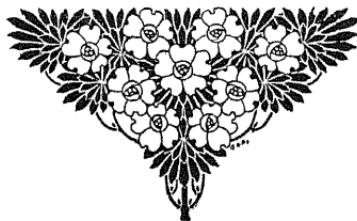
विद्ययानुदिनहृदययानया
 होमकर्मवरहेमदायि तत् ।
 कामितां सपदि वामलोचना-
 मानयेदपि च मारपीडिताम् ॥ ७५ ॥

हृवनक्रिया सपदि वश्यकरी
 मधुरावसेकपटुना पटुना ।
 सहशो न कश्चन जगत्यपरो
 मनुनामुनानयनकर्मविघौ ॥ ७६ ॥

वाणी स्यात्ताररूपा शिरसि गिरिसुता शक्तिरूपा ललाटे
 रथ्यगन्यक्षणोस्तथामौ विधुरपि वदनावेष्टने टान्तरूपः ।

श्रीजिह्वायां स्वरूपा स्वभिमतकरिरूपौ स्वहौ दीर्घयुक्ता-
वेवं न्यासे मुखश्रीविभवसुखयशःकान्तिमेधाकरः स्यात् ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरित्राजकाचार्यस्य
श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य
श्रीमच्छंकरभगवतः कुतौ
प्रपञ्चसारे द्वात्रिशः पटलः ॥

त्रयस्त्रिशः पटलः ॥

—४—

अथ संतानसंसिद्धिसमाकुलितचेतसाम् ।
तदुत्पत्तिकरं यागं प्रवक्ष्ये गृहमेधिनाम् ॥ १ ॥

न चापुत्रस्य लोकोऽस्ति पितरोऽधः पतन्ति च ।
तस्मात् सकलोपायैर्यतेतापत्यसिद्धये ॥ २ ॥

देवर्षिपितृपूजासु निरतानामभक्तिः ।
गुरुमातृपितृश्राद्धवच्चकानां च नित्यशः ॥ ३ ॥

अर्थभ्योऽर्थमदातृणां विद्यमानेऽर्थसंचये ।
अदत्त्वैवातिथिभ्योऽन्नं भोक्तृणां पापचेतसाम् ॥ ४ ॥

हरिशंकरयोः पादपद्मार्चाविरतात्मनाम् ।
स्वभार्यानिन्दकानां च लोकवेदविरोधिनाम् ॥ ५ ॥

इत्यादिदोषदुष्टानां पापानां ^१गृहमेधिनाम् ।
दुष्प्रतिग्रहदोषाद्वा जायते त्वनपत्यता ॥ ६ ॥

1. गृहवर्तिनाम्.

एवमादिकदोषापनोदनी सुतसिद्धिदा ।
अशेषपापहन्त्री च वक्ष्यते यजनक्रिया ॥ ७ ॥

पुत्रापये गृहस्थो
दीक्षाविधिना चतुर्दशीरात्रिम् ।
सह पत्न्या गमयित्वा
कृत्वा पौर्वाहिकीः क्रियाः सर्वाः ॥ ८ ॥

संयोज्य किंचन यथाविधि पञ्चगव्यं
संकोचकेन मनुना प्रतिमध्य वार्णम् ।
संमन्त्र्य चाष्टशतकं समवद्यभूत-
मन्त्रैः पिबेत्स्वयमसावपि गर्भधात्री ॥ ९ ॥

ततोऽग्निमाधाय चरुं च कृत्वा
संकल्प्य तद्विष्णमुत्तरं च ।
भागं क्रमात्पैतृकदैविकं त-
त्पित्र्यं तु पूर्वं जुहुयात्क्रमेण ॥ १० ॥

स्मृत्वा निजं पितरमप्यधरा निषणं
सांनाथ्य पिण्डयुगलं घृतसंपूर्तं तत् ।

हुत्वा सुवेण घृतसंपुटितं तथैव
मन्त्री पितामहमथ प्रपितामहं च ॥ ११ ॥

व्याहृतीभिरथ पक्षोमतः
सर्वतः प्रतिजुहोतु सर्पिषा ।
मातृवर्गगुरुतत्पितृद्वयं
पूर्ववत्समवदिष्य साधकः ॥ १२ ॥

कलायुतैः षोडशमूर्तिमन्त्रै-
व्यस्तैरथाष्टाक्षरजैश्च वर्णैः ।
अष्टौ समस्तेन च तेन पञ्चा-
क्षरेण चाष्टाक्षरवज्जुहोतु ॥ १३ ॥

पक्षाहुतीनामपि वर्णसंख्यं
चतुर्गुणं चापि घृताहुतीनाम् ।
हुत्वावदानद्वितयं च पुंखी-
भेदप्रभिन्नं हविषा करोतु ॥ १४ ॥

पञ्चाक्षरेण पुरुषात्मकमन्यदन्य-
वर्णेन चाष्टशतयुग्मस्थ प्रजप्य ।

संयोज्य तद्युगलमप्यभिमन्त्र्य विष्णु-
र्योन्यादिकेन मनुना च कपर्दिसंख्यम् ॥ १५ ॥

पुरुषः पुरुषात्मकं प्रकृत्या-
त्मकमन्याथ समाहितोपयुज्य ।
अवदानयुगं क्रमान्मनस्वी
पुनराचम्य समर्चयेद्गुताशम ॥ १६ ॥

गुरवेऽप्यथ दक्षिणां प्रदत्त्वा-
नलमुद्घास्य च भोजयेद्द्विजातीन् ।
प्रतिपर्वकमेवमेकवृद्ध्या
मतिमान् पकुरकं प्रपूरयीत ॥ १७ ॥

एकहासादन्यमब्दं द्विजाती-
न्संभोज्यान्यं पूरयेदेकवृद्ध्या ।
संपूर्यमाणोदेवमेव त्रिकाब्दा-
दर्वाक्पुत्रो जायते दैवशक्त्या ॥ १८ ॥

पितृदेवताप्रसादा-
न्मेधायुःकान्तिसंयुतो विद्वान् ।

लक्ष्मीतेजोयुक्तो

धर्मरुचिर्भवति संततेः कर्ता ॥ १९ ॥

समुनिसुरपितृभ्यो ब्रह्मचर्येण यज्ञै-

स्थिविधमृणमपत्यैश्चैव संमोचयेद्यः ।

श्रुतिवचनकृदभ्मिन्वापि लोके परस्मि-

न्निति स तु गृहमेधी पूज्यते साधुलोकैः ॥

^१वर्णादिको हलोमन्त्रः संकोचाख्यो प्रुवादिकः ।

मन्त्रः स्याद्दूतमनवः स्युश्च भूतात्मनात्मभिः ॥ २१ ॥

अथो हिताय जगतां प्रथितं शितचेतसाम् ।

अद्य संक्षिप्त्य वक्ष्यामि लक्षणं गुरुशिष्ययोः ॥ २२ ॥

स्वच्छः ^२स्वच्छन्दसहितोऽतुच्छधीः सत्कहृच्छयः ।

देशकालादिविदेशे देशे देशिक उच्यते ॥ २३ ॥

अग्रगण्यः समग्रज्ञो निग्रहानुग्रहक्षमः ।

षड्गविजयव्यग्रोऽनुग्रो विगतविग्रहः ॥ २४ ॥

शुक्लशुक्लांशुकोत्कृष्टकर्मा विकृतमानसः ।

वेदवेदाङ्गविद्वादी वेदिताविदितागमः ॥ २५ ॥

1. वर्णादिको; 2. स्वच्छन्दचरितो

इष्टदोऽनिष्टसंहर्ता दृष्टादृष्टसुखावहः ।
रतोऽविरतमर्चासु परं पुरसुरद्विषोः ॥ २६ ॥

शान्तो दान्तः शान्तमना नितान्तं कान्तविग्रहः ।
स्वदुःखकरणेनापि परं परसुखोद्यतः ॥ २७ ॥

अहापोहविदव्यग्रो लोभमोहविवर्जितः ।
अज्ञानुकम्पयविज्ञातज्ञानो ज्ञातपरेङ्ग्रितः ॥ २८ ॥

निरंशसांशवित्सर्वसंशयच्छिद्दसंशयः ।
नयविद्विनयोपेतो विनीतो न चिरात्मवान् ॥ २९ ॥

व्याधिरप्रापितव्याधिः समाधिविधिसंयुतः ।
श्रुतिधीरोऽतिधीरश्च वीरो वाक्यविशारदः ॥ ३० ॥

वर्गोपेतसमारम्भो गभीरो दम्भवर्जितः ।
आदर्श इव विद्यानां न तु दर्शनदूषकः ॥ ३१ ॥

असौ मृग्यश्च दृश्यश्च सेव्यश्चाभीष्टमिच्छता ।
शिष्यस्तदावर्जेनकृद्देहेन द्रविणेन च ॥ ३२ ॥

तस्य पादारविन्दोत्थरजःपटलरूषणः ।
स्वानमप्राप्य न प्राप्यं प्रायो बुद्धिमतेष्मितम् ॥ ३३ ॥

नित्यशः कायवाकिच्चत्तैष्ठिव्रेकाब्दादिकावधि ।
परिचर्यापरः शिष्यः स्यात्सुसंयतमानसः ॥ ३४ ॥

तं तथाविधमालक्ष्य सदावितथवादिनम् ।
मातृतः पितृतः शुद्धं बुद्धिमन्तमलोलुपम् ॥ ३५ ॥

अस्तेयवृत्तिमास्तिक्ययुक्तं मुक्तिकृतोद्यमम् ।
अकल्पमषं मृषाहीनमहीनद्रव्यमानसम् ॥ ३६ ॥

ब्रह्मचर्यपरं नित्यं परिचर्यापरं गुरोः ।
अल्पाशनिद्रं पूजायामनल्पकृतकल्पनम् ॥ ३७ ॥

अधीतवेदं स्वाधीनमनाधिं व्याधिवर्जितम् ।
तरुणं करुणावासं परितोषकरं गुरोः ॥ ३८ ॥

सुवेषमेषणातीतममलं विमलाशयम् ।
सुप्रसन्नं प्रसन्नाङ्गं सदा संनिहितं गुरोः ॥ ३९ ॥

परोपकारनिरतं विरतं परदूषणे ।
मातृवद्वरुपलीं च भ्रातृवत्तसुतानपि ॥ ४० ॥

स्मरन्तमस्मरावाधं स्मितोपेतमविस्मितम् ।
परिग्रहे परीक्ष्यैव शिष्यमेवंगुणं गुरुः ॥ ४१ ॥

अलसं मलसंकुन्नं क्षिण्ठं क्षिष्टान्ववायजम् ।
दम्भान्वितमगम्भीरं चण्डं पण्डितमानिनम् ॥ ४२ ॥

रागिणं रोगिणं भोगलालसं वालसंमतम् ।
रौद्रं दरिद्रं निद्रालुमाधूनं क्षुद्रचेष्टिम् ॥ ४३ ॥

नृशंसमन्धं बधिरं पङ्कुं व्यङ्गमङ्गलम् ।
अतिदीर्घमतिहस्वमतिस्थूलकृशात्मकम् ॥ ४४ ॥

आदित्सुं कुत्सितं वत्सं वीभत्सं मत्सरात्मकम् ।
परदारपरं भीरुं दारुणं वैरिणं सताम् ॥ ४५ ॥

लुब्धं त्वलब्धवैद्रग्धयं स्तब्धं लुब्धकबान्धवम् ।
सुखिनं मुखरं दुर्गं दुर्मुखं मूकमानसम् ॥ ४६ ॥

प्रत्यग्रमुग्रं व्यप्रेहमग्रगण्यं दुरासनाम् ।
प्रष्टव्यकं तमःस्पृष्टं क्षिष्टमिष्टापहं नृणाम् ॥ ४७ ॥

स्वार्थकृत्यं प्रसक्तार्थं निरर्थारम्भणं शठम् ।
ईद्विवधं गुरुः शिष्यं न गृह्णीयात्कथंचन ॥ ४८ ॥

यदि गृह्णाति तद्वोषः प्रायो गुरुमपि स्पृशेत् ।
मन्त्रिदोषो यथा राज्ञि पत्यौ जायाकृतो यथा ॥ ४९ ॥

तथा शिष्यकृतो दोषो गुरुमेति न संशयः ।
खेहाद्वा लोभतो वापि यो न गृह्णाति दीक्षया ॥ ५० ॥

तस्मिन्गुरौ सशिष्ये तु देवताशाप आपतेत् ।
मधुद्विषि महादेवे मातापित्रोर्महीभृति ।
भक्तिर्या मा पदाभ्योजे कार्या निजगुरौ सदा ॥ ५१ ॥

छायाज्ञापादुकोपानहण्डांश्च शयनासने ।
यानं मनोगतं चान्यदन्तेवासी न लङ्घयेत् ॥ ५२ ॥

व्याख्याविवादः स्वातन्त्र्यकामिता ¹काम्यजूम्भिता ।
निद्राकुर्तकक्रोधांश्च त्यजेद्गुरुहे सदा ॥ ५३ ॥

अग्रास्यधर्मं विष्मूत्रसर्गनिष्ठीवनादिकम् ।
परित्यजेत्परिज्ञाता वर्मि च गुरुमन्दिरे ॥ ५४ ॥

ग्राम्योक्तीरनृतं निन्दासृणं च वसुविक्रयम् ।
परित्यजेद्गुरौ तस्य सपत्न्यैश्च समागमम् ॥ ५५ ॥

इष्टं वानिष्ठमादिष्टं गुरुणा यत्तु गुर्वपि ।
त्वरया परया कुर्याद्विया सम्यगजिज्ञाया ॥ ५६ ॥

1. कार्य०

कर्मणा मनसा वाचा सदा भक्तियुजा गुरुम् ।
निर्बाजं पूजयेच्छिष्ठ्यो निजकार्यप्रसिद्धये ॥ ५७ ॥

लोकोद्वेगकरी या च या च कर्मनिकृन्तनी ।
स्थित्युच्छेदकरी या च तां गिरं नैव भाषयेत् ॥ ५८ ॥

रम्यमध्युज्ज्वलमपि मनसोऽपि समीप्सितम् ।
लोकविद्वेषणं वेषं न गृह्णीयात्कदाचन ॥ ५९ ॥

इत्याचारपरः सम्यगाचार्यं यः समर्चयेत् ।
कृतकृत्यः स वै शिष्यः परत्रेह च नन्दति ॥ ६० ॥

देवानृषीनपि पितृनतिर्थीस्तथाप्नि
नित्योद्यतेन मनसा दिनशोऽर्चयेद्यः ।
इष्टानवाप्य सकलानिह भोगजाता-
न्प्रेत्य प्रयाति परमं पदमादिपुंसः ॥ ६१ ॥

इत्थं मूलप्रकृत्यक्षराविकृतिलिपित्रातजातग्रहक्षं-
क्षेवाद्याबद्धभूतेन्द्रियगुणरविचन्द्रामिसंप्रोतरूपैः ।
मन्त्रैस्तदेवता भिर्मुनिभिरपि जपध्यानहोमार्चनाभि-
स्तन्त्रेऽस्मिन्यन्त्रभेदैरपि कमलज ते दर्शितोऽयं प्रपञ्चः ॥

यदाश्रया विप्रकृतिप्रभावतो
 विभिन्नतारांशसमुत्थितौजसः ।
 जगन्ति पुष्णन्ति रवीन्दुवहयो
 नमोऽस्तु तस्मै परिपूर्णतेजसे ॥ ६३ ॥

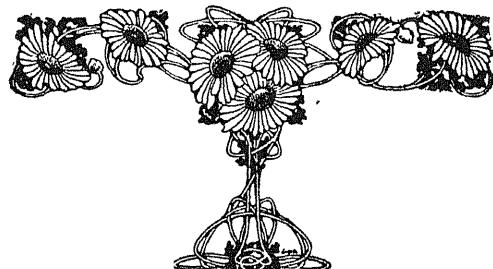
इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य

श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य

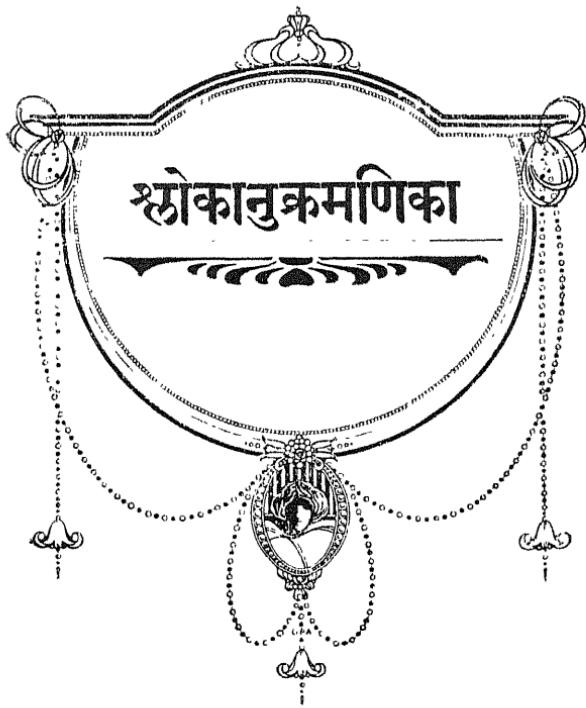
श्रीमच्छंकरभगवतः कृतौ

प्रपञ्चसारे त्रयस्तिंशः पटलः ॥

प्रपञ्चसारः संपूर्णः ॥

॥ श्रीः ॥

॥ श्लोकानुक्रमणिका ॥

————— ♦ —————

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
अ		अग्रीन्दुयोग०	१२८
अं स्यादात्मा	१३०	अग्रीषोमात्मकमरि०	३६५
अकच्चटपत्पायैः	१	अग्न्यशब्द्युमा सविज्ञा	४७
अकारप्रभवा ब्रह्म०	२८	अग्न्यादिकमपि	३२८
अकारेकारयो०	३३	अग्रगण्यः	५०५
अङ्गीबद्वादशा०	३१३	अग्राम्यधर्मे	५०९
अक्षतकुशायव०	२१८	अग्राश्रावामोदः	२४९
अक्षरं नाम किं नाथ	३	अग्रेऽथ विल्वम०	२४९
अक्षरपादात्रिष्टु०	४६०	अग्रे समग्रबल०	३६८
अक्षरलक्ष्मचतुष्कं	३८४	अङ्गं स्वेदवदभ्यन्त०	२०
अक्षरलक्ष्मजपान्ते	११८	अङ्गवाणावृतेरूर्ध्वे	२६८
अक्षिनासास्यकण०	१६	अङ्गमन्त्राः क्रमा०	७६
अक्षोभ्यासस्यवादिन्यौ	१४७	अङ्गमन्त्रैस्ततो	७७
अग्नि प्रज्वलितं	७५	अङ्गानि पूर्वे	२९९
अग्निः पूर्णा च	५२	अङ्गान्यादौ	८६

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
अङ्गारावजवृश्चिकौ	४२	अचलात्मजा	१२३
अङ्गावृतेरनु च	३९७	अच्छस्वच्छारविन्द०	४४९
अङ्गशेषवृत्तयैः	२७२	अच्छांशुकाभरण०	४६१
अङ्गुलोसेधविस्ताराः	६१	अच्छाभः स्वच्छ०	११२
अङ्गुत्प्रग्रसंधि०	४६१	अच्युतकामिनि०	३१६
अङ्गुष्ठगुल्फजङ्घासु	४२८	अजकलाप्रथमा०	२६४
अङ्गुष्ठसंधि०	४६९	अज प्रसीद	३१८
अङ्गैः प्रथमावरणं ग्रहै०	२२५	अजाद्रीगुहाब्जा०	१५६
अङ्गैः प्रथमावरणं मूर्ति०	३०३	अजाधोक्षज०	१५३
अङ्गैः प्रथमावृतिरपि पक्षी	३४९	अजेशशर्वसोमे०	३१
अङ्गैः प्रथमावृतिरपि		अणोरणीयसी	४
पूज्या	३२६	अतिदुःसहमन्मथ०	११२
अङ्गैः प्रथमावृतिरपि		अत्र पीटं यजे०	४२९
मूर्ति०	१६१	अत्र याः पञ्च	६९
अङ्गैः शक्तिभिराभि०	१९२	अत्राकारहकारा०	९२
अङ्गैः समातृभि०	४१४	अत्राच्यो मधुसूदन०	३१३
अङ्गैः स्यादावृतिः	१९६	अत्रापि चेतनायातो	१४
अङ्गैरषभिरहिषै०	४६२	अत्रिः क्षिणा	३९२
अङ्गैराद्याकार्यैः	४५०	अत्रिमीनश्च	३१
अङ्गैर्लक्ष्मीहरि०	१७५	अत्रोत्तरस्यां	१३४
अङ्गैर्हुतवह	२४१	अथ कथयामि	३३७

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
अथ कथयिष्ये	२१५	अथ प्रवक्ष्ये विधिव०	४९
अथ कृतपुष्पाङ्गलिरपि	२१९	अथ मन्मथमन्त्र०	२६४
अथ कुद्रमहावीर०	२९३	अथ यन्त्रविरचनाऽ	४८२
अथ गजलिप्सु०	२५४	अथ रमाभुवनेश०	१७४
अथ गौरि रुद्रदयिते	१५०	अथ लवणमनुं	४६५
अथ चन्द्रमनुं	२३२	अथ वक्ष्यामि दुर्गाया	१९५
अथ तु हविष्यप्राशी	१३७	अथ वक्ष्यामि विद्या०	४२८
अथ द्वितीयाक्षरतो०	३०२	अथ वक्ष्ये संग्रहतो	१४३
अथ पटुरवसुरुद्य०	८१	अथ वदाम्यजपा०	२२०
अथ पराष्ट्रजयेच्छो	३५५	अथ वा कुसुमै०	३७७
अथ पापकृतां	२१	अथ वा त्रिवलय०	२८५
अथ पुनरभिवक्ष्ये	२९२	अथ वा दशमूल०	६७
अथ पुनरसु०	४२५	अथ वादिवीजमै०	२८६
अथ पुनराचम्य	६३	अथ वा दिशि कुण्ड०	५७
अथ पुरुषार्थ०	१७९	अथ वा पञ्चगव्यो०	४३३
अथ प्रणवसंज्ञकं	२७६	अथ वा बिन्दुं	२८५
अथ प्रवक्ष्यते मन्त्रो	३९२	अथ वामलक०	४०२
अथ प्रवक्ष्यामि च	३०५	अथ वा योगोपेताः	२८७
अथ प्रवक्ष्यामि नृसिंह०	३४७	अथ वारिदरगदा०	२०९
अथ प्रवक्ष्यामि सुदर्शनस्य	३२३	अथ वारुणानि	६३
अथ प्रवक्ष्यामि सुदु०	१०७	अथ वा लवणैः	४७३

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
अथ वा शक्तिस्तिक०	२३८	अथाभिधास्यामि	३७५
अथ वा शोषण०	२८१	अथाभिवक्ष्ये महितस्य	४४८
अथ वा घट्कोणावृत०	७४	अथाभिवक्ष्ये सकल०	१२७
अथ वा षोडश	४०६	अथास्य हृदये	४७४
अथ वा सधूतैरन्नैः	२३०	अथाहृतं षड्रसं	१९
अथ वा ससभि०	४७३	अथोच्यते द्वादश०	३२१
अथ वा साध्यग्राणा०	४८०	अथोच्यते श्रीकर०	३३४
अथ व्यवस्थिते त्वेव	१६	अथोभयात्मका	२६
अथ व्यवस्थिते त्वेव०	३७	अथो हिताय	५०५
अथ श्रियो मन्त्र०	१५९	अधीतवेदं	५०७
अथ संग्रहेण	२४६	अधो गुह्यादभेदः	४६९
अथ संतानसंसिद्धिं०	५०१	अधोभागस्तु	४७१
अथ संप्रति	३६२	अनङ्गरूपा	२६५
अथ सजपहुताद्यो	४०५	अनङ्गशिशिरा०	२६६
अथ स्वमुत्तारथितु०	२२	अनङ्गानङ्गमदना	१४७
अथ हितविधये	१००	अनन्तब्रह्मपर्यन्तैः	१६६
अथाक्षराणामधि०	८४	अनन्तभोगे	२
अथाखिलार्थां०	४१६	अनन्तसूक्ष्मौ च	३७९
अथाग्निमन्त्रा०	२३५	अनयैव च पूर्वसेवया	१६२
अथानया	९०	अनयैव जपाभिषेक०	१९७
अथाभवन्त्रहा०	१	अनुदिनमघशान्तै	४५६

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
अनुदिनमनुलिप्ये०	९९	अन्त्यतुरीय०	३२३
अनुदिनमसुना	१०३	अन्त्यशवर्गान्त्यासे	१०२
अनुदिनमष्टशार्तं	४१४	अन्त्यावृष्मस्वमू०	१२८
अनुदिनमर्चयितव्यः	२१९	अन्त्याश्वीन्द्रकादिति	४३४
अनुदिनमर्चयितव्यो	२५१	अन्त्यासनोत्थ०	२५९
अनुदिनमादित्य०	३३६	अन्त्येऽवशिष्ठ०	३४४
अनुमन्त्रितैश्च	१८६	अन्नं मध्यह्यन्नं	४९४
अनुरागो विसवादो	१६६	अन्नघृताभ्यां	१६९
अनुलोमजपे०	४३३	अन्यस्मिन्भवने	५३
अनुलोमविलोमगतैः	१४९	अन्या च वासवाद्यैः	३८७
अनुलोमविलोममन्त्र०	११४	अन्या धमन्यो	१२
अनुलोमविलोमगैश्च	३६५	अन्वहमन्वह०	२६२
अनुष्टुवन्त्ये	१६७	अपत्रपो युवा	२६८
अनेन ज्वलितं	७५	अपथ्यभाजा०	२०
अन्तः पादप्रतीपे	४३३	अपमृत्युरोग०	२८५
अन्तरामिश्रियोः	१४०	अपरकराभय०	२२६
अन्तराथ पुनरा०	२११	अपाङ्गश्रूविलासौ	२६८
अन्तरान्तर्बहिश्चैव	४	अप्यव्यक्तं प्रलपति	२३
अन्तरा योजये०	३६४	अभवत्पुराथ	५०
अन्तर्बहिर्विभागेन	४१	अभिधेयं	४१८
अन्त्यं बीजमथेन्दु०	११७	अभिनवैः	२७१

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
अभिषिञ्च गुरुः	२९८	अयुतं तिलैर्वनोत्थै	२०२
अभिषिञ्च यन्त्र०	३१८	अयुतं नियतो	४६७
अभीष्टदायी	२७१	अयुतं प्रजपेच्च	४९७
अभ्यर्थ्य पीटं	१४१	अयुतं प्रजपेज्जु०	४९१
अभ्यर्थ्य पूर्व०	३६६	अयुतं प्रजपेन्म०	२३३
अभ्यर्थ्य वैष्णव०	२७७	अयुतद्वितया०	२७२
अमलकमलसंस्था:	२३२	अरिदंरकृपाण०	२०१
अमलकमलसंस्था	११८	अरिदंरगदाब्जहस्ता:	३०१
अमलकमलाधि०	१२३	अरिदंरगदाब्जहस्ता	१३५
अमुना विधिना कृता०	१९७	अरिशङ्कृपाणखेटवाणा०	१९९
अमुना विधिना महेश०	३८०	अरिशङ्कृपाणखेटसंशा०	३३९
अमुना विधिना हुता०	२२८	अरुणकनकवर्ण	२२०
अमुमेव मतुं	३८९	अरुणकमलसंस्था	१६८
अमृतमयजला०	२१९	अरुणतरवसन०	२६७
अमृतावटातिल०	४०२	अरुणमरुणवासो	२६५
अमृतोद्भवो	२६७	अरुणसरोरुह०	२२४
अम्बिका हादिनी	१४६	अरुणा शिखिदीर्घ०	२२४
अम्बुयोन्यग्निपवन०	१०	अरुणोत्पलैश्च	१८६
अम्भस्युरोजद्वयसे	१६२	अरुणोऽरुणपङ्कज०	४६६
अयथाप्रतिपत्ति०	१७	अरुणोऽरुणपङ्कजे	२२९
अयुतं जपेनमनुमिमं	४९८	अरुणैः पुनरुत्पलैः	२४३

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
अरुणैश्चन्दन०	९८३	अलसं मलसंक्षिन्नं	५०८
अर्कद्विजांश्चिप०	२२७	अलिकांसपाश्च०	१३१
अर्कस्यन्दन०	४४१	अवगम्यानुरूपाणि	६०
अर्कानलोज्ज्वल०	३६८	अवनिजलानल०	२८९
अर्काभस्तेजसासौ	१३८	अवनिपशुपुत्र०	३१६
अर्केऽजस्ये	४४६	अवाञ्छुखी सा	१२
अर्केन्दुधराणि०	४५०	अवामनासा०	४७५
अर्केन्दुवह्नि०	३७१	अव्यक्तमहदहंकृति०	९
अर्कैर्मन्त्री	२१४	अव्यक्तात्कपर्द०	४१३
अर्कैर्वाभं	२९३	अव्यक्तादन्त०	७
अर्धपाद्याचमन०	७०	अव्याद्वास्कर	३२५
अर्चयित्वा	४७१	अव्यान्निव्याज०	३५७
अर्चयेदङ्गमूर्तीश्च	२३९	अव्यान्मीलत्कलाप०	२७२
अर्चयेदिक्षु	४३०	अशोकोद्धव०	७१
अर्चा कार्या	४००	अश्मपातादिका	३७४
अर्च्या हस्त्रय०	१९६	अथेः पाश्चेत्थ०	५१
अर्थिभ्योऽर्थ०	५०१	अश्वत्थचूत०	६९
अर्धपदाद्यन्तासु	५१	अश्वत्थविप्रा०	१३८
अर्धैकद्विलिंस्त्रया०	२३	अश्वत्थोदुम्बरजाः	९६
अलंकारा तथा	१७१	अश्वारूढा	४९९
अलदलनिशा०	४८५	अश्वियमानलघाता	४५

	पृष्ठम्	पृष्ठम्	
अश्वेभाजभुजङ्ग	४५	अष्टोर्ध्वशतं मन्त्री	३४२
अश्वोदरजसंजश्च	७६	अष्टोर्ध्वशतं हविषा	२४२
अष्टत्रिशत्प्रभेदेन	६८	असंशयतरं	२३४
अष्टपत्रगुण०	३७७	असक्लशशि०	४९१
अष्टपत्रमथ	३३९	असिखेटक०	२०६
अष्टपक्त्यात्मकश्च	२९५	असितचतुर्दश्यां	२०५
अष्टभिः सप्तभिः	४६१	असिताङ्गाख्यो	१११
अष्टभिरतै०	२६२	असुत्रसादिकौ	६४
अष्टसाहस०	१९५	असौ मृग्यश्च	५०६
अष्टसु शूलेषु	३४४	अस्तेयवृत्ति०	५०७
अष्टहरिविधृत०	१८२	अस्त्रमन्त्रप्रबद्धाशो	२९४
अष्टाक्षराक्षर०	३०४	अस्पृष्टकुं गोमय०	२१३
अष्टाक्षराक्षरा०	३००	अस्य तु वेदादित्वा०	२८४
अष्टाक्षराङ्गै०	२९७	अस्य यन्त्रमभिलिख्य	३५९
अष्टाक्षरान्तरित०	३३३	अस्याक्षराण्यमूनि	३८४
अष्टाक्षरेण	२९३	अस्यास्तु रजसा	४०
अष्टाक्षरोक्त०	८९	अस्या विकारा	४१
अष्टार्णचक्र०	३७०	अस्यैकशृङ्गो	३३७
अष्टाशात्तार्गला०	१४८	अहं वैश्वानरो	१०४
अष्टोत्तरं शतमधो	२४२	अहरहरष्टशतं	४१५
अष्टोत्तरशतजसं	२०४	अहिमूषिक०	२११

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
अहिशशधर०	४०५	आदित्यं रविभानू	२२९
अहोरात्रमिनेन्दु०	१३	आदित्याभिमुखो ज०	१७०
आ		आदित्याभिमुखो भूत्वा	४२१
आकृतिं स्वेन भावेन	३८	आदित्यु कुत्सितं	५०८
आकृष्टानां	४८०	आदीनामिति	३३
आख्यां मध्यगता०	१८७	आदौ तारं विलिखतु	४०१
आख्यां मध्ये	१८७	आदौ तारः प्रकृतिं०	४१७
आज्यतिलराज्य०	२०७	आदौ विधानेषु	३०९
आज्याक्तंजुहुया०	३३१	आद्यन्तप्रणवग०	१२१
आज्यापामार्ग०	३९७	आद्यन्तस्वरपट्कस्य	२६
आज्येनाष्टसहस्रं	४४४	आद्यस्वरः समेतो०	२७६
आज्यरयुतं	२४३	आद्याः पञ्चाक्षर०	४३२
आज्यैरष्टोर्ध्वशतं	२३७	आद्या मिशुनै०	२५२
अतामार्कायुताभां	१०९	आद्ये सूक्तत्रये	१६७
आत्मनो देवताभाव०	६३	आद्यैरावीतवीजं	१३३
आत्मन्यधश्चो०	४२३	आद्यैर्मधाह्यो	४१
आत्मानं मदनं	२६९	आद्यैखिमेदै०	९४
आत्मानमार्या०	२१२	आद्रीशुको०	४४१
आत्मान्तरात्म०	२७८	आर्द्रा प्रज्ञा	४५१
आदावज्ञावरणं स०	७२	आधाय वाणे	२१२
आदावज्ञावरणमनु०	१४५	आधाय वैश्वानरमन्त्र	२५५

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
आधाय वैश्वानरमादरेण	४४१	आराध्य चैवं	३३५
आधारहृददन०	२९४	आैकैः समित्सहस्रैः	२०३
आधारोद्यच्छक्ति०	८८	आर्तवात्परमं बीज०	११
आनन्दः कर्दमश्चैव	१६७	आर्या दुर्गा	२०१
आनित्यसमिद्धोमा०	२०६	आलिख्य वीरपटे	४८७
आपो हि ष्ठा	४२१	आलिख्यात्कर्णिका०	२६६
आप्यायितोऽग्निना	४०१	आलिङ्गेदग्निं०	२७०
आप्यायिनी	३९०	आलोच्य गुड०	४६८
आबद्धरत्नमकुटां	१७५	आवाह्य विष्णेश्वर०	२५५
आभाष्य चटप्रचटौ	३९४	आवाह्य सम्यक्लशे	१६१
आभिः सर्वाभिं०	४३४	आवाह्य हाल्टेंसिक०	२१७
आम्यामश्चयुगे०	४३	आवृत्तिः कथिता	४२५
आयामि बुद्धाकारं	११	आवृत्तिरङ्गैराद्या	३८९
आयुष्कामः स्वकं	४५	आवृत्तिराद्या मूर्ति०	३८५
अरक्तैस्तरणि०	३६०	आशान्तिद्वय०	२६५
आरण्यको	१९८	आसनस्वागते	७०
आरभ्य कर्म०	४६७	आसीनः पश्चिमे	२३४
आरभ्यादिज्वलनं	४०७	आहाराद्रसज	१४
आरभ्ये मानुषाणि	४३४		इ
आराध्य च विसुज्या०	३७०	इक्षुशक्लैः	१८५
आराध्य चाष्टोर्ध्वं०	३४१	इक्षोः सितैश्च	४६२

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
इच्छत्रोदिति	२२	इति परमरहस्यं	४२७
इच्छादानार्थकौ	६३	इति परिपूज्य च	२२१
इतः पूर्वे प्राणवुद्धिः०	७९	इति परिपूज्य महेशं	४५१
इति कृतकलशाऽ०	१५१	इति पृष्ठः परं	३
इति कृतदलसुविः०	१५०	इति मदनयोग०	२६९
इति कृतदीक्षाः	३५८	इति मन्त्रजपाऽ०	१६४
इति कृतयन्त्र०	४०१	इति मातृकाविमेदाऽ०	१२२
इति क्रमाप्त्या	१११	इति यन्त्रकलस०	२६७
इति चण्डमन्त्र०	४१५	इति योगमार्गं	२९०
इति जगदनुषक्तां	१०५	इति लवणमनो०	४७३
इति जपहुतपूजातर्पणै०	२६३	इति विन्यस्त०	४२९
इति जपहुतपूजाध्यान०	३९०	इति विरचित०	३५८
इति जपहुतार्चनाद्यैः...म-		इति शताक्षर०	४५६
न्त्रेण	२५३	इति संलीन०	४०
इति जपहुतार्चनाद्यैः...म-		इति सिद्धमनु०	११९
न्त्रो०	४००	इति सोममन्त्र०	२३५
इति जपहुतार्चनाद्यैर्मन्त्री	२९९	इति हवनजपा०	३२०
इति तव सषडङ्ग०	१०५	इति हृष्णेखा०	१५८
इति दीक्षितविहित०	२९६	इतीरितानामपि	५२
इति निगदितकलप्त्या	१९०	इतीरिता लोक०	१९३
इति निगदितो	१२२	इतीरिताश्वास०	३०७

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
इतीरिता सकल०	१०६	इन्द्रियतारसमेतं	३८१
इतीह दिनकृत्मनुं	२३१	इयमेवावृत्तिराधिका	३०१
इत्थं जपार्चना०	२०१	इष्टं वानिष्टं वा	५०९
इत्थंभूतः स	२१	इष्टतोऽनिष्टसंहर्ता	५०६
इत्थं मन्त्री	२७८	इष्टाय दीयते	२३५
इत्थं मूलप्रकृत्यक्षर०	५१०	इष्टा दिनेशमथ	२१८
इत्यजपामन्त्रविधिः	२२३	इष्टा यथोक्तमिति	१४७
इत्याचारपरः	५१०		
इत्यादिदोषदुष्टा०	५०१	ईकारस्य	३७
इत्यादि वाणिनीभिं०	१८५	ईदृशं गणपं	२५९
इत्युक्तविधिचतुष्के	३००	ईदृशं यन्त्र०	४३१
इत्येवं प्रणवविधिः	२९१	ईशायनिन्नदति०	१४४
इत्येवं प्रणिगदितो	३४५	ईशानस्तपुरुषो०	३७६
इत्येवं हुतविधि०	१०२	ईशानारख्यः स	५२
इन्दुकलाकलितो०	१९१	ईशानादीन्मन्त्र०	३७६
इन्दुद्वयोदित०	२२२	ईशो ईश्वरि	४७०
इन्द्राभियम०	७३	ईशोऽनुष्टुभूरी	३८१
इन्द्राभिरक्षो०	१३९		
इन्द्राणी कौमारिका	३११	उकारयोगात्तस्यैव	३४
इन्द्राणी चैव	१४६	उक्तानां दार्ची	४६८
इन्द्रादयस्तद्विश्व	२९८	उक्तैः किंमत्र	३५७.

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
उत्तैवमन्त्र	४२०	उपलिप्याथ	४६९
उग्रं वीरयुतं	३४७	उपस्थिते	४७२
उच्चार्योच्चार्यं च तं	२८४	उभाभ्यां लभते	६०
उच्चैरन्मार्गंगो	३३	उमा चण्डेश्वरो	३८०
उत्कान्तौ परकाय०	२८९	उरः कुक्षिस्तनाम्य	१६
उत्तरभागे	२५४	ऊ	
उत्तिष्ठपदं प्रथमं	१९७	ऊद्ग्रादिलळाः	३५
उत्तुङ्गादिः	४९८	ऊद्ग्रादिलळाः	४४०
उत्पलानि च नीलानि	७१	ऊर्ध्वं तु मरुता	१२
उत्पाते महति	३५२	ऊर्ध्वाधः क्रमतो	३८६
उत्पूर्वात्तिष्ठशब्दा०	२४०	ऊर्ध्वाधःप्रोत०	४००
उदानः प्राणसहितो	१७	ऊर्ध्वाधस्तिर्थ०	१०४
उद्धूर्णैः प्रहरण०	२११	ऊर्ध्वादिमेखलामु	२५४
उदिश्य यद्यदिह	४६१	ऊर्ध्वेन्द्रयाम्य	१३४
उदिश्य यद्यदेनं	२०१	ऊष्मार्णाष्टाक्षरा	३१२
उद्यादादित्यकिरण०	२	ऊहापोहविद०	५०६
उद्यद्वास्वत्समाभां	१२९	ऋ	
उद्यद्वास्वत्सहस०	३४९	ऋक् च तदाद्यादिः	२८४
उद्यद्विकृतिभुजाढ्या०	१९९	ऋक्पञ्चकं	४६८
उन्मत्तक्षेल०	४४०	ऋक् पञ्चमी	४६५
उपलिप्य	७४	ऋक्षराश्यादियुतया	४१

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
ऋगियमृणमोचिनी	४६२	ऋषिवर्णादिकौ	६३
ऋग्वारुणी	४६१	ऋषिस्तु भार्गवः	३३७
ऋतवसुवरनर०	२२१	ऋष्यादिकाश्च	२६४
ऋद्धिः समृद्धिः	३०	ऋष्याद्याः पूर्वोक्ता मन्त्रे०	२३८
ऋषिः प्रजापति०	३२१	ऋष्याद्याः पूर्वोक्तास्ति-	४५४
ऋषिदेवते	२६०	ऋष्याद्याः स्युः	२४०
ऋषिरपि गणको०	२४६	ऋष्याद्या ब्रह्म०	२२०
ऋषिरपि काश्यप	४०५		लृ
ऋषिरपि वराह	१७६	लृतवर्गलसानो०	३४
ऋषिरपि संवननो	४५८		ए
ऋषिरभिहितो	४४८	एकद्विकत्रिक०	९७
ऋषिरस्य कहोला०	३९९	एकपञ्चाशदुद्दिष्टा	३०
ऋषिरस्य मनोः	२९३	एकमपि नालिकेरं	२६१
ऋषिरस्य वामदेवः	३७५	एकहासादन्य०	५०४
ऋषिरस्याघोरा०	३९४	एकाग्राचित्तो	३२७
ऋषिरस्याज०	२१५	एकादशांश०	४७१
ऋषिरस्याहि०	३२४	एकादशार्धकणिकां	१००
ऋषिरस्युस्त्वा०	६३	एकारादिविसर्गान्तं	३७
ऋषिर्दीर्घतमा०	२१०	एकीकृत्य समस्त०	२२०
ऋषिर्भृगुच्छन्दसि	१५९	एकेन पूरयित्वा	४३०
ऋषिस्तु नारदो	२७२	एकैकं त्रिप्रिशतं	१७०

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
एकैकं त्रिसहस्र	४२६	एवं करोति	१७०
एकैकान्तरिताऽ	१३९	एवं काले	३४०
एकैकेषु दलेषु	१४९	एवं कृतेन	४७२
एतत्तु वेदसारस्य	४२०	एवं कृत्वा तु	४२४
एतत्रयं त्रिशः	४२३	एवं जपहुतार्चाभिः	४१४
एतां साध्यक्षवृक्षेण	४६७	एवं देवं	२७५
एता द्विषट्	१४१	एवं प्रोक्तैः प्रतिऽ	३३७
एतानि केतोरमृताऽ	१०१	एवं प्रोक्तैर्योगै०	२९०
एतावत्यस्तु	४३४	एवं मृदुपलः	४४६
एतेषां तारणात्तारः	२३	एवं राशौ तु	८०
एतैः सहस्रद्वितयाऽ	९८	एवं वर्णविभेद०	९५
एतर्जुहोति	९६	एवं विचिन्त्य	२१०
एदैतोः कर्कटो	४१	एवं संग्रह०	४७
एदैतोर्मृगशीर्षाद्रेष्टे	४४	एवं संपूज्य देवीं	१५१
एनस्ताः प्रतिऽ	४२१	एवं संपूज्य पीठं	१३२
एभिर्विधेयाः	३१७	एवं संबन्धसंसार०	२२
एभिर्विधानैर्धरणी	३१७	एवं संसिद्ध०	४३१
एभिर्विधानैर्भुवनेश्वरीं	१५३	एवमध्यर्चिते	२९८
एभिस्त्रिभिर्मनु०	४५४	एवमादिकदोषाऽ	५०२
एभ्य एव तु	४३	एवमेषा जगत्सूतिः	४०
एभ्योऽमावास्यान्ताऽ	४६	एष सर्गः	९

	पृष्ठम्	पृष्ठम्	
एषां याग०	३१८	कफात्मिकासु	१९
एषु प्राव्यासुणा०	५८	कमलोद्धवौषधिरसेव	८७
एषु स्वरा	२६	कम्पः पुलकानन्दौ	२९०
ऐ		कम्बुशीवां	२
ऐक्षवजलनिधि०	२४७	करकमलविराज०	४६६
ऐन्द्रं धृतेन	१३२	करचरणपार्श्व०	४९७
ऐन्द्रीं समारभ्य	३२४	करणात्मसमायुक्तः	९२
ओ		करणेन्द्रियरस०	४९४
ओंकारे गुणवीजं	२८४	करणोपेतै०	९
औ		करदेहमुख्यन्यासं	३८२
औद्दिदः स्वेदजोऽण्डो०	१०	करपादमुखादि०	२७९
क		करपुष्करधृत०	२४८
कंधराच्चिकुकास्येषु	४६९	कराली विकराली च	१०५
कचग्रहण इत्यस्मा०	६४	करिकलभाः	२५६
कण्ठे केनावनद्वा०	४१०	करेण तेनैव	२२३
कण्ठे भ्रूमध्ये	२८९	कर्मणा मनसा	५१०
कतस्तिष्यस्तथा	४४	कर्षोन्मिते च	३१७
कथयामि मनो०	३८५	कलाः कलानाद०	८८
कद्गास्यकण्ठ०	३९५	कलावृतं चाहि०	३३२
कनकाविङ्गर०	३८०	कलायुतैः	५०३
कनिष्ठान्तासु	६५	कल्पादित्यमुख०	१०३

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
कश्चित्कर्मप्रकारजः	१४	कुर्यात्कलाभिराभिं०	८८
कश्चित्तु भौतिक०	१४	कुर्यात्प्रयोगानपि	२१४
कथोत्रनयन०	११८	कुर्यात्प्राणप्रतिष्ठां	६९
कषतो भुवनं	४४	कुर्यादनेन	३८६
कह्वारपद्म०	१७०	कुसुमरस०	४४२
कांसोऽस्मीत्यनया	१७१	कुसुमाखधिया	२७०
कात्पूर्वे हस०	४०७	कुहूरिति च	१२
काननवृत्त०	८५	कूर्मादिभ्यां	१८०
कामाद्या वसुदाः	२८	कृडा मध्यगताः	२७२
कारस्करस्य पत्रै०	२०४	कृतं समस्तं	६०
कालाग्राभः	३९५	कृतसंदीक्षो मन्त्री ज०	४१३
कालिकगलह०	१८०	कृतसंदीक्षो मन्त्री दिन०	२२५
कालीमाररमा०	१८७	कृताभिषेकदीक्षस्तु	१९५
कालेन भिद्यमानस्तु	६	कृते निवेद्ये	७४
कालेन भिन्नात्पूर्णात्मा०	१०	कृत्या नश्यति	४४३
कालेन यावता०	५	कृत्वा त्रिगुणिताऽ	२९७
काष्ठा तावत्कला०	५	कृत्वा पिष्ठेन	४१४
काष्मर्यदाससमिधां	४५३	कृत्वा मण्डलमष्ट०	२२७
कुञ्चितकुन्तल०	१८१	कृत्वावनिं	५०
कुडुबं पोतलवणं	४६८	कृत्वा समाप्य	३९७
कुरु कुर्विति	४९३	कृत्वा स्थण्डलमङ्गणे	४४२

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
कृत्वा स्थण्डलमस्मि०	२९६	क्षान्तिः पुष्टिः	३८
कृष्णं दग्धपुलाको	६१	क्षीरद्रुमत्वगभिं०	२४४
कृष्णाभः	४०८	क्षुतकृत्कृकलो	१७
कृष्णा शूलासिकरा	४३८	क्षुरिकाकृपाण	२१३
कृसरं च वैष्णवेयं	५५	क्षेत्रज्ञसंज्ञकमसुं	१०५
केरोदसकुतुपिष्ठं	५५	क्षेत्रज्ञस्य	१८
केशवमेषादीनां	३०७	क्षौमाम्बरपरिधाने	१२४
केशवादिप्रदिष्टानां	२९५	ख	
केसरेष्वङ्गपूजा	२३३	खङ्गं सखङ्गशिरसं	३६७
कोणद्रयार्धकोष्ठे	५१	खण्डेष्वेकाशीतिष्ठु	१८९
कोणमत्स्वस्थिता०	५८	खण्डैः सुधालतोत्थैः	११५
कोणोळ्हसितसुधा०	४८२	खण्डैश्च सप्तदिन	२४३
कोष्ठेषु षोडश	१४९	खदिरः कृष्णवंशौ	४५
क्रमवृद्धौ परं	१३	खमपि सुषिरच्छिह०	७
क्रमाच्चक्रादि०	३७३	खरमञ्जरीसमुत्थं	३५९
क्रमात्तारादि०	४२१	खरमञ्जर्याः	३३०
क्रमादष्टायुधाः	१९६	खेटासिमुसल०	४६७
क्रमेण तद्वर्णविकार०	३६३	खेचरी मञ्जरी	३२
क्लीवा मुखद्वयोपेता	४३४	ग	
क्षाथैः पयोभूरुह०	३२६	गजमृग...रोचनायुक्तैः	४८८
क्षाद्यास्ते सप्तवर्गा	१०१	गजमृग...रोचनोपेतैः	१५२

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
गणकः स्याद्विषि	२५७	गुह्यादाचरणतलं	२२४
गणाधिपगणेशौ	२५८	गृहपरिमितमिष्टा	२२७
गतो वा बीजतामेष	३८	गोमयविहिताऽ	२१३
गर्दितं निजपाणितलं	२२३	गोमयेनोपलिष्येत	३७२
गन्धपुष्पाक्षतः०	७०	गोमूत्रगोमयो०	१३३
गन्धादयो निवेद्यान्ता	७०	गोरोच्चनास्तिल०	२२६
गर्भाधानादिका	७८	गोसर्पिषा वा	७१
गव्याकैर्जुहुया०	३९८	गौरी त्रैलोक्यविद्या	३२
गव्येन शुद्धपयसा	२३४	गौरीनिदिरा	३०९
गव्यैर्वा पञ्चभिः	४२४	गन्याद्यं ज्ञानेन्द्रियं	४३२
गायत्रिवर्ण०	४५४	ग्रहणी नाम सा	१९
गायत्री न्यस्तु	१३१	ग्रामं गच्छन्नगर०	२७४
गायत्री प्रतिलोमतः	१४४	ग्राम्योत्कीरन्तं	५०९
गायत्री शतमखजे	१३४	घ	
गायत्री शिरसा	४२२	घनवर्त्मकृष्ण	१२७
गुरवेऽप्यथ	५०४	घृतावसिक्तै०	३९६
गुरुणा समनुग्रहीतं	८२	च	
गुरुमपि परिपूज्य	१५२	चक्रं च चक्राङ्क०	३६६
गुरोर्गरीयः	३१९	चक्रं च चतुरश्रं	५९
गुरुवद्यास्तारादिका	८०	चक्रदरखड्ग०	१९९
गुह्यस्थितं	११७	चक्रमनुग्रहसंज्ञं	१९०

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
चक्रशङ्खगदा०	३२६	चन्दनकपूरागरु	६८
चक्रसशङ्खगदा०	२९७	चन्दनकुचन्दना	३२
चक्रस्य नाभिसस्थं	३३१	चन्दनागरुकपूर्	७०
चक्रे चाषाष्टपदे	१८८	चन्दनहीविरागरु०	६८
चण्डचण्डाय	४१३	चन्द्रमसे च दिग्भ्यश्च	७९
चतस्रु	४८५	चन्द्रमुख्यनिजायां	२३४
चतुःषष्ठयशो वा	१९०	चरणाग्रसंधियु	४४९
चतुरङ्गलजैः	१२०	चरन्वने दुष्ट०	३५२
चतुरङ्गलपरिमाणै	४०२	चरस्थिरोभया०	४३
चतुरश्रमधशशि०	५६	चराचरस्य जगतो	३८
चतुरीयो विलोमेन	२५७	चामरमुकुरसमुद्रक०	१७५
चतुर्थं च क्रमं	३७२	चित्तात्मैक्यधृतस्य	४६५
चतुर्थी नालिकेरस्तु	२५९	चित्तिपङ्गलपद०	२८०
चतुर्थ्यामावृतौ	२६८	चिद्रूपा चिन्मया	७४
चतुर्भिर्यादिभिः	४१	चिद्रूपा चिन्मया	३१४
चतुर्भिश्च शिखावर्णैः	३२१	चिद्रूपात्सकल	१०१
चतुर्भुजाश्वकशङ्ख०	२७८	चिन्तारत्नाश्रिता०	४८४
चतुर्वंकत्रयुक्ता	१५५	छ	
चतुर्विशतितत्त्वस्या०	२७	छन्दश्च देवी...जम०	४२२
चत्वारिंशत्तुःपूर्वे	२५९	छन्दश्च देवी...स्थानेषु	४२२
चत्वारि चत्वारिंशत्त्व	४३१	छन्दस्त्वनुष्टुप्	३७०

	पृष्ठम्	पृष्ठम्	
छान्तं मरुतुरीय०	२०९	जय चक्रगदापाणे	३१९
छिन्नरुहां समिधां	३५९	जय पक्षिपति०	३१९
ज		जय सुन्दर	३१९
जटावद्धचन्द्रा०	१५५	जया दुर्गा प्रभा	३०
जन्मुः घडङ्गी	१६	जरायुजस्तु	११
जन्मक्षणां	४०४	जलजैः स्थलजै०	६०
जपः पूर्वोक्त०	४३३	जाग्रत्स्वप्न०	२८७
जपहुतपूजा	१८३	जातवेदो	४७०
जपाद्वाशांशं	१३७	जातीपलाशकर०	२४३
जपावसाने	१६०	जान्वोरापाद०	३३८
जपेच्छतुर्विशति०	१५१	जान्वोरासक्त	३४८
जपेदिमं मनुमृतु०	२३६	जायतेऽधिक०	२१
जपेन्मनुं	२३४	जायते पुनरसौ	२१
जसमधोमुख०	१८८	जायाग्रेह्वदय	९२
जसव्योऽयं	३९९	जिह्वाज्ञमूर्ति०	७८
जसुकामो	४३२	जिह्वा ज्वालारुचः	७७
जसेनाष्टसहसं	३५३	जिह्वासु त्रिदशा०	७६
जप्त्वैवं मन्त्रमेनं	३९४	जीवशिखिकर्ण	३९४
जप्यः स्यादिह	४१६	जुहुयाच्च चतुर्वर्णं	७८
जप्याच्च लक्षमानं	२४१	जुहुयाच्च वाम०	३६९
जम्बूभिः स्वर्णाप्त्यै	१८५	जुहुयात्कलाचतुर्ष्कैः	४६०

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
जुहुयाच्चिलैः	२३८	डान्तं शिखीलवयुतं	४८९
जुहुयात्सर्वहोमेषु	७८	त	
जुहुयादन्त्यया०	१७१	तं तथाविधमालक्ष्य	५०७
जुहुयादशोक०	१६२	तच्च तुरीयातीतं	८८
जुहुयादष्टभिं०	२९८	तच्चतुष्कं सुषुम्ना०	२६
जुहुयादष्टोर्ध्वशतं	३६९	ततः कृत्वा जपहासं	१३७
जुहुयाद्गुणगुल्ल	३३०	ततः क्रोधीशच्छण्डीश	३१
जुहुयाद्वुधभविं०	२७३	ततः समस्यलीकृत्य	३७३
जुहुयाद्रोहिण	२०२	ततश्चक्री गदी	२९
ज्ञातास्मीति	२२	ततश्च मनसा	७९
ज्येष्ठा धकारा	४४	ततश्च राशिचक्रं	५९
ज्योतिः प्रकाशनं	२९१	ततश्चिन्नोद्धवानां	४०१
ज्वरादिकां रोग०	३२९	ततस्तदूर्ध्वभाग०	४२
ज्वलज्ज्वलासमाभाः	२७८	ततोऽग्निमाघाय	५०२
ज्वलितशिखिशिखे	३८१	ततो मण्टपमध्ये	५७
झ		ततो महामुसलकं	३६४
झण्डीशो भौतिकः	३१	ततो मध्यमकुण्डस्य	३७२
ट		ततो या प्रथमा	१२
ठङ्काक्षाल्यभय०	१३५	ततो विदर्भितं	१४०
ठान्ते लिख्या०	४११	ततोऽष्टाक्षरपूर्त्यर्थं	२९५
ड		ततोऽस्त्रकलृतिः	४२९

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
ततोऽस्य प्रत्ययास्त्वेवं	१३७	तथैवामाशयगतं	२०
तत्कर्णीरन्ध्रजापा०	१८७	तदा तत्पाकमुक्तं	१७
तत्पञ्चकं	४३३	तदा तां	२३
तत्परं धाम	१४	तदात्मकं	४२०
तत्पुरुषाद्याः	३८५	तदा प्रक्षुभितैः	१७
तत्प्रविच्चिन्त्य	२८१	तदायुधैः	१९६
तत्र किञ्च	२०	तदा षड्गुणिताख्यस्य	२४
तत्र भूतास्तु	४७४	तदा स्वरेशः	४०
तत्र विशन्ति	४८५	तदूर्ध्वभागसंख्यः	४३
तत्र स्युः	४३३	तदेहसंस्थिता	५०
तत्र स्वाद्वाम्ल०	२०	तद्विहिः पर्यिवं	६०
तत्राग्निमारुतं	५८	तद्विहिः शरमायाश्च	१४०
तत्रायो	७४	तद्विहिर्ण्डलं	३६५
तत्रान्त्रान्तर०	२०	तद्विहीर्ण्विरा०	६०
तत्रोपसर्गा	३७४	तद्विहीर्णुवर्णै०	३४४
तत्सर्वे तेन	४७४	तद्वितीयैक०	४१८
तथा दलानां	५९	तद्वेदांश्च	१३
तथा दिव्यैरहोरात्रै०	५	तद्यन्त्रयुगं	४८३
तथा देहाङ्गतस्यापि	१८	तद्वदचं प्रतियोज्य	४६०
तथाविधैर्द्वादशभिं०	६	तद्वद्विर्यागं	४८६
तथा शिष्यकृतो	५०९	तद्वद्विधाय	४८७

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
तद्वर्णभिन्ना	४०	तस्य पादारविन्दोऽ	५०६
तनुदीर्घाङ्कुली०	३	तस्य पुरस्ताद्विधि०	३५६
तनुमध्यलतां	१८०	तस्यां च	४६८
तन्त्रभेदसमूहता	२७	तस्यां ग्रहण्यां	१६
तन्त्रश्चण्ड०	४१४	तस्यां रात्र्यां	४७३
तन्मध्यगतं प्रणवं	२८३	तस्याः कायाग्निना	१६
तन्मध्यगतं शुद्ध	२८३	तस्याधस्तात्	१९
तन्मन्त्रायुतो	२३४	तां दृष्ट्वा	३
तन्मध्यस्थितयाम्यो०	५७	ताः स्युः पञ्च	३८२
तपिनी तापिनी	२८	तानि त्रिष्वद्द्वादश	३०६
तपो ज्ञानतया	४१८	ताभ्याममोभ्यां	४४
तमोपहारिणी	४२५	तामेनां कुण्डलीत्येते	३८
तमोमयि	४७०	तामेवाथ	४८६
तरणिलक्ष्मनुं	२६५	तारं तु मूर्धन्यथ	३२४
तवर्गोत्थः	४०	तारं व्याहृतयश्चाऽ	२३८
तवायुर्मम	६	तारं सहृदयं	३२१
तस्मादघोरा०	३९८	तारं हृदयं	३६३
तस्मादिनाय	२१९	तारः शक्त्युत्थतया	२९२
तस्मादेनं	४४७	तारनालमथ	४००
तस्मिन्नुरौ	५०९	तारभवाभिरथर्ग्मिः	१३३
तस्मिन्निधाय	२८६	तारयुजा	२७१

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
ताररमामायाश्रीः	१६५	तिथिषु तु	४४५
तारशक्त्यादिकै०	३९२	तिरस्किया	४३०
तारश्च शक्तिरजपा	९१	तिर्यच्चो भौतिकाः	४३४
तारश्रीशक्ति०	२४६	तिलतण्डुलकै०	४९२
ताराणामश्विनादीनां	८०	तिलराज्यनल०	४३१
तारादिकं	३७८	तिलसिद्धार्थै०	२१२
ताराद्यैर्दशभिं०	७८	तिलैः सराजीखर०	३६०
ताराद्विभक्ताच्चर०	३९	तीक्ष्णा रौद्री	२८
तारान्तेऽस्त्रादावपि	१७९	तीव्रा ज्वालिनिनन्दे	२५१
ताराहृयो	४१६	तीव्रे ज्वरे	४०२
तारेण	२५५	तुङ्गार्थत्वाच्छिरः	६१
तारेऽसुमपि	३४३	तुलस्यौ पङ्कजे	७४
तारो मायामरे०	१९५	तुष्टिः पुष्टिश्च	१७२
तालस्य पत्रे	४४१	तुष्टुवुरुष्टमनसो	२
तावती तव	६	तूष्णीं हुत्वा	१०४
तावत्यो मातृभिः	२७	तृतीयाष्टाक्षरस्यापि	४२०
तावद्वृतेन	२०८	तेजस्यनन्यगे	२८६
तावद्विद्विजवृक्षै०	४५२	तेन त्रिशत्तिथयो	४६
तासु हुदेश०	४६८	तेनैव चाङ्गानि	११०
तास्ताश्च देवता	४४५	तेषां मातङ्गानां	२५६
तिथिनश्चत्रवरेषु	४५	तेषां शुद्धकुल०	४१७

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
तैरष्टचत्वारिंशद्वी	५८	त्रिमूर्तिसर्गाच्च	१०७
तैरेव विकृतिं	३	त्रिवारभम्भः	८७
त्यक्तदोषा	४३१	त्रिविधं गन्धाष्टकमपि	६७
त्यद्यन्तं आर्य	२२८	त्रिष्टुवनुष्टुप्तत्पद०	३७०
त्रिशद्दिरप्यहोरात्रै०	५	त्रिष्टुब्जगत्यौ	४२२
त्रिकालमेवं	२७४	त्रिसहस्रं	२३३
त्रिगुणा सा	२३	त्रैकाल्यज्ञानोहौ	२९०
त्रिगुणितमपि	३०६	त्रैलोक्यं रक्ष	३२४
त्रिगुणितसंज्ञे	४८२	त्र्यक्षरस्य जपो	४१४
त्रिगुणितविहिता	४८४	त्वच्चरणसरसिज०	१२५
त्रिगुणेन च	६६	त्वच्चरणाम्बुरुहयोः	१२३
त्रिचतुःपञ्चषट्सप्ताऽ	२३	त्वगसृजांसमेदो०	१८
त्रिणयनमरुणसा	७७	त्वमाननममित्रम्	४७०
त्रिपादोनौ	४२	द	
त्रिभिस्तु ... शिरश्च	४४८	दक्षः सव्यस्थिते	२६
त्रिभिस्तु ... शिरोभिः	१६५	दक्षहस्तं	४७१
त्रिभुवनशंकरीति	४९०	दक्षिणां सप्तकष्टाँ	४७२
त्रिमधुरपूर्णे	४८६	दक्षोऽस्य	१६३
त्रिमधुरयुक्तैश्च	२१२	दण्डादिकांस्तथाष्टै	३६८
त्रिमरयुतै०	२०७	दण्डादीनामथा०	३६४
त्रिमुखि त्रयीस्वरूपे	१२५	दण्डघर्षीशो	३४३

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
दत्त्वा सुवर्णं	३७३	दिनकरलक्ष्मं	१२१
दद्याच्च दिव्यभावं	४९	दिनमनु दिननाथं	३५५
दधिदूर्वेति	४५१	दिनशः स चतुर्व०	२५०
दध्यक्ताभिर्जुहुया०	२७१	दिनशः सर्ववश्यं	२५८
दध्यन्नलोण०	२६९	दिनशोऽष्टोर्ध्वसहस्रं	३५४
दन्तानां धावनं	४२१	दिनावतारे	२४१
दलाग्रवृत्तराशीनां	५९	दिनास्त्रं	४३५
दलान्यच्छान्यन्तरालं	६१	दिशो दश	६५
दले दले तु यः कालः	५	दीक्षां प्राप्य	१८२
दशाधा गुणिता	२४	दीक्षाकल्पत्यै	१३०
दशाभिः सप्तभिः	४९३	दीक्षातो जपतु	१६४
दशभिर्दशभिं०	३५	दीक्षाभिषेकयुक्तः	२५२
दशाधिकशतैः	३६०	दीक्षायुक्तः	२६०
दशाहमेव कृत्वा	२३९	दीक्षितः प्रजपेन्मन्त्री	२३२
दंष्ट्राग्रलग्नवसुधं	३६८	दीक्षितः प्रजपेष्ठक्ष०	२५८
दंष्ट्रायां वसुधां	३३९	दीक्षां प्राप्य	१०९
दारिद्र्यथरोगदुःखै०	१९३	दीक्षितो मनुमिमं	२७७
दिक्क्रमात्संपरि०	७७	दीसा सूक्ष्मा	२१७
दिक्पत्रेषु	३३५	दीसि करालदहन०	३३१
दिक्षु प्राग्याम्य०	३८२	दीसिमुक्ताकरा०	२९६
दिग्दिक्संस्थामस्त्र०	१८९	दीसिस्त्वपाय	३२५

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
दीर्घभाजा	२३२	देवमाता	१४६
दीर्घयुषो	३१७	देवर्षिपितृपूजासु	५०१
दुःस्वप्नेष्वपि	३५२	देवस्य वृष्टिं	४१९
दुर्घटहुतात्कान्तिः	४५३	देवाः सश्रुतयः	९
दुर्घाक्तेजुहुयाऽ	४५६	देवानृषीनपि	५१०
दुर्घाबधौ	४९४	देवीधामाष्टशतं	४९३
दुर्गा च वरदा	२११	देवेश कर्म	३२०
दुर्गस्य देवता	१९५	देहेऽपि मूलाधारे	१३
दुर्गेति दुर्गादिं०	४७०	दोःसंधिकण्ठ०	३९३
दुर्घाविधद्वीप०	३३५	दोर्धृतदाङ्गिम०	१९१
दुरितोच्छेद०	४२६	दोर्म्यां पदाभ्यां	८०
दुष्टां कष्टान्ववायां	१७२	दैवादिकस्याप्यथ	४९
दूर्वा घृतप्रसिक्तां	३३६	दौर्घान्नैभ्युगु०	४६४
दूर्वात्रिकैरष्ट०	३५२	द्रव्यैर्यथा	९६
दूर्वात्रितयै०	४०३	द्रव्यैर्विधान०	७८
दूर्वाभिः सतिलाभिः	४२६	द्रव्यस्तैः	३३६
दूर्वायुतेन	४५३	द्राविणी मोहिनी	३१४
दृश्यो हिरण्मयो	४१९	द्रुता सा तु	१९
देवतां प्रतिपाद्यार्थं	४६९	द्वात्रिंशके	३५०
देवताभ्यः पदं	८०	द्वात्रिंशकुलं	५९
देवभाग ऋषिः	२२८	द्वात्रिंशदयुतमानं	३९३

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
द्वार्तिशदिति	४५१	धातर्यममिताख्या	३०८
द्वालिंशदेताः	१७२	धातू द्वौ स्तो	१२९
द्वादशगुणिते	४८५	धातोरिह	४१८
द्वादशमध्यम०	१४३	धियो बुद्धी०	४१९
द्वादशसहस्र०	९७	धूम्रा तर्जनि०	४३७
द्वादशाक्षरजपं	३२३	धृतपाशाङ्कुशा०	२६०
द्वादशाक्षरमन्त्रं	२९५	ध्यातः सन्मूगृहे	३४०
द्वादशाक्षरमन्त्रान्ते	३६३	ध्यात्वा त्रिशूलहस्तां	२०२
द्वादशानां तु	२९५	ध्यात्वा देवीं	४७८
द्वाभ्यां वा चैकेन	१९१	ध्यात्वा धूम्रां	४३७
द्वारगुम्भवृतै०	१३६	ध्यात्वैवं विन्नपतिं	२५०
द्वाराणि पदषट्काणि	५८	ध्यात्वैवं श्रियमपि	१६४
द्वारेषु मण्डपस्य	१३४	ध्यानस्य केवल०	४२३
द्विजभूहं महान्तं	२०७	ध्यानादिपि	३४०
द्वितीयवर्तुलाश्लिष्ट०	१३९	ध्यानी मन्त्री	२७४
द्वितीयो दक्षिण०	४७१	ध्येयाः षट्कोणाश्रिषु	२४९
ध		ध्येयौ च पद्मयुग०	२४९
धनधान्यसमृद्धिश्च	३७४	ध्यैचिन्ताया०	४१९
धनुस्तु देवल०	४३	ध्वजः श्यामो	२९८
धबलनलिनराज०	४५८	ध्वजश्च वैनतेयश्च	२९७
धरापवरके	११३	न	

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
न इति प्रोक्तः०	४२०	नमस्ते नलिना	३१९
नक्षत्रबृक्षसमिधां	४३८	नमस्ते समस्तेशि	१५४
नक्षत्रबृक्षसमिधो	४३८	नमो देहार्धकान्ताय	३८७
नक्षत्राणां	७९	नमोऽन्धकान्तक०	३८८
नक्षत्रात्मा	४३५	नमो भगवते प्रोक्त्वा	३२५
न च रिपवो	३९८	नमो भगवते सर्व०	३७१
न चापुत्रस्य	५०१	नमो विभिन्न०	३१९
नत्यन्ते कामदेवाय	२६६	नमो विरिञ्च०	३८७
नत्यादिभगव०	४९४	नमो ललाटनयन०	३८७
नत्वा तत्स्तनुभृते	८१	नमोऽस्तु स्थाणु०	३८६
नन्दास्वारभ्य	४३५	नयनं पञ्चदशार्णैः	४५५
नन्दिन्यन्ते	२१०	नरसिंहमसुं	३४९
नन्द्यावतैर्जुहुत	१६५	नरहरिवपुषात्मना नि-	
नपुंसकस्य	१३	जारि	३५४
नभः श्रोत्रेऽनिल०	१९	नरहरिवपुषात्मना गृ-	
नमः शब्दरूपे	१५४	हीतं	३५३
नमः श्रोत्रचर्मा०	१५४	नवकनकभासुरोर्बी	१७४
नमः संभृतसर्वा०	३१९	नवनीते नवे	२५९
नमश्चतुर्वा	३८७	नवभिः सप्तभिः	४२८
नमस्ते दह	४७०	नश्वरः सर्ग	३४
नमस्ते नमस्ते	१५७	न श्वेतरक्तपीतादि०	४

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
नष्टश्रीरपि	४२६	निजशिवशिरः	४०९
नाकारजेऽप्तोऽन्ते	३०२	निजेष्पितं	१००
नादः प्राणश्च	३८	नित्यं चादित्यगतां	४९२
नादः शक्तिश्च	२४	नित्यशः	५०७
नादजाः षोडश	२९	नित्यानन्दा	३१०
नानावर्णविचित्रा	६१	नित्या निरञ्जना	१९४
नाभिर्द्वयं	२८८	नित्याभिः सदृशतरा	१९४
नाभेरथाच्चरण०	१०८	निद्रयोरन्तरा	१९३
नाभेदैशादापदं	४७७	निधाय कलशं	२९७
नाभ्यक्तोऽद्यान्त्र	१७२	निरंशसांश०	५०६
नारी नरान्वा	४७३	निर्त्रहृतिदौवारिक०	५२
नारी नरो वा	२२३	निर्दिष्टस्कन्धविटप०	१०
नालिकेरान्वितै०	२५८	निवृत्तिश्च प्रतिष्ठा च	२९
निक्षिप्य कलम०	२२१	निवृत्तिसंज्ञा च	८
निक्षिप्य हृदये	४७४	निवेदिते	३६९
निखन्यात्तत्र	४६७	निहिताग्रयुगं....चतुष्कं	५८
निजजन्मदिने पयोन्धसा	४५३	निहिताग्रयुगं...त०	५९
निजजन्मदिने शतं	४०३	नीलवरांशुक०	४६६
निजनामगर्भमथ	४०९	नीलोत्पलकैस्तुष्टै	१८६
निजरिपुमच्छाला०	४९८	नीलोत्पलदलप्रख्यां	२
निजवर्णविकीर्ण०	४०७	नृपतरुसमिधा०	३४२

	पृष्ठम्	पृष्ठम्	
नृपफणिकेयूरां	१८१	पञ्चाक्षरविहित०	३८३
नृशंसमन्धं	५०८	पञ्चाक्षरेण	५०३
नेतकरणतुदिनकर०	१२८	पञ्चानामक्षराणां	२३
नेत्रदृष्टिः	६४	पञ्चाणोऽकाङ्क्षायः	३९०
नैधातृनिरता०	३९२	पञ्चाशदंशगुणिताथ	२५
न्यग्रोधायुतहोमा०	४५२	पञ्चाशदात्मकोऽपि	२८२
न्यसेत्तपुरुषाघोर०	३८४	पञ्चाशदौषधिं	९९
न्यसेच दक्षभागे	६५	पञ्चाशद्र्वणमेदै०	८४
न्यस्य दर्भमयं	६७	पञ्चेन्द्रियार्थगा	१४
न्यस्यैवं पञ्चमि०	३८३	पद्मयसंधिगुदा०	१९८
न्यासक्रमेण देहे	३७८	पद्मं चरोभस्थिर०	३०७
न्यासान्वितो	११९	पद्मनाभस्थथा०	२९
न्यासोक्तेषु	३५५	पद्मरागा सुवर्णा॑	७५
प			
पद्माहुतीनामपि	५०३	पद्मस्था पद्मनेत्रा	१६४
पक्षः पञ्चदशाहः	४६	पद्मासनः	२९८
पञ्चज्ञानेन्द्रियावद्धाः	९५	पद्मा सपद्मवर्णा॑	१६९
पञ्चभिरथो	३९५	पद्मोत्पलकुमुद०	२०८
पञ्चभूतमयी	१४	पद्मैर्भूपतिमुत्पलै०	२५३
पञ्चममपि	३०८	पद्मसि हृदयदम्भे	२४४
पञ्चम्यावृतिरुक्ता	४५६	पद्मोद्गुमाणां	१५१
		परमन्यदतिशयं	९२

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
पररेफगर्भ०	४१०	पालाशैः कुसुमै०	२४०
परा परायणा	३०	पालाशैः पुनरिधमकैः	२३८
परिपूजयेच	३३६	पालाशैर्वा	३२९
परिवीतदृढावरणं	२५४	पाशनिवद्धं	४६३
परेण धाम्ना	१५	पाशश्रीशक्तिस्वर०	१५०
परोपकारनिरतं	५०७	पाशाङ्कुशमध्यगया	१४७
पलं पलार्धे	१३८	पाशाङ्कुशान्तरितशक्तिनृ०	३५७
पलाशपाटलीपार्थ०	७१	पाशाङ्कुशान्तरितशक्तिम०	४७८
पलाशपुष्पैर्मधुर०	११४	पाशाङ्कुशावृत०	१४८
पलाशविल्वप्रसवै०	१२०	पाशाद्यतिक०	४८०
पवनाद्याः पृथिव्यन्ताः	३७	पाशाद्यष्टाक्षरार्ण०	३११
पश्चिमसंध्या०	४६४	पाशाबद्धं	४६३
पश्यति परं	२८७	पाशाष्टाक्षर०	४८४
पाटलपीतसितारुण०	३८०	पिङ्गलया प्रतिमुञ्चे०	२८२
पालाणि त्रिविधान्यपि	५५	पिङ्गलां पृथुल०	१७८
पादसंधि०	४२३	पितर वीक्ष्य	२२
पदाधिका	४१	पितृदेवता०	५०४
पादं श्यामकदूर्वा०	७०	पिष्पलबिल्व०	३२
पानीयान्धः	२१४	पीठं पूर्ववदभ्यच्यं	१९४
पायसेन	४५९	पीठे तनूनपातः	२३७
पारिभद्रसुमनो०	४०९	पीठे तीव्रादिभिः	२५८

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
पीठे पूर्वोक्ते	२००	पुरारातिदेहा०	१५६
पीठे विष्णोः	१७७	पुरुषः पुरुषात्मकं	५०४
पीठे हरेरथाङ्गैः	३२२	पुष्टिस्तुष्टिर्घृतिरपि	३१२
पीतः पिङ्गः कृष्णो	७३	पुष्टैः प्रियज्ञोर्म०	१७७
पीतहिमजलद०	७३	पुस्तकजपवद्वस्ते	१२४
पीताभा कर्णिका	३२८	पूजायां पाश्चयुगे	१२२
पीतायोमुष्टि०	४३६	पूज्याः सितघृत०	२६१
पीता श्वेतारुणा	२३६	पूज्या गदा	३६६
पुंरुपं सा विदित्वा	३९	पूर्णसुषुम्नारन्त्रां	४८३
पुटयोरुभयोश्च	८	पूर्णेषु षोडशो०	३७२
पुत्रासतये	५०२	पूर्णोदरिच्च	३१
पुनः प्रतिकृते०	४७१	पूर्वं महागणपतिं	९०
पुनः शङ्खादिकांस्त०	३७३	पूर्वं स्थाने	३७१
पुनः समस्तेन	२५५	पूर्वेतरे मृत्युपदे	३५४
पुनः साध्येन	७८	पूर्वप्रोक्तैः	१५०
पुनराशेशास्तदनु	३८०	पूर्वमिडाया	२८२
पुनरुद्धृत्य	२५७	पूर्वस्याष्टाक्षर०	४१९
पुनर्गंगनवेगाख्या	१४७	पूर्वोक्ते एव पीठे	३८६
पुनर्निवेद्यमुद्धृत्य	८०	पूर्वोक्तमानकलृप्त्या	१४३
पुनस्तत्प्रतिपत्त्यर्थं	२९५	पूर्वोक्ताद्विन्दुमात्रा०	३६
पुनस्तोयगतं देवं	६९	पूर्वोक्ताभिः	४७२

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
पूर्वोद्दैर्घ्यदीर्घ्यपि	३२९	प्रणवादिवीज०	२४७
पृथगपि शालीतण्डुल०	५३	प्रतिपत्तिरस्य	३४८
पृथगष्टशर्तं	३३५	प्रतिपत्तिविशेषांश्च	४३३
पृथगष्टैतरशता०	४७३	प्रतिपादमथ०	४६०
पृथुबृत्तोरुमापूर्ण	३	प्रतिपाद्य निजं	३७७
प्रकाशितादौ	४१७	प्रतिपूज्य शक्तिमिति	२१८
प्रकृतिर्विकृतिः	१४६	प्रतिमथ्य	९३
प्रकृतौ कालनुभायां	१०	प्रतिसेनाया	२०४
प्रक्षाल्य तानि	५४	प्रत्यग्रसुग्रं	५०८
प्रज्ञपदथ वा	२४०	प्रत्यञ्जुख्यो०	४६४
प्रज्ञपेत्रमदां	१९४	प्रत्यबद्सेकाद्धविता	१३८
प्रज्ञपेदथ	२१६	प्रस्येकं कादि०	४७७
प्रज्ञपेह्नादशलक्षं	२२१	प्रस्येकं षोडशानां	४३४
प्रज्ञपेत्तक्षायत्या	४५१	प्रथमं केशव०	३०८
प्रज्ञवाल्य	४६९	प्रथमं घृतजं	१३६
प्रज्ञा मेधा	१२२	प्रथमं निजसव्यतो	६५
प्रणवं हृदयं	२९४	प्रथमप्रकृतेहेसः	६९
प्रणवव्याहृत्याद्या	४५७	प्रधानमिति	४
प्रणवस्य व्याहृतीनां	४१८	प्रपञ्चयागस्तु	९५
प्रणवस्य व्याहृतीनाम०	४१८	प्रपञ्चयागस्त्वसुना	९४
प्रणवहृद्गगव०	३२६	प्रभाकीर्तिकान्ती०	१५७

	पृष्ठम्	पृष्ठम्	
प्रभा माया जया	१९६	प्रागभिहितेन	२२५
प्रभेदेभ्यः समुत्पन्ना	३७	प्रागादिदिशासंस्थाः	२२५
प्रयज्ञत्रुभिरवं	४७८	प्रागीरितैरपि	२९९
प्रयात्यूर्ध्वं यदा	१७	प्रागेव लक्षणयुतानि	५६
प्रविधाय पञ्चमिति	८६	प्रागदक्षिणप्रत्युगु०	३३९
प्रवेशयेच्च	४७४	प्रागभाषितानपि	२६३
प्रसादनत्वा०	३७५	प्राग्याम्यवारुणो०	५१
प्रसारितं वामकरं	२८३	प्राङ्गाध्ययोन्योः	११०
प्रसीद तुङ्ग	३१८	प्राणप्रतिष्ठाकर्मेवं	४८०
प्रसीद प्रपञ्चस्वरूपे	१५३	प्राणप्रतिष्ठान	४७६
प्रसीद भगवन्म०	३१८	प्राणप्रतिष्ठाविधिं०	४८१
प्रसीद व्यक्त०	३१९	प्राणात्मकं	३७
प्रसूतिसमये	१६	प्राणाद्या वायवस्तत्र	१७
प्रह्लादिनीं	४२५	प्राणायामैः	१०९
प्राक्प्रत्यगर्गले	१४८	प्राणे जीवे	४७७
प्राक्प्रत्यग्यम०	३५०	प्रादक्षिण्येन	७६
प्राक्प्रत्यग्याम्य०	४४९	प्रानुप्रोद्यत्स्वरा०	३०९
प्राक्प्रोक्तविधानेन	३९३	प्रासिः प्राकाम्यं	२९१
प्राक्प्रोक्ता०	४३९	प्रारम्भाच्छाँ	१६८
प्राक्प्रोक्तैश्चक्राच्य०	३१३	प्रालेयत्विषि च	४०८
प्रागच्छन्मात०	३११	प्राशितसंपातस्य	४४३

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
प्रासादोक्ते	४५०	बहुना किं पुनः	१४
प्रोक्तकमेण	९६	बहुना किमनेन	४६५
प्रोक्तमृद्ध्यादिकं	३८४	बहुनेति भाषितेन	४८८
प्रोक्तस्त्वेवं	२५७	बहुद्वरेण	१८
प्रोक्तानि वर्माञ्चान्तानि	३६४	वाल नीलाम्बुदाभं	२७३
प्रोक्तानीत्यङ्गं०	६४	वाहुभ्यां च	८०
प्रोक्तेनैवं कलशां०	८३	वाद्येयमन्तरा	१४०
प्रोक्तैर्ध्यान०	४०४	वाद्ये पोडशपत्रं	३४३
प्रोक्त्वाथ कामदेवां०	२६६	विन्दुः पुरुष इत्युक्तो	३९
प्रोक्त्वा पूर्वं०	४७६	विन्दुर्दक्षिण मागस्तु	३९
प्रोक्त्वा सुदर्शनायेति	३२५	विन्दुर्महस्तथा	४१८
पूर्क्षाग्रिमन्थ०	३२	विन्दुसर्गात्मनो	३४
फ		विन्दुसर्गौ तु	२६
फलार्थी तदवां०	४२१	विन्दनितिका प्रतिष्ठा	१४९
फुलैविल्वप्रसूनै०	११५	विभ्रहोर्भिः	३८४
ब		विभ्राणा शूलवाणां०	२१०
बद्धा साध्या	४७८	विम्बद्वन्द्वे	४११
बभ्राति मातापित्रो०	२२	विम्बादम्बुद०	२६२
बलाकी विमला	१६१	विल्वं श्रीसूक्तजापी	१६३
बेहिः षोडशशूलाङ्कं	१४०	बीजानि रक्तानि	४७९
बहिरपि षोडशपत्रं	१४५	बीजापूरगदे०	२४८

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
बजैलिभिर्द्विरक्तैः	१७४	भक्तियुतानां	१७९
बुभुक्षा च पिपासा च	१८	भद्रकालि	४७०
बोधात्मिके	१२६	भयाहारेन्दु०	४९६
ब्रह्मचर्यपर	५०७	भवति नरः	४५२
ब्रह्मद्रुमफल०	४४३	भवत्वन्ते	७९
ब्रह्माख्यो	४५८	भवेद्वादशसाहस्रै०	६
ब्रह्माणमथ च	१४१	भवेन्मण्डलमध्यार्थे	५९.
ब्रह्माणी माहेशी	८६	भस्माभ्यक्ताय	३८८
ब्रह्माण्याद्या०	१३५	भारतीपार्वती०	१६६
ब्रह्मात्मभिर्महा०	९५	भासुरभूषण०	२६०
ब्रह्मा प्रजापतिर्वा	३४७	भास्वद्रक्षौघमौलि०	२१५
ब्रह्मा बृहत्तया	९२	भास्वद्विद्यु०	४२९
ब्रह्मार्पणाख्यमनुना	७९	भिक्षावृत्तिर्दिनमनु	२७४
ब्रह्माविष्णुशिवात्मकं	२१७	भुक्तिप्रदाय	३२०
ब्रह्माश्रीमन्त्र०	४९३	भुजङ्गेशः पिनाकी	३१
ब्रह्मा स्याद्विषरस्य	९१	भूः पदाच्या	४१७
ब्रह्मा स्याद्विषीरितः	८४	भूतत्वात्कारणत्वाच्च	४१७
ब्राह्मणान्भोज०	२३९	भूतपितृयक्षनाग०	५४
ब्राह्मी वचां वाष्ठ०	३५७	भूतादिक्वैकारिक०	७
भ		भूतानां शक्तित्वा०	३७९
भक्तिप्रदाय	३२०	भूतिर्भूतिरुक्षति०	३१२

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
भूतेन्द्रियेन्द्रियार्थैऽ०	९	मज्जास्थिस्नायवः	१८
भूत्वा शक्तिः स्वयमथ	१३७	मण्डलयुगयुगलं	१४४
भूधरो विश्वमूर्तिश्च	३०	मत्स्यः क्रमवराहौ	३०३
भूयस्त्वक्षर०	४२५	मदजलविलिखित	४८८
भूयाद्भूयो	१६०	मदजललोलुप०	२४८
भूयोऽनन्तायेति च	३७८	मदनविधान०	२६९
भूयोऽपि केशवे०	३६९	मधुनाथ	१३२
भूयो भूमितलं	५२	मधुपर्क	७०
भूयोऽभ्यच्य	२१८	मधुरत्रयसंयुतेन	४१०
भूर्जे वा क्षौमपद्मे	३३३	मधुरत्रयसिक्ताभिं०	२५९
भूर्भुवः स्वभूर्भुव०	७८	मधुरत्रयावसिक्तै०	९८
भृगुः स सद्यः	२३२	मधुरत्रयेण सह	११५
भृगुरपि तटाषि०	२३६	मधुसूदनसज्जश्च	२९
भृगुवरे च मुखेऽहः	३४१	मध्यवर्तुलसस्याया	१३९
भृगोस्तु वारे	१७८	मध्यस्थायाः परीतौ	३१५
भैद्रेहाद्यैः	२४	मध्याष्टाशान्तासु	४४४
भौमे वारेऽथ	३४१	मध्ये च दिग्दलानां	२५२
म		मध्ये च मूलमनुना	४४५
मकारप्रभवा	२९	मध्ये च ब्रोडशाऽ०	३७२
मकारान्ते कुण्डलं	२९५	मध्ये तारं	३३२
मज्जात्वग्वर्गादिक०	१०२	मध्ये दिशाधिपाङ्गाऽ०	१६९

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
मध्येऽनन्तं	६६	मन्त्रेणाथ पुरा०	२५३
मध्येऽनन्तादैरपि	२९३	मन्त्रेणानेन	३४२
मध्येन्द्रवरुण०	१०१	मन्त्रे मन्त्रगुरावपि	८२
मध्ये पुनरध०	३७३	मन्त्रेरतै०	४९५
मध्ये वद्यक्षरयोः	११८	मन्त्रोद्धारविधाने	८९
मनुनामुनाष्ट०	२४४	मन्दारादैः	२४७
मनुमुमधासान्त्यै	४५७	मन्दाराह्लय०	४२४
मनोरथाकात्मतया	२१६	मयूरचक्रवाका०	६०
मनोवृत्तिरस्तु	१५८	मरिचं क्षौद्र०	४३८
मन्त्रं च द्वादशार्णा०	२४	मरुतः...करोतु	३५
मन्त्रं सर्वमनुक्रम्य	१०४	मरुतः...कर्माणि	४४०
मन्त्रस्य मध्यमनुना	२२४	मरुद्वेगा	४३०
मन्त्रस्यास्य मुनिः	२७६	मस्तकारचित०	११३
मन्त्राक्षरत्रयोद्य०	३९६	महस्त्वाच्च	४१८
मन्त्रान्ते साध्या०	४०१	महायोगेश्वरी	२११
मन्त्री कुर्यात्षडङ्गानि	३९२	महासिंहाय	१९६
मन्त्रीन्दिरावानभ०	१९६	मातृकान्यास०	९४
मन्त्री वटसमिद्धी०	२३९	मातृकोक्तविधिना	११९
मन्त्री समास्थाय	३४५	मातृभिरस्तान्ता०	२३०
मन्त्री सर्वजन०	४९३	मातृभिश्चारुणा०	४२५
मन्त्री सुनियतचित्त०	३३१	मायाद्विठान्तिको०	४९१

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
मायाविहित०	४९४	मूर्धाक्षिकण्णनासा०	१६८
मायीयं नाम	११	मूर्धाननहृद्ग्नक०	३७६
मायाहृदोरथान्ते	४९०	मूर्धास्यनेत्र०	३८६
मारसायकनिपात०	११३	मूर्धेक्षणास्य०	२९४
मारीचः काशयो	४२८	मूर्धोऽथ द्वादशान्तो०	११६
मालतीवकुलजै०	११४	मूलमन्त्रचतुर्वर्ण०	२७२
मिथुनानां गणपानां	२५६	मूलाधारमुखो०	१२३
मिलितादपि तस्मातु	१२	मूलाधारात्प्रथम०	२१
मुकुन्दो नन्दजो	२९	मूलाधारात्स्फुरन्ती०	११५
मुकुलैः पतितै०	७१	मूलाधारात्स्फुरित	१२८
मुखनासाक्षि०	४२८	मूलार्णमर्णविकृती०	४
मुख्यां भद्रार्थदात्री०	३९३	मूलाश्चिनीमख०	४३
मुख्याम्भोजे	१७७	मूषिकलूतावृश्चिक	३५३
मुख्यार्थवाची०	१३०	मृता वैवस्ता	४७८
मुनिव्रातावीत	४९७	मृत्काराङ्गुलिं०	४९०
मूत्राशयो	२०	मेखला द्राविणी	१९२
मूत्रेणैन्द्रं	१३३	मेधा च हर्षा	३०
मूर्तीरम्यर्चये०	४३०	मेधा प्रज्ञा प्रभा	८६
मूर्त्याभासेन	२	मेधा हर्षा श्रद्धा	३१५
मूर्धनि गुह्य०	१०८	मेषादिकं यच्च	३०६
मूर्धाक्षिकण्ठ	३३४	मेषादिकेषु	३०६

	पृष्ठम्	पृष्ठम्	
मेषो विषो	३८३	यदा पितं	१९
मोकारजे रतिधृती	३०२	यदा लिपिविहीनोऽयं	१४
मोदकपृथुका	२५१	यदाश्रया	५११
मोहिनी क्षोभिणी	२६५	यदाष्ठासा	२४
य		यदा स्वयं	१५
यः सूक्ष्मः	४१९	यदि गृह्णाति	५०८
य इमं भजते	१७६	यदि नवकलशाऽ	१३६
यकारजेऽरिशङ्गौ	३०३	यदि वा वर्तुलमराः	५९
यजेत्पुराङ्गैश्च	४५९	यद्यद्वाङ्गति	४४७
यज्ञे काञ्चनपत्रस्ये	३७३	यद्येकलशकलसौ	१३३
यत्तु तेजो	४१९	यन्त्र तदेव लाक्षा	४८७
यथा तत्पुष्टिमाप्नोति	१३	यन्त्रं तदेव विधिव०	४८७
यथा पुरा पूरित०	८१	यन्त्रं षड्गुणितं	४२९
यथा भवन्ति	३३	यन्त्रमिदं	३४५
यथा स्वरेभ्यो	४०	यन्त्रस्य बीजेषु	३६३
यथोक्तमार्गेण	३५१	यमनियमासन०	२७९
यथोक्तसंख्यं	३२७	यमापाटटपामाय०	१८८
यदा कफो	१९	ययाकाशस्तमो	४
यदा तदाजो	५८	यष्टव्यः स्याद्वासुदेवाऽ	३००
यदा तिंशोऽथ	२३	यस्तु वहौ	४०१
यदानन्दात्मकं	४२०	यस्मिन्देशे	२०८

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
यां च दिशं	३५४	योऽसुमर्चयति	१४२
यां ज्ञात्वा	४८	र	
याः पञ्चाशत्कला०	६८	रक्तं धर्मे	६५
याद्यष्टकान्भ्रमर	४७४	रक्तमाल्यास्वरो	४६८
याभिस्तु मन्त्रिणः	२७	रैक्ताकल्पोऽरुण०	११२
या मूर्तिरच्यतेऽस्य	३०९	रक्ता पाशा०	४३६
यावज्जितारिरेष्यति	३५६	रक्तामनङ्गकुसुमां	१४१
या वामसुक०	१२	रक्ताम्बोधिस्थ०	४७७
यूकमत्कुणकीटा०	१०	रक्ता रक्ताशुक०	१९३
येभ्यः सजजिरेशेभ्यः	३७	रक्ता रक्ताकल्पा	१३५
यैः कुर्युरिष्टाति०	३०५	रक्ता रमा कराली	३११
योगासिदूपणपरं	२७९	रक्तारविन्दनयना०	२
योगा मत्या	११९	रक्तोत्पलैः	३५९
योगीश्वरीमिति	१७५	रक्तो रक्ताङ्ग०	२५७
योजयित्वा जपे०	३७१	रक्षानिग्रह०	४३५
योजयित्वा नृसिंहा०	३६५	रक्षोभिरक्षित०	३७४
योनि कुण्डस्यान्तः	१८५	रजांसि पञ्चवर्णानि	६१
यानिर्मायावती	२६८	रतावथोऽयो०	२७४
योनिविवत्सुनलं	४९८	रत्नमयं मणि०	२४७
योनिस्तत्पश्चिम०	५७	रत्नस्वर्णाशुका०	४९६
योनेः परिभ्रामित०	११६	रथन्तरणशाङ्क०	३५८

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
रन्द्रेष्वज्जमनूपि	३४३	रुद्रताण्डव०	४९५
रमा राका प्रभा	४५०	रुद्रवीर्या प्रभानन्दा	१४५
रम्यमप्युज्ज्वलमपि	५१०	रुद्रादीश्छक्ति०	८९
रविकोणेषु	१४४	रेचकपूरक०	२८०
रविव्वेन भूत्वा०	१५४	रेफान्वितेकारा०	३८
रविविम्बगतामरुणां	२०६	रेफो मायावीजमिति	३८
रसादितः क्रमात्पाकः	१८	रेवती माधवी	३२
राकायामुदये	२३४	रोमाञ्चकञ्चुकित०	११३
रागिणं रोगिणं	५०८	ल	
राजस्यः कथिता	७५	लक्ष्मि जपेन्मनुमिमं	१६६
राजीकरञ्जाहशमी०	११४	लक्ष्मि तदर्थकं वा	९८
राजेरस्थोऽहिपो	४९७	लक्ष्मि तिलानां	९९
राज्या पदुसंयुतया	१५२	लक्ष्यायता च	१७७
राज्या पदुसंयुतया	४८८	लक्ष्यायतो	४५५
राज्यैश्वर्ये	२३३	लक्ष्मीः सरस्वती	३२७
रात्रिमाद्राह्यां	२३३	लक्ष्मीगौरीमनसिशय०	१७६
राशिचक्रावशिष्टानि	६१	लक्ष्मीश्व व्यापिनी	३२
राशिभ्यः सदिनेभ्यः	४७	लक्ष्म्यायुःपुष्टिकरं	४९२
राशेरन्यत्र	६०	लक्ष्म्यायुष्करमतुलं	३३०
सच्चिरद्वादशादलं	१४०	लग्नो धनभ्रातृ०	४२
सच्चिराष्टपत्रमथ	१६०	लम्बयेदम्बरे	४६८

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
ललाटद्वयंसजठर०	३८६	वक्ष्यामि शैवागम०	३८१
ललाटोदरहृत्कण्ठ०	२९५	वक्ष्ये विधान०	२६७
लवणाम्भसि	४६५	वचनादाने सगती	८
लवणैस्त्रिमधुर०	४३६	वज्रः सशक्तिदण्डः	७३
लवादिप्रलयान्तोऽयं	५	वज्रिणे वज्रधराय	३८२
लसचक्रशङ्खा	१५६	वणिञ्चाकरमेषा	४२
लसत्कौस्तुभोद्धरा०	१५६	वत्सरादेश्वरुदर्शयां	२३९
लसदौदरिकावन्ध०	३	वदनामृतकरबिम्ब०	२८५
लाक्षाभिः कुङ्कुमैर्वा०	१८९	वदने च बाहुपाद०	९१
लाजतिलनक्त०	५५	वदेच्चण्डश्वरायेति	४१४
लाजाभिस्त्रिमधुर०	३६०	वन्दे हरं	३८९
लिपिन्यासादि०	४२३	वन्द्ये देवैर्मुकुन्दं	२७३
लुब्धं त्वलब्ध०	५०८	वययोरन्तराखं	४९६
लोकपालांश्च	४३०	वरदा ह्वादिनी	२८
लोकाद्रिद्विपपाता०	२४	वराहपारावतयोः	४७२
लोकोद्वेगकरी	५१०	वरेण्यं भजतां	४२०
लोहिता च	७५	वरेण्यं वरणीय०	४१९
व	*	वर्गस्वरयाद्यशाः	८७
वकुलः शबरः	४५	वर्गोपेतसमारम्भो	५०६
वक्तव्यंत्पादगुह्य०	३८४	वर्णतनोऽमृतवर्णे	१२४
वक्रतुण्डैकदंष्ट्रौ	२५८	वर्णसाहस्र०	४९६

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
वर्णः पीतश्वेता०	४८	वहिस्तु वहिपक्षीये	१४०
वर्णदर्बाङ्गन्त्री	४९२	वहेः कोणत्रये	१४०
वर्णादिको	५०५	वहेः पुरद्वितय०	११०
वर्णान्तानलभुवना०	३५१	वहेविम्बद्वयपरि०	११६
वर्णान्त्यस्य	४४९	वहेविम्बे	४०८
वर्णराघ्वरमन्तैः	३१०	वहेविणिंगम्ब०	१८८
वर्णमनुप्रपुटितैः	७२	वाक्यं प्रोक्त्वा	३३७
वर्णश्वतुर्भिरुस्तिं	३४८	वाचिका जाग्रदादीनां	२३
वर्णौषध्याश्रिताभिः	८७	वागीशीस्तवमिति	१२६
वर्तुलं तावता	१३९	वागैश्वर्यातिशय०	१०८
वर्म चासुरमर्दिन्या	२१०	वाग्भवेन पुनर०	१०८
वर्मद्वयेऽच	१७९	वाणी स्यात्तार०	४९९
वशमुक्ता	२६६	वामांमजवन्तरगा	१२
वश्याकृष्टिद्वेषण०	३५५	वामाक्ष्याः	४९०
वश्यादीन्यपि	९८	वामाङ्गन्यस्त०	३९०
वसतावुपविश्य	१६२	वामा ज्येष्ठा रौद्रिका	११०
वसिष्ठादिक्रमेणैव	४४९	वामा ज्येष्ठा रौद्री	३७७
वसुभिः प्रसाद्य	४६२	वामादिशक्तिसहितं	१०९
वस्तुनोक्तेन	४७४	वायवे चान्तरिक्षाय	७९
वहयश्च दशान्ये स्यु०	१७	वायव्याग्रः...प्रेतना	४७५
वहिराक्षी	४६७	वायव्याग्रः...प्रेतरा०	४७९

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
वायुर्नागश्च	५२	विधाय लिपिपङ्कजं	२२२
वासूगैन्दव०	४२३	विधाय विधिनानेन	१९७
वाससी च पुनर०	८१	विधिना ज्वरपीडा	४३९
वासुदेवः...दमकः	१६१	विधिनानेन	४८३
वासुदेवः...स्फटिक०	२७८	विधिनामुना	४८६
वासुदेवाय	२९४	विधिनेति विधातु०	२३९
वासोभूपणगन्धा०	१६९	विधिवत्कृताभिषेको	१३६
विकृतिद्विगुण०	३७०	विधिवदथ	३२२
विकृतिर्दिग्डमुण्ड०	१४६	विधिवदभिज्वा०	४४२
विकृतिसहस्र०	४९७	विन्यस्य कर्णिकोपरि	६६
विक्रान्त्या	२७३	विन्यासः प्रतिमाकृतौ	३८३
विन्यविनायकवीरा:	२६१	विन्यासैरथ	८८
विनेशस्यान्तराले	४९५	विपश्चनिग्रहं	३१२
विद्ययानुदिन०	४९९	विप्रक्षीरदुमत्वङ्ग०	३३०
विद्याधर्यो यक्ष्यः	१८३	विप्रान्प्रतपर्य	२९९
विद्यामन्त्रेण	२३४	विभवानुरूपतो०	३५९
विद्यारूपेऽविद्या०	१२५	विभूतिरुच्चातिः	१६१
विद्युद्धर्णोऽथ	३७९	विमले परिधाय	८२
विद्योशीं विपुरामिति	११७	विमलोत्कर्षिणी	२९७
विधानमेतत्सकला०	१४७	विमुक्तपापो	४७३
विधाय तद्वीज०	३५०	विथतो दशमो०	२३५

	पृष्ठम्	पृष्ठम्	
वियत्तुरीयस्तु	१५९	विष्णुं भास्त्वत्किरीटा०	२७७
वियन्मरुद्गुतवह०	३८८	विष्णुं लिखेन्मध्य०	३६२
विराजत्किरीटा	१५५	विष्णुः प्राच्यादिकमथ	३७०
विलसदहंकार०	२६९	विष्णुपदं	२२०
विलिखेच्च	१४८	विष्णुर्योनिमथेत्यादिः	६९
विलिखेत्कमेण	४४४	विष्णोः सांनिध्य०	३७१
विलोड्य तामेव मृदं	३४२	विस्तारैः किं	३६१
विलोमपाठो	४३२	विस्पष्टजघनवक्षो	१८४
विवाससे	३८८	विहितार्चनावि०	४०६
विंशद्विश्वतुर०	५६	वीक्षस्व देहि वाचं	१८४
विशिखानां	२०३	वीप्सायित्वा	२६६
विश्वग्रासाय	३८७	वीप्स्य देवि०	४९२
विश्वामित्रव०	४२२	वृत्तं व्योम्नो	७
विश्वामित्रस्तु	४२२	वृत्तवीथ्योरारचये०	५८
विश्वाय विश्ववन्द्याय	३२०	वृषहरिवृश्चिक०	३०९
विश्वेदेवा	४२२	वेदना वह्निर्भा	४३१
विष्टरुमर्यी	२०५	वेदात्मिके	१२५
विष्टरुसमिद०	२०६	वैतससमिद०	४६३
विष्टपावकोद्य०	४१०	वैदिकांस्तान्त्रिकांश्चैव	४
विष्णवे त्रिदशा०	३२०	वैश्वरणः	४९५
विष्णुं भास्त्वत्किरीटं	३६६	वैश्वानरं	७७

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
वैष्णव्यस्त्वथ	५३	शक्ति साध्य०	४९३
व्यञ्जनकिञ्चल्के	३४४	शक्तिः स्याद॑षिरस्य तु	१२७
व्यन्वेष्यद्वस्वदीर्घा०	३१६	शक्तिप्रग्रस्तसाध्यं	१३९
व्यस्तैरपि च समस्तैः	१७०	शक्तिभिः प्राक्	४२४
व्याख्याविदः	५०९	शक्तिशान्तौ	२४
व्याधातसमिद्धिर्वा०	४१३	शक्तिश्रीकामबीजैः	३१५
व्याग्रत्वकपरिधाना	२००	शक्तिस्थं	४८९
व्याप्रसिंहमुखी०	४३०	शक्तिस्वस्तिक०	२३६
व्याधिरप्रापित०	५०६	शक्तेः सत्त्वनिबद्ध०	१००
व्यापकाश्च	२७	शक्तेद्वादशगुणिते	३६२
व्यापयेद्वाहृतीः	४२२	शक्त्यन्तः	४८९
व्याहृतीभिरथ	५०३	शक्त्यात्मना तुरीयः	२८८
व्याहृत्यावीत०	१४३	शक्त्याविःसाध्य०	१३१
व्योमानुगेन	२२२	शक्त्या शक्तिश्रीभ्यां	९०
व्योमाविः स चतुर्द०	८५	शक्यमशक्यं	१९८
व्योमेन्दुवह्यधर०	१०७	शङ्खं सगन्धपुष्पा०	६५
व्योम्ना मध्ये	१०३	शङ्खं सशङ्खशिरसं	३६७
व्योम्नि मरुदत्त	८	शङ्खः सनन्दकोऽरिः	२०७
व्रीहिभिरचैः	४४६	शङ्खहलमुसल०	३६३
व्रीहीणां जुहुया०	२०९	शङ्खरिचापशर०	१९५
श		शङ्खनी गर्जिनी	३२

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
शङ्के कषायोदकपूरिते	६७	शिखादेशसमु०	६४
शङ्कोक्तचिह्न	३६७	शिखाललाटटकर्ण०	४२९
शतं वाथ	४२३	शिखाललाटनेत्र०	३२२
शतं शतं	४५७	शिखिशूलकरा०	४३७
शतभिषजि	४६३	शिरसि निपतिता	१२९
शतमखलताद्विरेफो	३३	शिरसोऽवतर०	४०७
शताक्षरमनोरयं	४५७	शिरोघूमध्य०	४२३
शब्दव्रह्मेति यत्प्रोक्तं	९	शिश्ना च यत्कृतं	७९
शब्दव्रह्मेति शब्दाऽ	१०	शीतांशुमण्डलस्थ	४८३
शब्दाद्योम	७	शुकः प्रोक्तो	३९२
शशिनी चन्द्रिका	२८	शुक्रास्ये	४९६
शाकं पीठे देवी	४७८	शुक्रशुक्रांशुको०	५०५
शाकं पीठे पूज्या	१९२	शुक्रादिः शुक्रभाः	४०८
शाखोपशाखतां	१३	शुद्धश्वापि सविन्दु०	९५
शान्तः शश्वत्सतम०	१७३	शुद्धाद्विरुणवासो	२३०
शान्तो दान्तः	५०६	शुद्धावैर्घ्यतसिक्तैः	२३७
शालीकहुश्यामा०	५४	शुद्धाभिः शालीभिः	२३७
शालीघृतसंसिक्ताः	४६४	शुद्धैः सारैरिध्मै०	२०३
शालीतण्डुलकैः	२४२	शुद्धश्च तण्डुलैरपि	४४३
शालीतण्डुलचूर्ण०	९९	शुभकर्मणि	५०
शालीभिः शुद्धाभिः०	२४२	शुभसितपीत०	२२६

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
शूलादिशक्ति०	४७०	श्रोत्रत्वगक्षिजिह्वा०	८
शूलाशनि०	३७९	श्लधमानांशुक०	१८४
शूलाही टङ्क०	३७६	श्रेता कृष्णा रक्ता	६६
शोषो वासुकि०	३०३	ष	
शैवोक्तप्तीठे	४०६	षट्कोणान्तःस्थतारं	३२५
शोणतराधरपङ्गव०	१८१	षट्कोणावद्ध०	३१४
श्यामं शार्ङ्गाङ्कितकं	३६७	षट्कोणे कर्णिकायां	३९८
श्यामतनुमरुण०	१८०	षड्क्षराश्च	४२०
श्रद्धा मेघा मतिः	१४५	पद्मुक्तुलप्रमाणेन	१३९
श्रद्धा मेघा श्रुतिरपि	१९६	पद्मर्मयः	४३२
श्रद्धा स्वाहा	१४६	षड्मिश्रतुर्भिं०	१९८
श्रविष्टा चापि	४४	षड्भ्यः कच्चतटतेभ्यश्च	४१
श्रीकण्ठोऽनन्तसूक्ष्मौ	३०	षड्विंशच्छत०	३२८
श्रीकामः श्रीप्रसूनै०	३५६	षण्मासादनु०	१७८
श्रीधरपौष्णं	३०८	षष्ठ्युत्तरश्च	५
श्रीधरश्च हृषीकेशो	१६६	षष्ठस्वरो	४१२
श्रीमन्त्रभक्तः	१७३	षष्ठी च दण्डनी	४३१
श्रीमन्त्रेष्विति	१६७	षोडशद्वादशदश०	२७.
श्रीलक्ष्मीवरदा	१७१	स	
श्रीवत्साङ्कित०	२९६	संक्षेपतो निगदिता	११७
श्रीसामायायामा०	१८९	संक्षेपतो निगदितो	१५२

	पृष्ठम्	पृष्ठम्	
संक्षेपतो हृदयः०	१७८	संपूज्यैवं श्रिया०	१६७
संक्षेपादिति	८२	संपूरयेत्सुधामय०	२८२
सक्षोभ्य	११	सप्रीणयित्वा	३५१
संचिन्त्य क्षरिता०	१०५	समुनिसुरपितृभ्यो	५०५
संचिन्त्य भर्तार०	४२४	संभोजयेद्वाम०	४०३
संज्ञारहितैरपि	२८७	संयतचित्तो	२००
संज्ञासाम्ये	४६	संयोज्य किञ्चन	५०२
संतर्प्य विप्रा०	३८९	संयोज्य कुच्छु	३७२
संतोषश्च सशौचो	२८०	संवादसूक्तविहितं	४५८
संदीक्षितस्तु	२२९	संवादसूक्ते	४५९
संदीक्षितोऽथ गुरुणा	१६०	संस्कृतेन	७७
संदीक्षितोऽथ प्रजपे०	२१६	संस्थापयेच तत्र०	२८१
संदीक्षितो मनुममुं	२९३	संस्थापयेच नाड्ये०	२८०
संदीक्षितो विमल०	८५	संस्थापितानिलां	२०५
संध्यक्षराः	३४	संस्थाप्य दक्षिणस्थां	३२८
संपातिततैलेन च	२०३	संस्थाप्य समीकृत्य	२०८
संपूजयेद्यथाव०	२५२	संहरेत्संग्रहं	४३५
संपूज्य चैव	३२७	संहृतेदोषसंहारः	३२२
संपूज्य योनिषु	१११	संहृत्य चोत्पाद्य	१२९
संपूज्यैवं दिनेशं	२३०	स इति परततं	९३
संपूज्यैवं विधिना	२२६	सकण्ठहृदयो०	४६९

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
सकपालशूल०	४३७	सत्यमहिंसा	२७९
सकर्णिके	१७१	स त्रिष्टुभा	३६५
सकारं च हकारं	३९	सदोषं दूष्यसंपन्नं	१३
सकुम्भयुग्म०	४३	सद्यो वेदाक्षमाला०	३७८
सगुग्गुल्वगरुद्धीर०	७१	सद्वादशाक्षरान्तं	२९६
सच्चतुर्दशाभिं०	४९१	सनिम्बतिल०	४७२
सच्चतुश्चत्वारिंशत्स०	२५६	सपञ्चाभिं०	४६५
सच्चतुश्चत्वारिंशद्वारं	९०	सपादजानुयुगल०	३२१
सच्चराचरस्य	४८	स पुनः घसैः	४४
सच्चिन्ताक्षमाला	१५५	सपञ्जवलज्जवालि०	४१३
सजया विजया	१३२	सपभिश्च	३३८
सजलाम्बुवाह०	२३८	सपमं वामपादं	४७१
सज्जालोल्कश्रिया०	३१	सपमपि	३०३
सतारराजमु०	४९२	सपम्यन्तां च	१०४
सतारशक्त्याद्यजपा	१०३	सपात्मकस्य	६८
सतारौश्चिटिमन्त्राः	४६९	सपानां करणानां	८०
स तु लौकिक०	१७	सपाहतो वा	५३
स तु सर्वत्र	१०	सप्रणवहृदय०	३६४
सत्त्वं रजस्तम०	९	स विन्दुनाद०	६
सत्त्वपूर्विकगुणा०	५६	सब्रह्मविष्णु०	४२४
सत्यब्रह्माविष्णु०	२२८	समधुरनलिनानां	१६३

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
समर्चयेन्मातृवर्गे	२५८	सर्वव्यासा	४०
समवायी स	१८	सर्वांकामान०	४५७
समहागणपति	२६२	सर्वेष्वपि च	६५
समापयेदक्षपादं	४७२	सलम्बोष्ठद्यूध्वकेश्यौ	१४६
समिधामथ	३२३	सलिङ्गगुद०	७५
समीरणं	२५९	सलिलानल०	२९२
समीरिताः	३३	सवासुदेवादि०	३००
समुद्राद्वाकुत्स०	१५७	सव्यापसव्यभागे	२५०
समुद्रगायामवतीर्य	१६५	सशान्तिश्रीसर०	२७८
समुद्रतीरेऽप्यथ	३२७	सशिरोक्षिकण्ठ	३५३
समुनिश्छन्दो	९१	सशिरोमुखगल०	२२९
स रवः श्रुतिसंपन्नैः	७	सशिरोललाट	३४८
सर्गस्पर्शन०	३४	सशूलपाज्ञा	२११
सर्गादक्षं	३३४	सश्रीपशुहुङ्क०	३८२
सर्गाद्यान्ताद्यम०	३१२	सश्रीबीजा	१८२
सर्पमयवलय०	२००	ससर्गस्तालुगः	३४
सर्पिः पायस०	२७७	ससर्पिणा	२३३
सर्पिषाष्टाशत०	२१३	ससिद्धसुरपूजितः	४१२
सर्वगाश्च	२७	ससुप्रभाभिः	१०४
सर्वजापेषु	४३१	ससुरासुरमौलि०	१२४
सर्वयुतं	२५१	ससुरासुरसिद्ध०	११२

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
समुवर्णप्रभा	१७१	साध्याख्याक्षर०	२०९
ससुषुमनाग्रकयोरपि	२८८	साध्याख्यागार्भमेनं	४११
स सुषुमनाग्रे	१२१	साध्याया हृदय०	४०९
सस्वर्णवेत्रयष्टौ	१८३	सान्तं वायसवर्णं	३३२
स हंकारः	३९	सामुद्रे च	४४०
सह पृथुकसक्तु	२६१	साहं यूयं	४
सहस्रकाणां	४५९	साहिङ्गोपल०	४४७
सहस्रारपदं	३६४	सिकताः ओडश	४४६
सहस्रार्चिः	७६	सिकताचर०	४४४
सहिरण्मयी च	१६८	सिकतोपलसर्वा०	३७२
सहृदयभगवत्यै	१७६	सितकिंशुकनिर्गुण्डी	३९७
साकारशात्समन्त्रः	९२	सितमाल्याम्बरालेपा	२३३
साङ्गः सप्रतिपत्तिकः	४३२	सितसिद्धार्थ०	४०४
सा तत्त्वसंज्ञा	६	सिद्धार्थयुतहोमो	४५२
सा तेन शक्ता	२०	सिद्धिसमृद्धी	२५०
सात्त्विकयो	७६	सिन्दूरकाञ्चन०	८९
साध्यं संस्मृत्य	४७१	सिन्दूरकुन्दकर०	३०९
साध्यक्षाङ्कि०	४१५	सिंहमुखपाद०	२४८
साध्याख्यां शक्ति०	४८४	सिंहव्याघवराहाः	४७
साध्याख्याकर्म	४१२	सिंहस्याशर०	४४२
साध्याख्या कामवर्णैः	२७०	सुगन्धसुमनो०	७०

	पृष्ठम्	पृष्ठम्	
सुजीर्णमितभोजनः	२८३	सूक्तरेतैर्जुहुत	१७१
सुदीर्घमुखिगोमुख्यौ	३१	सूक्ष्मरूपाणि	११
सुधामर्या	२६९	सूक्ष्मा सूक्ष्मामृता	२९
सुताशेषदिने	४७९	सूत्रं प्राक्प्रत्यगात्ताग्रं	५७
सुभगा भगा	१११	सूत्रेषु मकरान्त्यस्ये०	५७
सुरता वारुणी	२६८	सूर्यश्चेत्यनुवाकेन	४२१
सुरभिहयमहिष०	३१०	सृष्टिः सा	४७६
सुराः सपितृगन्ध०	७६	सृष्टि ऋद्धिः	२८
सुसचिरसिंहासनगां	१८१	सेनां संस्तम्भयितुं	२०४
सुरूपा बहुरूपा	१४६	सेन्दुखण्डा	४३०
सुरौद्रसित	४६६	सैव प्रतिकृतिं०	४३९
सुवर्णगोक्षीर०	३०७	सैव स्वां वेत्ति	५
सुवर्णवासो०	२३९	सोऽन्वीक्ष्य	६
सुविमलचरितः	१७२	सोमादीनां	२२८
सुविमलनखदन्त	१२०	सौदर्शनीयं	३२५
सुविशदमतिरथ	३४९	सौरे पीठे	४४५
सुवेषमेषणा०	५०७	सौवर्णे राज्यसिद्धिं	३४५
सुश्रीः सुरूपां	२८	स्कन्दयोरुभयो०	४२८
सुसिता पाशा०	४३६	स्तम्भनाद्यमथ	३५
सुसितेन सुशुद्धेन	७१	स्तुतिर्वाक्यबद्धा	१५३
सुसितैर्गन्ध०	२३३	स्तुत्वेन्दुखण्डपरि०	३८८

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
स्थानस्थापनकर्म	२८१	स्ववत्सुधावर्षिण०	३३२
स्थानेष्वेष्वात्ममनः	२८९	स्वोतोमार्गस्याविभ०	२२
स्थाने हृषीकेश	३३३	स्वक्षेत्रवर्तिनः	३१५
स्थापयेद्वैष्णवे	३७३	स्वगार्भिर्मस्तदन्यन्दिः	११
स्थूलायं मूलभूताय	३८८	स्वच्छः स्वच्छन्द०	५०५
स्नात्वाकार्भिमुखः	२०२	स्वच्छो मुमुक्षोस्तु	३९६
स्नात्वाकार्भिमुखो	४५४	स्वनामसदशाकाराः	७६
स्पर्शाख्या	२७	स्वनिष्पत्तिं च	१
स्फुटितनलिनसंस्थं	३९९	स्वराख्याः प्रोडश	२६
स्मरदीघ्निधर०	१९१	स्वर्णाप्त्यै मधुना	२५३
स्मरन्तमस्मरा०	५०७	स्ववसारक्तोपतै०	२०५
स्मरशरविह्वलिता	१८४	स्वसंबेद्यस्वरूपा	३१८
स्मर्तव्याखिल०	४५५	स्वसप्तमः	३९९
स्मर्तव्याशेषलोका०	९५	स्वस्थानतस्त्वयुता०	११
स्मृतिपीठः	२५७	स्वातीशतभिषार्द्रा	४३
स्मृते यथा०	१३०	स्वात्मनि संहृत्यैवं	२८६
स्मृत्वा निजं	५०२	स्वामिन्प्रसीद विश्वेश	३
स्मृत्वा नित्यां	१९२	स्वार्थकृत्यं	५०८
स्पाद्वुद्धिसंज्ञा	१५	स्वीये चैवं	४७९
स्युः कर्कटो	४२	स्वेति स्वर्गः	९३
स्युःरघ्मूर्तयो	७७	ह	

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
हंसाण्डाकाररूपं	२२२	हारिद्रं स्याद्रजः	६१
हंसारुदा	१२१	हारिद्राद्विः	५४
हंसारुदो	२७०	हावभावललिता०	४०६
हंसो वराहो	३०	हिरण्या गगना	७५
हमिति प्रकाशितोऽहं	९३	हुंकाराख्या	१८२
हयरथगज०	३१०	हुंकारे साध्यसंज्ञां	१९०
हरत्वमस्य	३९	हुतक्रियैवं	३४१
हरिपूर्वे	३६५	हुतसंख्यासाहस्रां	१८६
हरिमुज्जवल०	३२२	हुताहुतिसमुद्दीप०	१०४
हरिशंकरयोः	५०१	हुत्वा परराष्ट्रम्भ्य०	३५६
हरिस्थेऽकें	३४०	हुनेदरुणपङ्कजै०	२४४
हरे विन्दुनादैः	१५७	हुनेच्च पूर्वसंदिष्टै०	३७३
हर्षाह्वा सुनदारुणा	३१४	हुंकाराख्या घातू	९०
हलयुतवर्गतृतीयौ	१०२	हृत्कृश्निनाभिषु	३२२
हवनक्रिया	४९९	हृत्पञ्चभिस्तदर्णै०	३९५
हस्तश्चित्रा च	४४	हृत्पञ्चमध्य	५७५
हस्तश्रवण०	४४५	हृत्पञ्चस्थितभातु०	११६
हस्तागाधांस्तथा०	३७२	हृत्स्थं सर्वस्य	४२१
हस्तोद्यद्विसुपात्रा०	१६६	हृदयं बुद्धिगम्य०	६४
हारतारावलीराज०	२	हृदयं सशिरस्तथा	७२
हारस्फटिककला	७२	हृदयकमलवर्णतः	१६३

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
हृदयद्वयसे	१२०	हृलेखाग्रिस्थ०	४८९
हृदयशिरसोः	६४	हृलेखाजपविधि०	१५८
हृदयान्ते	३२९	हृलेखाद्याः पञ्च	२१७
हृदये वदने	४३९	हृलेखानातःस्थसाध्यं	३५८
हृयाननपर०	३८६	हृलेखास्थित०	३९६
हृद्वोर्मूलापरगल०	८५	हैमप्रख्यं पार्थिवे	३३८
हृन्मुखाम्भोरुयुग्मेषु	३८५	हैमप्रख्यामिन्दु०	१९९
हृष्टिवृष्टिस्तुष्टिरिष्टा	३१६	हैमाक्षत्थसुर०	२४१
हृलेखया स्वनाम्ना	२६८	हस्तवत्रयहीब०	२१६
हृलेखया क्लेदिनी	१९२	हस्वाः पञ्च परे	३५
हृलेखाख्यां	१३१	ही श्री रतिः	३०२

